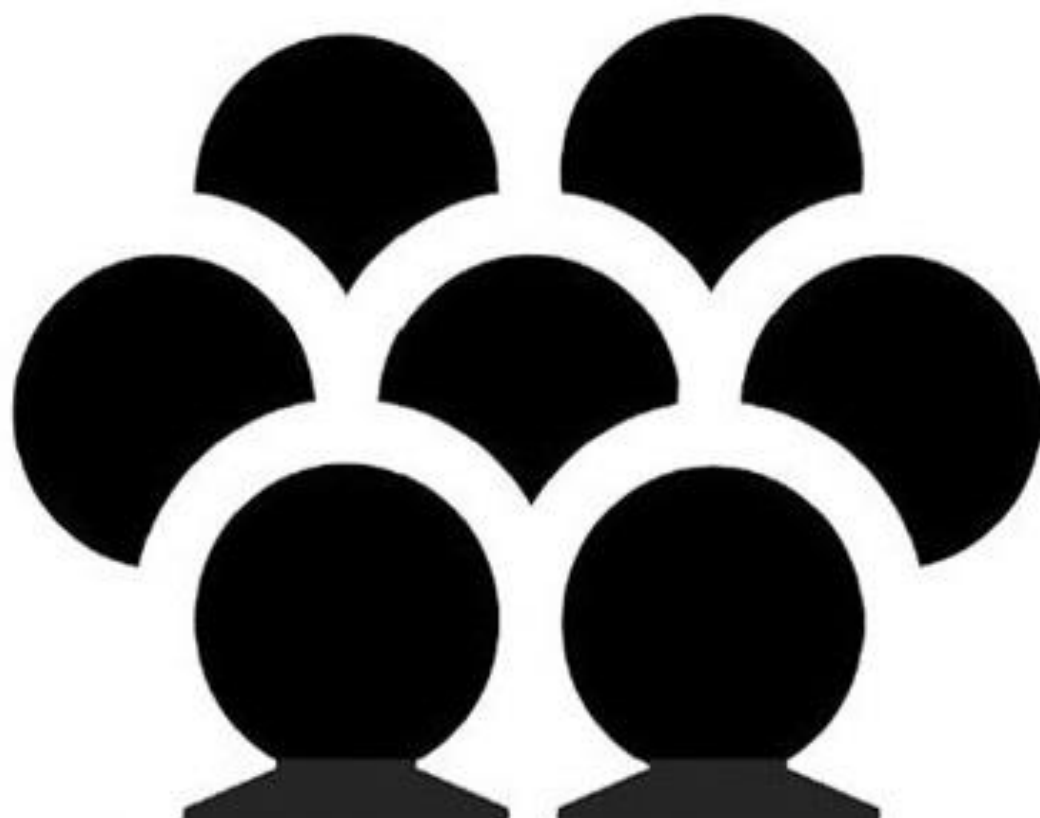

Clubblad van Schaakvereniging Promotie Zoetermeer

de Promoot

jaargang **71** | nummer **1** | oktober 2022

1952 - 2022

→ www.svpromotie.nl ←

DE PROMOOT

Clubblad van Schaakvereniging 'Promotie'

jaargang **71** | nummer **1** | oktober 2022

Schaakvereniging 'Promotie' – opgericht 6 oktober 1952

Speelzaal: Wooncentrum Gondelkade, Gondelkade 33, Zoetermeer
 Website: **www.svpromotie.nl**
 Contributie: senioren (vanaf 20 jr): € 144,- / junioren (t/m 20 jr): € 69,- / studenten: € 69,- /
 leskosten € 20,- / alleen extern: € 65,00
 Donaties: minimaal € 25,00
 Bankrekening: NL79 INGB 0002 4053 62, t.n.v. Schaakvereniging Promotie, Zoetermeer

Ereleden: Gerhard Eggink, Hans Meijer, Manuel Nepveu, Gerard Swart, Jan Veldhuizen, Rob de Vries

bestuur	naam	adres	telefoon + e-mail
voorzitter	J. van den Berg (Jaap)	Wildenberg 18 2716 ND Zoetermeer	(079) 321 42 59 voorzitter.svpromotie@gmail.com
secretaris	S. Kooiman (Stephan)	Bonaire 22 2721 LJ Zoetermeer	(06) 34 16 79 10 secretaris.svpromotie@gmail.com
penningmeester	T.J.P. Morcus (Ton)	Azaleapark 15 2724 JA Zoetermeer	(06) 29 47 98 46 penningmeester.svpromotie@gmail.com
wedstrijdleader intern	M. Wichhart (Maarten)	Dongestraat 18 2652 DP Berkel en Rodenrijs	(06) 24 85 91 19 wl.intern.svpromotie@gmail.com
wedstrijdleader extern	M. Hettfleisch (Maurice)	Zijlstraat 135 2353 NN Leiderdorp	(06) 13 18 31 03 wl.extern.svpromotie@gmail.com
algemeen adjunct	< vacature >		
voorzitter jeugdcommissie	R.W. Minnema (Rens)		jeugdleader.svpromotie@gmail.com

	naam	adres	telefoon + e-mail	
redactie clubblad De Promoot	H.J. Alberts (Henk)	Trompstraat 98 2266 KL Leidschendam	(070) 320 64 29	redactie.depromoot@gmail.com
	R. de Vries (Rob)	Comriekade 24 2481 AE Woubrugge	(0172) 58 73 35	
webmaster svpromotie.nl	R.W. Minnema (Rens)		rwminnema@hotmail.com	
materiaal-commissaris	C. Schoon (Chris)	Alexander Dubčekplaats 32 2332 HX Leiden	(06) 23 07 66 17 ccschoon2010@kpnmail.nl	

→ www.svpromotie.nl ←

Inhoud

Intro 1:	Redactioneel	<i>redactie</i>	blz. 2
Intro 2:	Van de voorzitter	<i>Jaap van den Berg</i>	2
Intern:	Vijfendertig jaar terug in de tijd	<i>Maarten Wichhart</i>	3
Intern:	Stand na de 5 ^e ronde (10 oktober 2022)	<i>Maarten Wichhart</i>	4
Opgaven:	Kort maar krachtig	<i>redactie</i>	4 en 37
Extern:	Naar beneden kijken	<i>Maurice Hettfleisch</i>	5
Extern:	Uitslagen en programma	<i>redactie</i>	6
Partij:	Durf of roekeloosheid?	<i>Manuel Nepveu</i>	7
P70:	70 jaar Promotie [1]	<i>Bernard Bannink</i>	8
Varia:	Stikmat	<i>Hans Meijer</i>	9
Varia:	Ruïnes	<i>Gerhard Eggink</i>	11
Zoetermeer:	Die andere club...	<i>Jan Willem Duijzer</i>	12
Terugblik:	Hoe past Promotie in mijn schaakleven?	<i>Paul van der Werve</i>	13
Historie:	Zetdwang [1]	<i>Nico Peerdeman</i>	19
Opgaven:	Wit/zwart speelt en wint	<i>redactie</i>	21
P70:	70 jaar Promotie [2]	<i>Rens Minnema</i>	22
Terugblik:	Lesgeven en de 1 ^e ronde	<i>Maarten van Zetten</i>	23
Terugblik:	65 jaar schaken in clubverband	<i>Jan Blankespoor</i>	27
Terugblik:	Quo vadis Promotie?	<i>Rudi Matai</i>	28
Terugblik:	Eventjes terugblikken: 2012-2022	<i>Manuel Nepveu</i>	30
Philidor [1]:	Wat deed Philidor in Nederland?	<i>Max Toxopeus</i>	31
Philidor [2]:	"Voor het Vaderland"	<i>Max Toxopeus</i>	33
Philidor [3]:	Philidor twee keer in Nederland	<i>Henk Alberts</i>	34
Partijen:	Frans	<i>Willem Broekman</i>	35
Varia:	Schaakboeken	<i>Hans Meijer</i>	38
Terugblik:	Tegen Euwe in 1979	<i>Bert Ouwens</i>	40
Tactiek:	Taktische fouten bij R.B. Ramesh	<i>Rudi Matai</i>	41
Terugblik:	Het begin, met kapper Ton	<i>Bas van de Graaf</i>	42
P70:	70 jaar Promotie [3]	<i>Willem Broekman</i>	43
Varia:	De rode lantaarndrager	<i>Dolf Strikwerda</i>	43
Partijen:	Fighting spirit	<i>Bernard Bannink</i>	44
Terugblik:	Schaken in Z'meer voordat Promotie bestond	<i>Jan Veldhuizen</i>	46
Terugblik:	Vervlogen simultaans en klokken	<i>Chris Schoon</i>	48
P70:	70 jaar Promotie [4]	<i>Jaap van den Berg</i>	49
Vals spel:	Een dubieus meestertje?	<i>Willem Broekman</i>	50
Terugblik:	Training John van der Wiel 2018-2013	<i>Nico Peerdeman</i>	53
Varia:	Play it again, Sam!	<i>Rudi Matai</i>	57
Over de grens:	Schaken in Spanje	<i>Willem Broekman</i>	58
P70:	70 jaar Promotie [5]	<i>Ruurd Kunnen</i>	59
Partij:	Een gedenkwaardige partij	<i>Jan Blankespoor</i>	60
Oude doos:	Een probleemstelling die wij wél leuk vinden	<i>Rob de Vries</i>	61
Vals spel:	Valsspelen in vroeger tijden (volgens Bomans)	<i>Henk Alberts</i>	63
Opgaven:	Oplossingen problemen	<i>redactie</i>	65
Agenda:	Alle evenementen t/m januari 2023	<i>bestuur</i>	66

intro		Redactioneel	Henk Alberts Rob de Vries

De redactie feliciteert Promotie met het 70-jarig bestaan, en pakt uit met een superdik jubileumnummer van 64 (!) tekstpagina's. Dit werd in de eerste plaats mogelijk gemaakt door de penningmeester (dank!), en ten tweede door de enorm grote hoeveelheid aangeleverde artikelen. Dit laatste was (o.a.) het gevolg van een verzoek daartoe van het bestuur, dat de leden middels een soort invulformulier had uitgenodigd om een bijdrage te leveren. Sommigen namen dit letterlijk, en vulden het formulier netjes in ("leerde schaken van mijn vader"), anderen gebruikten het als een handvat om hun herinneringen met de lezers te delen. Beide categorieën treft u in deze Promoot aan, tussen de "reguliere" artikelen in.

intro		Van de voorzitter	Jaap van den Berg

Op maandag 3 september zijn we begonnen met het nieuwe schaakseizoen 2022-2023 in de hoop dat we in tegenstelling tot de afgelopen jaren een niet door corona verstoord jaar tegemoet zien. Sowieso zal dit seizoen anders dan de voorgaande jaren. We zijn in de zomer verhuisd van de Gondelkade naar buurthuis 't Span. Tegelijk betekende deze verhuizing een verandering van de speelavond. Sinds de verhuizing is de maandag de vaste clubavond geworden. Gelukkig zagen we meteen dat deze veranderingen voor ons verbeteringen zijn. We beschikken weer over een gezellige barruimte waar ongedwongen met elkaar (na)gepraat kan worden. En zeker dankzij onze gastheer Theo weten wij ons weer welkom. Een gevoel, waar het in de Gondelkade steeds meer aan ontbrak. Op deze plaats nogmaals dank aan de onverzettelijke inzet van Ton Morcus om een nieuwe speelruimte te vinden.

Vanaf dit seizoen spelen de jeugd- en de seniorenafdeling ook weer op dezelfde avond. Een mooie uitdaging voor onze nieuwe jeugdleider Rens Minnema om samen met de lesgevers een nieuwe impuls te geven aan de jeugdafdeling. We hopen zo jeugd en senioren ook weer dichterbij elkaar te brengen. Wat dat betreft leert de nieuwe bestuurssamenstelling dat dat loont. Liefst vier van de zes bestuursleden waren al actief in de jeugd van Promotie: Maarten Wichhart, Maurice Hettfleisch, Stefan Kooiman en nu ook Rens Minnema.

Deze Promoot verschijnt rond het 70-jarig jubileum van Promotie. Een mooi moment om terug te kijken. Dat zullen we op 15 oktober doen, zeker met de nodige oud-leden en geëmigreerde leden. En dat gebeurt ook in deze Promoot en bovendien met een nieuw boek waarin de beste columns van onze website gebundeld zijn.

Hopelijk brengt het vervolg van dit seizoen ook heel wat moois op schaakgebied. □

intern	Vijfendertig jaar terug in de tijd	Maarten Wichhart

De interne competitie is weer begonnen. De eerste vijf ronden zijn afgewerkt in onze nieuwe locatie en dat bevalt erg goed. Hopelijk kunnen we hier lang blijven.

Tijdens de seizoensopening was mijn verwachting dat groep 1 erg groot geworden was, en dat drakonische maatregelen, lees versterkte degradatie, nodig zouden zijn om het evenwicht te herstellen. De werkelijkheid is anders. Verschillende spelers uit groep 1 hebben zich teruggetrokken, terwijl er flinke aanwas is in groep 2. Oud-leden Jo Lipka en Nada van den Berg hebben zich weer aangemeld. Vanuit de jeugd is Reinier Jansen doorgestroomd. En deze week heeft Dilshad Ramadan voor het eerst meegespeeld in de interne competitie. Een uitgebreide beschouwing over de tussenstand is zo vroeg in het seizoen nog weinig zinvol. Wel is opvallend dat Ben uit de startblokken is geschoten. Hij staat al 24 punten los van zijn eerste belagers.

Onze vereniging heeft de respectabele leeftijd van 70 jaar bereikt. Ik realiseer me dat ik bijna de helft van deze periode heb mogen meemaken. Uit interesse sla ik het digitale clubblad van 35 jaar geleden eens open. Ik realiseer me dat ik niet de enige ben die lang van de partij is, want het clubblad staat vol met bekende namen. Zo is de secretaris in 1987 ene G.M.B. Toxopeus, wedstrijdleider intern is G. Eggink, en de jeugdleider luistert naar de naam J. Veldhuizen. En dit zijn zeker niet de enige bekenden die voorkomen in de ledenlijst achterin het nummer. Van elk lid staat netjes het huisadres en telefoonnummer vermeld. Van AVG had men in die tijd duidelijk nog nooit gehoord.

Ik vind ook een verslag van de ledenvergadering van 1 september 1987. Een aantal opvallende zaken:

- *De eerste consumptie tijdens de vergadering wordt door de vereniging aangeboden.* Een mooi gebaar dat de tand des tijds niet overleefd heeft.
- *Het 7e lustrum gaat gevierd worden met simultaanwedstrijden tegen respectievelijk Jeroen Piket en clubkampioen Ben Ahlers.* Toevallig (?) de huidige koploper in de competitie.
- *Het verzoek aan rokers om, indien noodzakelijk, hun rookwaren pas om 21.30 u. tot ontbranding te brengen, wordt veranderd van verzoek tot voorschrift. Nagedacht wordt over sancties tegenover overtreders. In acute noodgevallen is de barruimte altijd beschikbaar.* Ook op dit gebied is door de jaren heen een grote transitie geweest. Destijds een controversieel besluit. Ik herinner me nog recentere jaarvergaderingen waar de emoties hoog opliepen toen een volledig rookverbod werd afgekondigd.
- *De voorzitter geeft een opsomming van de stappen die door het bestuur zijn genomen om het materiaal functioneel te houden c.q. te maken. Met name de palletjes van de klokken zijn onderwerp van aktie.* Jongere leden zullen zich waarschijnlijk afvragen wat dat zijn, de palletjes van de klokken. Zou dit probleem de oorsprong zijn van de functie materiaalcommissaris?

Ook het jeugdschaak kwam in hetzelfde clubblad uitgebreid aan het bod. Zo kwam ik interessante weetjes tegen. Hamilcar Knops had na 4 ronden in de interne jeugdcompetitie al 2 afgebroken partijen staan. Vrij uitzonderlijk voor een speler van die leeftijd. Toernooideelnames van Promotianen werden ook beschreven. Deelnemer aan het NK in Leiden tot 13 jaar was Eelco Kuipers. Hij haalde een 9^e plaats in de B-groep met 3 uit 11. Op het Botwinnik toernooi in 1987 haalde Stephan Kooiman een 4^e plaats in finalegroep II tot 12 jaar. Rudi Matai wist op datzelfde toernooi in de A-groep 3 uit 7 te scoren.

Ik sla het boek maar eens dicht. Mijn conclusie is dat er in de tijd veel veranderd is. Dan heb ik het nog niet eens gehad over de schaakcomputers die tegenwoordig alle geheimen van de stellingen aan ons prijsgeven. Ik zie ook veel trouwe liefhebbers die al jaren blijven terugkomen op de club. In combinatie met de nieuwe aanwas, gaan we een goede toekomst tegemoet. Zo te zien kan Promotie er nog wel 35 jaar tegenaan!

□

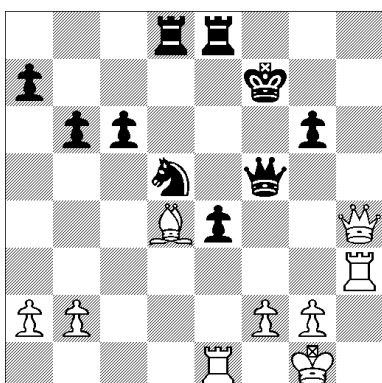
intern	Stand na de 5^e ronde (periode 1, ronde 5, 10 oktober 2022)	Maarten Wichhart

groep 1				
kl.	speler	punten	Elo	TPR
1	B. Ahlers	84	2040	2628
2	H. Ouwers	60	1873	1948
3	J. Baas	57	1959	1992
4	M. Wichhart	57	1997	1953
5	R. Minnema	54	1766	1863
6	S. de Swart	54	1966	2034
7	T. Morcus	51	1840	1937
8	J. Tan	51	1763	1945
9	B. Bannink	48	2175	2396
10	M. Nepveu	45	1885	1836
11	H. Boerkamp	45	1780	1925
12	J. van den Berg	42	1719	2055
13	J. Sibbing	42	1848	1895
14	J. Mostert	39	1934	1679
15	G. Eggink	39	1880	1711
16	J.W. Duijzer	36	2099	1326
17	S. Kooiman	36	1862	1790
18	R. Matai	33	1618	1566
19	E. Guijt	30	1739	1264
20	S. de Jong	30	1841	1163
21	J. Blankespoor	27	1910	1698
22	N. Peerdeman	27	1920	--

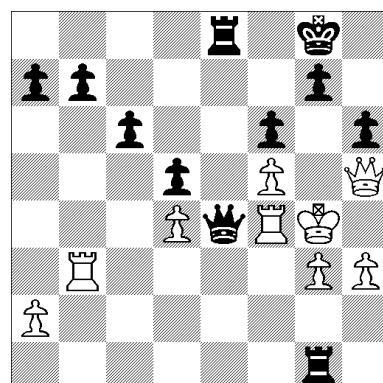
groep 2				
kl.	speler	punten	Elo	TPR
1	M. Hettfleisch	56	1861	2478
2	P. van der Werve	48	1982	1807
3	R. Jansen (j)	44	--	2144
4	H. Minnema	38	1722	1848
5	J. Lipka	38	--	2003
6	C. Schoon	36	1418	1663
7	M. Engelsman	36	--	2377
8	D. Brinkman	34	1560	1812
9	J. Veldhuizen	32	1668	1689
10	B. van de Graaf	32	1700	1722
11	J. Koster	28	1880	1804
12	J. Vane	28	--	1623
13	D. Kanbier	28	--	1392
14	R. de Vries	28	1355	1070
15	D. Ramadan	28	--	2127
16	J. Heskes	24	1747	1611
17	F. Martens	24	1591	--
18	G. Toxopeus	20	1569	1060
19	D. van Nies	18	1556	1668
20	J. de Roo	16	1343	1434
21	P. Hijma	16	1450	666
22	C. Remie	16	--	--
23	D. Strikwerda	4	--	882
24	N. van den Berg	4	--	1133

3 maal "kort maar krachtig" (meer op blz. 37)

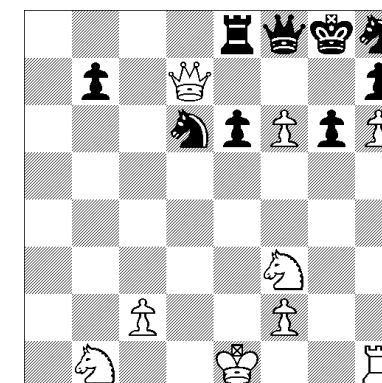
[A] wit aan zet ○

[B] zwart aan zet ●

[C] wit aan zet ○

bron: Hans Ree (NRC)
oplossingen: → blz. 65

<i>extern</i>	Naar beneden kijken	<i>Maurice Hettfleisch</i>

Het is niet de leukste vraag om het seizoen mee te beginnen: hoeveel punten heb je nodig om degradatie te ontlopen? Ik verjaag op deze vroege bladzijde al de sfeer uit de Promoot, ik weet het, maar het antwoord van deze vraag is voor de KNSB-teams best relevant. Na een seizoen lang verliespunten voorkomen in het afgelopen kampioensjaar, is het voor K1 dit seizoen van belang om waar nodig de punten te sprokkelen. K2 kan hierover meepraten. Het tweede deed dat vorig jaar al met verve, en zal dat dit jaar ook weer moeten doen.

De KNSB heeft de strijd tegen degradatie dit seizoen nog wat moeilijker gemaakt. De zesde en zevende klasse zijn te weinig gevuld vergeleken met de vijfde klasse. De komende jaren gaat de KNSB dit recht-trekken, via versterkte degradatie. Dit seizoen betekent dat, dat in de tweede klasse de nummers 8, 9 en 10 degraderen. In de poule van K2 degraderen nummer 8 en 9. In beide gevallen is er dus een degradant meer dan het seizoen ervoor.

Als uitslagen logisch waren, en het sterkste team tegen iedereen zou winnen, het tweede team tegen iedereen minus de eerste, enzovoorts; dan zou je voor de zevende plek zes punten nodig hebben. Uitslagen zijn echter nooit logisch: er wordt gelijkgespeeld, een degradatiekandidaat wint van de koploper.

Dan maar kijken naar wat vorig seizoen in de tweede klasse nodig was voor plek zeven. In één poule bleek vijf matchpunten met een sloot bordpunten voldoende, maar aan de hand van de andere poules lijkt zeven punten een betrouwbaarder aantal. Deze punten wil je graag halen tegenover je directe concurrent.

K1 zit qua gemiddelde rating in een groepje tussen plek 6 en 9, met een gemiddelde rating tussen 2020 en 2060. De eerste van deze concurrenten, Zukertort Amstelveen, is al overtuigend opzij gezet.

De vierde klasse van **K2** bestaat uit negen teams: er kunnen in een seizoen dus iets minder punten gescoord worden. Vorig seizoen wist K2 al zevende te worden met 5 punten: in elke andere poule was dat ook goed voor een zevende plek geweest. In één poule waren vier punten zelfs voldoende. Die 5 punten zijn dus een mooi doel, des te meer omdat K2 qua gemiddelde rating ook het zevende team is, met twee teams die aanzienlijk zwakker zijn. Eén van die teams is ook al verslagen, zij het met de (on?)nodige moeite.

HSB-competitie

De HSB-teams zullen minder bezig zijn met degradatie, integendeel zelfs. Voor **H1** zal een wedkantoor bijvoorbeeld weinig voor mijn voorspelling geven: vorig seizoen was Scheve Toren 1 nog een concurrent met een iets lager ratinggemiddelde, zo'n andere kampioenskandidaat ontbreekt nu.

Het Bierteam (**H2**) is qua ratinggemiddelde een solide subtopper, maar wellicht kan een stunt tegen DSC hen naar de Hoofdklasse helpen. RSC-Belgisch Park zal dezelfde hoop hebben, na een 4-4 tegen het Bierteam.

H3 is vanwege versterkte promotie in de tweede klasse terecht gekomen. Qua teamsterkte is het daar prima op zijn plek. Met veel gelijkwaardige teams is het lastig om een voorspelling te wagen, dus ik ga maar voor de gulden middenweg: ik gok op een vierde plek.

□

<i>extern</i>	Uitslagen + programma	<i>redactie</i>

team	klasse	wedstrijd	uitslag	match-punten	bord-punten	positie
K1	KNSB 2B	Promotie K1 – De Wijker Toren 1 Zukertort Amstelveen 2 – Promotie K1 Promotie K1 – Fischer Z 1 SOPSWEPS'29 1 – Promotie K1 Promotie K1 – AAS 1 SG Max Euwe 1 – Promotie K1 VAS 2 – Promotie K1 Promotie K1 – Europarcs MACH 1 Kennemer Combinatie 2 – Promotie K1	2½ - 5½ 2½ - 5½ 5 nov 26 nov 17 dec 11 feb 11 maart 1 april 22 april	2 uit 4	8 uit 16	5 ^e -7 ^e (10 teams)
K2	KNSB 4F	Schaakmat Westland 2 – Promotie K2 Promotie K2 – Fianchetto 1 DSC Delft 3 – Promotie K2 Promotie K2 – SHTV 1 LSG 5 – Promotie K2 DD 2 – Promotie K2 Promotie K2 – Sliedrecht 2 Shah Mata 1 – Promotie K2	3½ - 4½ 5 nov 26 nov 17 dec 11 feb 11 maart 1 april 22 april	2 uit 2	4½ uit 8	2 ^e -7 ^e (9 teams) (met een wedstrijd minder dan de nummer 1)
H1	HSB 1B	Promotie H1 – SHTV 2 Rijswijk 2 – Promotie H1 Promotie H1 – DD 2 Scheve Toren 2 – Promotie H1 Promotie H1 – DSC 3 Schaakmat Westland 2 – Promotie H1	6 - 2 1 nov 28 nov 13 jan 20 feb **	2 uit 2	6 uit 8	1 ^e (7 teams) (5 teams nog niet gespeeld)
H2	HSB 1A	RSC-Belgisch Park 1 – Promotie H2 Promotie H2 – DD 3 Promotie H2 – DSC 4 HSV 1 – Promotie H2 DSC 2 – Promotie H2 Promotie H2 – Haeghe Ooievaar 1	4 - 4 7 nov 12 dec 30 jan 13 feb **	1 uit 2	4 uit 8	3 ^e -4 ^e (7 teams)
H3	HSB 2A *	Promotie H3 – Rijswijk 3 DSC 6 – Promotie H3 Promotie H3 – SHTV 3 Voorburg 1 – Promotie H3 Promotie H3 – RSC-Belgisch Park 2 Lierse 1 – Promotie H3	3½ - 4½ 17 okt 28 nov 6 dec 20 feb **	0 uit 2	3½ uit 8	4 ^e -7 ^e (7 teams)
KNSB-beker (poule C)	ronde 1: Promotie vrij ronde 2: Promotie – Schaakmat Westland		datum ?			
HSB-beker	ronde 1: Promotie – SHTV		datum ?			

* Promotie H3 is alsnog in de 2e klasse geplaatst

** slotronde; datum nog niet bekend

partij	Durf of roekeloosheid?	Manuel Nepveu

De nu volgende partij werd gespeeld in de interne competitie tussen schrijver dezes en Robby, dé Robby. Op dit moment had Robby zijn IM-titel nog niet officieel binnen, maar die sterkte had hij wel. Ik had zwart tegen hem en besloot, ter plekke en dus zonder speciale voorbereiding, een variant te spelen die ik nooit eerder had aangedurfd. Daar was een reden voor.

R. Kevlishvili – MN, Zoetermeer, 1-12-2015

Frans, Tarrasch met 3. ... c5

1. e4 e6, 2. d4 d5, 3. Pd2 c5

En daar is ie dan. Op 3. Pd2 kan van alles worden gespeeld. Vaak komt Zwart wat gedrongen te staan en probeert hij zijn stelling tot een springveer om te vormen. Met de tekstzet komt Zwart niet gedrongen te staan, maar dan wel op kosten van een isolani. Dat moet je willen en durven. Ik was daar huiverig voor, maar nu speelde ik het zelfs zonder specifieke voorbereiding. Niets te verliezen. Parafraserend op wat ik ooit in een column (IM, 2016) schreef: Schildpad ziet wel hoe Achilles het aanpakt.

4. Pgf3 Pc6, 5. exd5 exd5, 6. Lb5 Ld6, 7. 0-0 Pge7, 8. dxc5 Lxc5, 9. Pb3 Ld6, 10. Pfd4 0-0, 11. c3 a6, 12. Le2

Meestal gaat de loper naar d3, maar Fritz heeft geen enkel bezwaar tegen Robby's keuze. De positie wordt gewaardeerd met 0.00, maar nu gaan we echt aan de slag.

12. ... Lc7, 13. Te1 Dd6, 14. g3 Pe5, 15 Pf3 f6! →

Ik geef hier mezelf maar eens een uitroepteken. Ik vermoed trouwens dat ik dit idee in een soortgelijke Franse stelling eerder heb gezien: we gaan wel zien wat er met knol e5 moet gebeuren. Nu eventjes vastspijkeren.

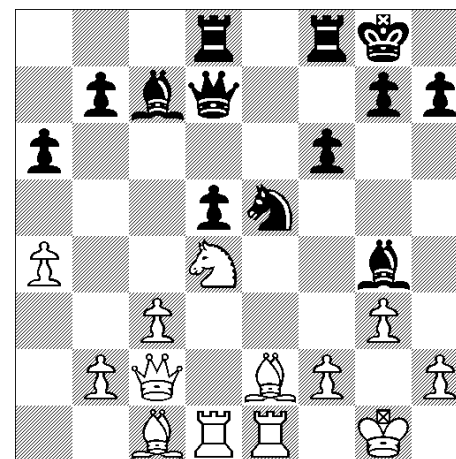
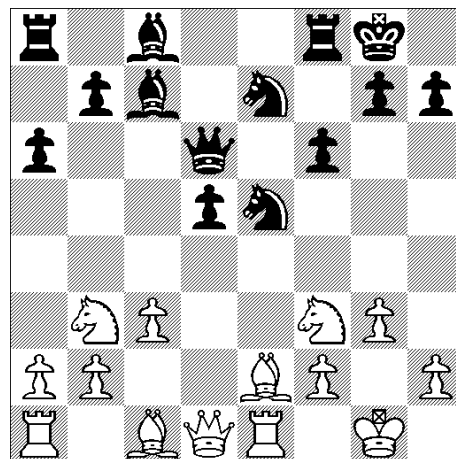
16. Pbd4 Lh3, 17. a4 Tad8, 18. Dc2 Dd7, 19. Ld2 P7c6, 20. Le3 Pe7

De laatste zetten zien er raar uit: de loper had in één keer naar e3 gekund en met het paard weer terug naar vroeger.... Zowel Robby als ik wisten klaarblijkelijk niet precies hoe nu verder. De waardering van de stelling door Fritzje blijft overigens '0.0x'.

21. Tad1 Pf5, 22. Lc1 Pxd4, 23. Pxd4 Lg4? →

Nu geef ik mijzelf maar eens een verdiend vraagteken. Met 23. ... Lb8 ontstaat er een 0.0x -stelling. Nu krijgt Wit plotseling de wind in de zeilen. De waardering wisselt enigszins in wat nu volgt, komt zelfs richting +1.00, wat mijn vraagtekentje rechtvaardigt.

24. f4! Lxe2, 25. Dxe2 Pc4, 26. De6+ Df7, 27. Dxf7+ Txf7, 28. Kg2 Lb6, 29. Pc2 Lc5, 30. b3 Pb6, 31. a5 Pc8, 32. Td3 Te7

33. Txe7 Lxe7?! →

Waarom heb ik niet met het paard geslagen? Ik weet dat ik hier al had besloten de d-pion te geven om me vervolgens met actief spel te redden. Maar de paardzet was natuurlijker en beter geweest (met +=).

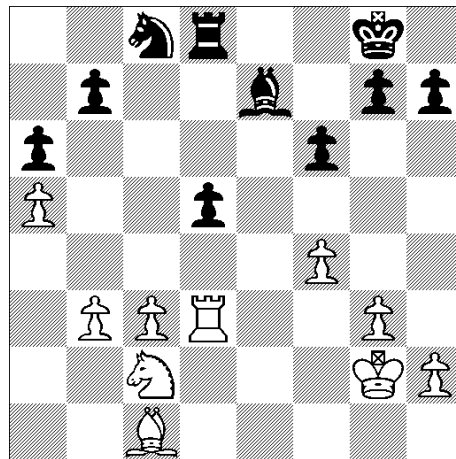
34. Pe3 d4, 35 Pf5!?

Ik had erop gerekend dat het geschenk zou worden aangepakt. De partij is daarna nog niet zomaar gewonnen voor Wit, omdat de zwarte stukken niet meer aan de verdediging van d5 zijn gebonden en actief kunnen worden. Is het genoeg voor remise?

De 35^e zet van Wit blijkt in winstzin in elk geval niet gelukkig voor hem. Zou hij Zwarts 37^e zet hebben gemist?

35. ... Td5, 36. g4 g6, 37. Txd4 Txa5, 38. Pxe7+ Pxe7, 39. Kf3 Kf7, 40. Td7 b5, 41. c4 bxc4, 42. bxc4 Ke6, 43. Tb7 Ta4, 44. Tb6+ ½-½

De partij is een goede, leerzame ervaring geweest. Ik ben al met al niet meer zo bevreesd voor deze Franse isolani als vroeger.

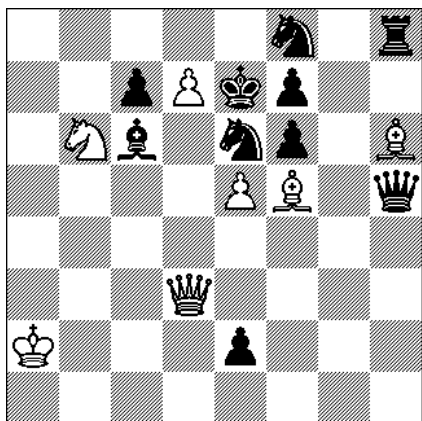
□

P70	70 jaar Promotie [1]	FM Bernard Bannink

<i>Naam</i>	Bernard Bannink
<i>Lid sinds</i>	1979 (2 maandjes later dan Gerhard Eggink)
<i>Ik ben gaan schaken sinds</i>	1972
<i>Ik heb schaken geleerd van</i>	Van mijn vader en samen met Gerhard veel geoefend op het Douzapad voor ik lid werd
<i>Mijn favoriete opening is</i>	Barry attack; zie ook mijn partij tegen Uhlmann
<i>Partij(en) waar ik soms nog wakker van lig</i>	Ik slaap altijd goed; dus geen enkele partij
<i>Partij(en) waar ik mijn beste herinneringen aan heb</i>	Tegen Wolfgang Uhlman in Dresden 1999, zie pagina 75 in "We hebben geschaakt ... dus we bestaan"
<i>Mijn favoriete tegenstander</i>	Harrie Boerkamp: altijd leuke partijen waar veel gebeurt
<i>Mijn 'angstgegner(s)'</i>	Igor Coene: moeilijke tegenstander
<i>Mijn favoriete schaakstuk</i>	Paard
<i>Mijn favoriete wereldkampioen</i>	Garry Kasparov: The Boss
<i>Mijn toekomstwens voor Promotie</i>	Op naar de 100

<i>varia</i>	Stikmat	Hans Meijer

Van alle manieren om een tegenstander mat te zetten is het stikmat de raadselachtigste manier van allemaal. Het stikmat komt in een normale partij zelden voor. Zelf heb ik het slechts een keer meegemaakt dat ik dit mat op het bord zag verschijnen. Tijdens een externe wedstrijd zag ik hoe Jan Grims in een Caro Kann-opening na **1. e4 c6, 2. d4 d5, 3. Pc3 dxe4, 4. Pxe4 Pd7** zijn dame met **5. De2** op veld e2 zette en terwijl zijn tegenstander en ik ons afvroegen wat de bedoeling van die eigenaardige damezet kon zijn vervolgde zwart zich van geen kwaad bewust met **5. ... Pgf6**, waarna Jan de zwarte koning bliksemsnel met **6. Pd6#** mat zette. Stikmat. Verbouwereerd keek Jan's tegenstander naar het bord. 'Het kan verkeren!' zal hij gedacht hebben en aan de bar bestelde hij een zwarte koffie. Deze kennis kwam mij jaren later tijdens de schaakolympiade voor bedrijven van pas toen een van mijn tegenstanders dezelfde truc in het Boedapestgambiet op het bord bracht: **1. d4 Pf6, 2. c4 e5, 3. dxe5 Pg4, 4. Lf4 Pc6, 5. Pf3 Lb4+, 6. Pbd2 De7, 7. a3 Pg4xe5, 8. Pxe5 Pxe5** en zwart dreigt stikmat met **9. ...Pd3** zodat het mij verstandig leek **9. e3** te spelen.

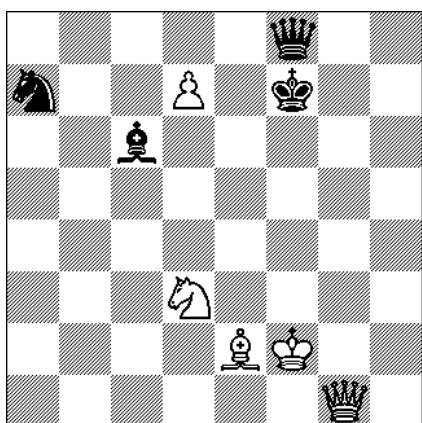
In dit artikel wil ik enkele andere vormen van het stikmat laten zien die indruk op mij maakten.

Nevenstaande studie trof ik in maart 2022 aan in een artikel van Siegfried Hornecker op chessbase.com. Wit gaat recht op zijn doel af en zet zwart mat.

Pierre Drumare (inderdaad, dit is de man die probeerde de Babson task te maken) en Leon Loewenthon (1st International Friendship Team Tourney 1962)

1. d8D+ Pxd8, 2. Da3+ Ke8, 3. Lxf8 Txf8, 4. Ld7+ Lxd7, 5. Pd5 Dxe5, 6. De7+ Pxc7# stikmat.

Deze studie deed mij Prisma-schaakboek nummer 2 van Hans Bouwmeester uit mijn boekenkast tevoorschijn halen. De eerste elf deeltjes van deze Prisma reeks staan op de bovenste plank dus eerst even naar de bijkeuken om de trap te halen en even later bladerde ik in dit schaakboekje op zoek naar onderstaande studie die op pagina 102 van dit boekje bleek te staan.

Bouwmeester merkt in zijn Prisma-boekje op dat vrijwel iedere schaakspeler sinds Gréco min of meer vertrouwd is met het stikmat. Als men hem echter de diagramstelling voorzet met als opgave wit speelt en wint dan zal hij er niet onmiddellijk aan denken. Zelfs nu na zoveel jaren kan ik moeilijk geloven dat er geen gat in de oplossing van Seletzki zit. Stikmat? Wie probeert mij hier voor de gek te houden?

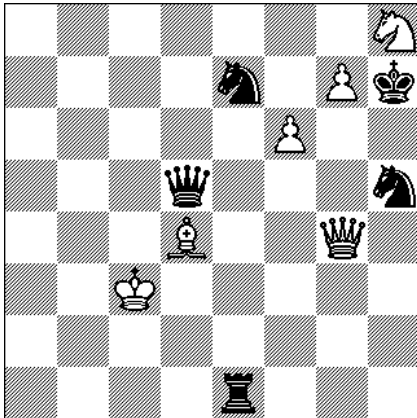
Alexander S. Seletzki (Shakhmaty v USSR, 1933)

1. Dg5 Ke6+, 2. Kg1 Kxd7, 3. Pc5+ Kc8, 4. La6+ Kb8, 5. Dg3+ Ka8, 6. Lb7+ Lxb7, 7. Pd7 Dd8, 8. Db8+ Dxb8, 9. Pb6# stikmat. Briljant!

Arves is de Alexander Rueb-vereniging voor schaakeindspelstudie. Ze werd op 15 oktober 1988 in Amsterdam opgericht. Op de website van Arves is een artikel met uitgebreide informatie over Alexander Rueb (1882-1959) te vinden. Hij was een Nederlandse advocaat en diplomaat die de eerste president werd van de FIDE (1924-1949). Hij was de auteur van De Schaakstudie (1949-1955) en de Bronnen van de Schaakstudie, die elk vijf delen telden. In 1920 werd hij de voorzitter van DD uit Den Haag waarvoor hij het Nationaal Schaakgebouw aankocht. In 1922 werd hij voorzitter van de KNSB.

Een opmerkelijk man die veel voor het Nederlandse schaak betekende. In 2016 organiseerde Arves het 9de Jenever Toernooi. Het voorgestelde thema was stikmat met een gepromoveerd paard. Onderstaande studie is afkomstig uit dit toernooi.

Evgeny Kopylov en Oleg Pervakov (2016 9th ARVES Jenever Tourney).

1. g8D+ Pxd8, 2. Dg6+ Kxh8, 3. f7+ Dxd4+, 4. Kxd4 Pg7, 5. f8P Th1, 6. Dh7+ Txxh7, 7. Pg6# stikmat.

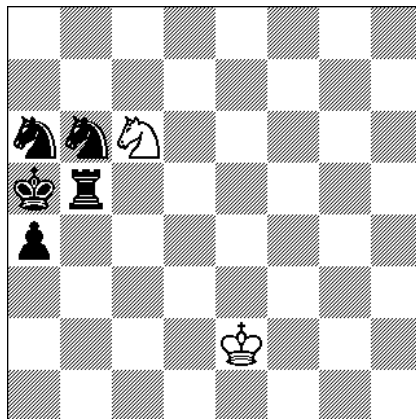
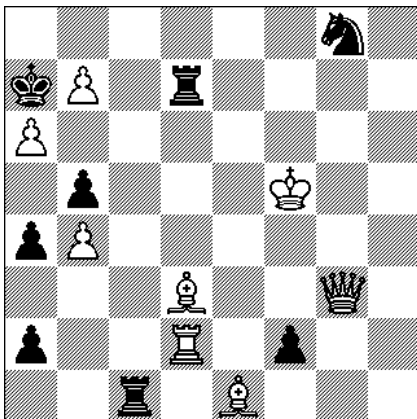
Oleg Pervakov (Kirov, 1960) wordt beschouwd als de grootste levende Russische eindspelcomponist. Hij werkt vaak samen met anderen, in dit geval met Evgeny Kopylov.

Op arves.org zijn diverse links naar andere jenevertournooien te vinden. Verder blijken er Quick Composing Jenever Tournaments gehouden te worden. Zoek naar jenever en deze toernooien komen vanzelf tevoorschijn.

Rare jongens die studiecomponisten. Jenevertournooien. Op de Arves-website staat een foto van de dertiende versie van dit toernooi uit 2021 van Martin Minski die het glas heft op zijn winst dat jaar van het jenevertournooi. Zo te zien sponsort Smeets uit Hasselt in België dit toernooi. Mijn advies aan de lezer is dan ook om de volgende keer in uw favoriete drankwinkel enkele flessen jenever van dit geestverruimende merk te kopen. U gaat er ongetwijfeld beter van schaken.

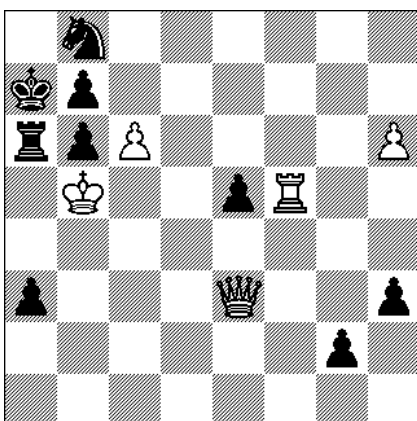

Darko Hlebec uit Belgrado, Servië, won het negende Jenevertournooi met onderstaande onnavolgbare studie. Ziet u de positie rechts al voor u in de positie links? Waarschijnlijk niet.

Darko Hlebec (2016 9th Arves Jenever Tourney; zwart aan zet).

1. ... Td5+, 2. Kg4 Pf6+, 3. Kf3 fxe1P+, 4. Ke2 Pd7, 5. De3+ Kxa6, 6. Lxb5+ Txb5, 7. Txa2 Tc2+, 8. Txc2 Pxc2, 9. De6+ Pb6, 10. Dc8 Pxb4, 11. b8P+ Ka5, 12. Da6+ Pxa6, 13. Pc6# stikmat.

Tot slot een fraaie studie van twee Duitse grootmeesters op het gebied van de eindspelcompositie. Ook in deze studie wordt de zwarte koning door een wit paard mat gezet.

Wieland Bruch en Martin Minski (Problemist Ukraine 2017-2018).

1.c7! a2 2.Tf8 Pd7 3.Ta8+ Kxa8 4.h7 Ta5 5.Kc4 Ka7 6.h8D a1D 7.Db8+ Pxb8 8.c8P+ Ka8 9.Pxb6+ Ka7 10.Pc8+ Ka8 11.Da7+ Txa7 12.Pb6# stikmat. Bijzonder.

varia	Ruïnes	Gerhard Eggink

Ik ben ontheemd. Sterker, ons hele huishouden is ontheemd. Weken, maanden, jaren, ja zelfs decennia hadden we hier een vast patroon in de doordeweekse avonden, ons weekprogramma: maandag samen voor de buis, dinsdag ga ik schaken en heeft mijn vrouw een avondje voor zichzelf (ik ben toch altijd laat thuis), woensdag doen we wat administratie en dan vier ik dat ik donderdagochtend wat kan uitslapen (donderdagden ben ik vrij). Donderdagavond viert mijn vrouw dan weer dat ze vrijdag vrij is. Zo hebben we iedere avond een andere gemoedstoestand, het zit er dus al weken, maanden, jaren, ja zelfs decennia ingesleten.

Of we nou speelden in het Trefpunt in de Dorpsstraat, in Wijkcentrum De Leyens, in de Olympus of in Zorgcentrum De Leyens, dat maakte allemaal niet zoveel uit. Dinsdag was ik altijd weg, zelfs in de zomermaanden, en vanuit Gouda maakt het qua afstand allemaal niet zoveel uit.

Ach... die jaren in Het Trefpunt. Ik speelde er mijn eerste schaakpartijen op onze vereniging op een dinsdag in januari 1979. Een eeuwigheid geleden, lijkt het. Die zaal met die pilaren middenin en met de kleine zaaltjes voor de externe wedstrijden bovenaan de krakende trap. Met onze rijk gevulde prijzenkast prominent aan de wand en het artikel "Enige schaakvereniging uit Zoetermeer maakt naam waar" uit het Streekblad van 1980 ingelijst aan de muur. De verhuizing in 1983 naar Wijkcentrum De Leyens was een noodzaak; de vereniging groeide letterlijk uit zijn jasje en De Leyens was een stuk groter. Ook daar vierden we op de dinsdagen weer veel successen. De prijzenkast hing aan de muur; het krantenartikel verhuisde wel mee maar werd niet opgehangen. Het was een prettige locatie waar we fijn op de dinsdagen hebben gespeeld. Maar helaas! Wegens een flinke verbouwing moesten we daar in 2001. Als alternatieve speellocatie werd de Olympus gevonden, met als bedankje van de gemeente nieuwe stukken en borden. Ook in de Olympus hebben we met veel plezier op de dinsdagen gespeeld. Het leek er even op dat we door de gewichtheffers op de 1^e verdieping zouden worden weggejaagd maar dat werd net voorkomen. Een verhuizing naar de woensdag in 2BHome werd op het laatste moment voorkomen toen er toch afspraken gemaakt bleken te kunnen worden. Maar de Olympus ging op zijn beurt ook op de schop en ook daar moesten we weer uit. Vanaf 2014 speelden we weer in De Leyens, in dezelfde zaal als hiervoor maar dan nu Zorgcentrum De Leyens geheten, gelukkig wel weer op de dinsdagen. Het voelde wel vertrouwd maar het was anders dan de eerste periode. De zaal was hetzelfde, maar toch veranderd. Het voelde anders. De prijzenkast mocht niet aan de muur, om nog maar te zwijgen van het krantenartikel uit 1980. De sfeer was anders.

En dat bleek te kloppen. Met de komst van bridgers in de grote zaal werden wij eigenlijk weggekeken; de bridgers waren blijkbaar veel belangrijker. Allerlei faciliteiten waar we jaren gebruik van hadden gemaakt bleken zomaar ineens te vervallen. Een andere speelruimte dus? Trefpunt, Olympus, De Leyens en 2BHome waren allemaal geen mogelijkheden. En goede zalen zijn dun gezaaid in Zoetermeer... Wat nu? Als een geschenk viel onze nieuwe speellocatie 't Span uit de lucht vallen. De dag voor onze penningmeester voor een praatje langskwam hadden de maandag-bridgers opgezegd. Dus zijn we nu (2022) weer verhuisd.

De locatie is prima (wie weet kunnen de prijzenkast en het krantenartikel straks aan de muur worden geschroefd), maar ik kan nog niet wennen aan de maandagavonden. Wat moet ik op dinsdagavonden nu doen? Weken, maanden, jaren, ja zelfs decennia stond de dinsdagavond voor schaken. Dat is nu anders. Woensdagavond denken we dat het alweer donderdag is, bijvoorbeeld. Rationeel weten we het wel, maar het voelt anders. Ik sta voor de ruïnes van mijn weekprogramma....

□

Zoeter- meer	Die andere club...	Jan Willem Duijzer

In 1999 werd ik na een schaakpauze van ruim 15 jaar weer lid van een schaakclub: SV Botwinnik. Ik kan me niet goed herinneren waarom ik voor Botwinnik koos. Vermoedelijk was voor mij de speelavond doorslaggevend. Ik had met een jong gezin daarnaast ook geen ambities om op zaterdag te spelen, die dag bracht ik liever met mijn zoons op het voetbalveld door of op de tennisbaan.

Promotie bleef voor mij jarenlang een onbekende grootheid, die andere club van Zoetermeer. Het verhaal over Promotie was bij Botwinnik ook niet erg positief. Het jeugdbeleid zou er niet veel voorstellen en voor de organisatie van het schoolschaken werd stevast op Botwinnik geleund, zo begreep ik. Maar het belangrijkste kritiekpunt was toch wel het vermeende gebrek aan gastvrijheid en gezelligheid. Promotie was bij Botwinnik synoniem aan protestantse streberigheid en betweterigheid; de naam Promotie zegt het eigenlijk al. De ontstaansgeschiedenis van Botwinnik als een enigszins vijandige afsplitsing van Promotie zal deze negatieve beeldvorming vast wel wat ondersteund hebben.

Ik overdrijf natuurlijk om deze bijdrage wat meer kleur te geven. In de praktijk waren er sportieve en goede onderlinge relaties en werd er steeds meer samengewerkt. Maar een lichte animositeit was er gedurende mijn periode van lidmaatschap van Botwinnik steeds wel.

Inmiddels is die animositeit goeddeels verdwenen. Botwinnik heeft een moeilijke fase overleefd en heeft met energieke, jonge bestuurders en goede spelers weer een stevige positie verworven. Voor een grote plaats als Zoetermeer zou het mooi zijn als beide clubs blijven bestaan. Het zorgt voor keuzevrijheid en concurrentie.

Waarom ik inmiddels al tien jaar lid van Promotie ben? Ik vond het wel leuk om in de interne competitie wat andere gezichten tegen te komen. En mijn bezwaren om op zaterdag te spelen waren kleiner geworden.

De gewraakte streberigheid en betweterigheid van Promotie is me meegevallen. Soms duikt die nog even op, maar gelukkig zijn er binnen Promotie genoeg tegenkrachten opgekomen die daar dan korte metten mee maken.

Gezelligheid, ten slotte, is steeds meer de bestaansvoorwaarde van de club. Vroeger was het adagium van Promotie: "we schaken dus we bestaan". Daar red je het anno 2022 niet meer mee. "We zijn gezellig dus we bestaan", dat lijkt er meer op.

Schaken doen we er bij. Als excuus.

□

Citaat van de maand [1]
De penning meester   Gehoord tijdens het woensdagmiddagschaak (womischa), waarbij het net als bij de zomercompetitie allerm minst stil is aan de borden: "Ton Morcus is niet alleen onze penningmeester, hij is ook heel bedreven in het pennen van stukken, dus een echte penningmeester..."   (En toen hij zich onlangs bevrijdde uit een lastige penning, toen was hij de penning meester!)

terugblik	Hoe past Promotie in mijn schaakleven?	Paul van der Werve

Onze schaakvereniging heeft de eerbiedwaardige leeftijd van 70 jaar bereikt, dat is nog 6 jaar ouder dan ik zelf ben! De SV Promotie is van veel betekenis in mijn schaakleven, zo zal verderop blijken, maar om dat in het juiste perspectief te zetten zal ik toch eerst iets moeten vertellen over dat schaakleven.

Over mijn grootvaders

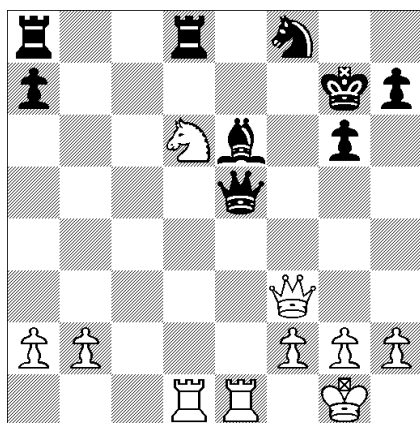
Dat schaakleven begint eigenlijk al in 1938! Dat blijkt uit een handgeschreven notatieformulier, dat ik koester als een kostbare schat. Met daarop de onderstaande partij, gespeeld te Utrecht bij de schaakafdeling van de Sportvereniging SHV. Een partij tussen mijn beide grootvaders ... al hadden die daar toen nog geen enkel benul van. Speelden ze daar wekelijks en hoeveel jaar lang? Kenden ze elkaar goed? Had de toen 37-jarige Paul het wel eens over zijn oudste zoon, die toen 7 jaar was? Sprak Ben over zijn 4-jarige jongste dochter? Ze zullen in ieder geval nooit hebben vermoed dat deze Günther en Greet 20 jaar later de liefdevolle ouders zouden worden van een kleinzoon, die een kleine eeuw later in een Zoetermeers schaakblad hun partij zou analyseren!

Ik heb werkelijk geen idee hoe hun contact was ... en evenmin weet ik iets over hun relatieve speelsterkte. Er zijn me geen competitieresultaten bekend en ratings bestonden al helemaal niet. Toch zegt de partij wel iets over hun speelstijl ...

Paul van der Werve – Ben Albers, 21 januari 1938

Redactioneel intermezzo: Tijdens het opmaken van dit artikel vroeg de ene redacteur (per mail) aan de andere: "Begrijp jij waarom er boven de partij tussen Paul's opa's 'Paul van der Werve – Ben Ahlers' staat? Zou hij daar iets mee bedoelen?" Met als antwoord: "Je moet beter lezen!"

1. d4 Pf6, 2. c4 c6, 3. Pc3 g6, 4. Pf3 Lg7, 5. Dc2 e6, 6. e4 d5, 7. e5 Pfd7, 8. Ld3 c5, 9. cxd5 cxd4, 10. Lg5 Da5, 11. Pxd4 Pxe5. Overziet wit met zijn volgende zet dat zijn Lg5 hier indirect hangt? Of is het een creatief intuïtief offer (hetgeen ik graag zou geloven)? Hoe dan ook, eerst Lb5+ en dan pas op e6 slaan is een stuk sterker. **12. dxe6 Pxd3+, 13. Dxd3 Dxd5, 14. exf7+ Kxf7?** Dit had moeten verliezen na Dc4+, maar na 14. ... Kf8! had zwart beter gestaan. **15. 0-0 Lxd4, 16. Dxd4 Lh3, 17. Dc4+ Le6, 18. Dc7+ Pd7, 19. Dxb7 Thb8, 20. Df3+ Kg7, 21. Tfe1 Pf8, 22. Pe4 De5, 23. Tac1 Tc8, 24. Tcd1 Td8, 25. Pd6!**

Twee pionnen voor het geofferde stuk en alle stukken in de aanval tegen een wat tochtige koning. Stel dat aan Promotianen wordt gevraagd wie in deze stelling achter de witte stukken zit, dan zouden ze zomaar kunnen antwoorden: "Paul van der Werve?" En dan hebben ze dus nog gelijk ook!

25. ... Dxb2 26. Txe6 Pxe6 27. Df7+ Kh6 28. Dxe6 Te8?? Oei, oei ... dat moet tijdnood zijn geweest: denkt zwart dat Pd6 nog steeds gepend staat? **29. Pxe8 Td8 30. De3+ Kh5 31. Pf6+ Kh4** (ook Dxf6 helpt niet: Dh3+ en f4+) **32. Df4# 1-0**

Mijn opa Paul heb ik helaas nooit gekend, hij is al in 1949 overleden. Hij heeft de laatste periode van WO2 in het concentratiekamp Dachau moeten doorbrengen, dat zal zijn gezondheid geen goed hebben gedaan. Joodse medeburgers konden bij hem en zijn gezin onderduiken, daarmee heeft hij er velen gered van een wisse dood. Maar toen is hij door de burens verraden ... zo ging dat schokkend genoeg

vaak in die tijd. Al heb ik de man nooit gekend, ik bewonder zijn morele moed zeer. Qua schaakstijl heb ik kennelijk zijn aanvallende schaak-DNA geërfd! Zo zie ik dat althans graag zelf ...

Maar het schaken heb ik van mijn opa Ben geleerd ... die ik overigens gewoon “opa” noemde, tenslotte kende ik er maar één. Een wat serieuze maar lieve man, niet zonder subtiele humor en met intellectuele interesse. Hij gaf stenoles en bespeelde thuis een harmonium. Als ik er logeerde deden we urenlang kruiswoordpuzzels. TV werd er nauwelijks gekeken, omdat mijn oma liever niet naar nieuws-programma’s keek ... “teveel ellende in de wereld, Paul”, zei ze dan. Ze wilde daar niet steeds mee geconfronteerd worden ... een houding die ik tegenwoordig een stuk beter begrijp dan toen!

De boekjes van Bouwmeester

Tussen de kruiswoordpuzzels door leerde ik dus de eerste beginselen van het schaken en rond 1970 vond mijn opa het tijd om me een instructieboekje cadeau te doen: deel 1 van de fameuze reeks Prisma-pockets van Hans Bouwmeester. Vergeleken met het onvoorstelbare digitale aanbod dat tegenwoordig de schakende jeugd ter beschikking staat, lijkt dat een magere basis voor een beginnend schaker. Huiscomputers waren er sowieso nog niet en Internet zou pas 20 jaar later worden uitgevonden. Net zoals mobieltjes trouwens. De gedachte dat je met een apparaatje ter grootte van een zakagenda online een partijtje met iemand uit pakweg Brazilië zou kunnen spelen, dat zo’n mobieltje dan na afloop exact aangeeft waar je fouten maakte en wat je had moeten spelen ... pure *science fiction* toen. Of eigenlijk, niet eens denkbaar ...

Maar toch: boekje 1 van Bouwmeester begon met een uitgebreid hoofdstuk, niet over de spelregels of met diagrammen, maar “over het schaakspel en zijn grote adepten”. Dat was aan mij wel besteed, “daar wil ik bij horen, bij die schaakwereld” was mijn onmiddellijke gedachte en aldus gemotiveerd verdiepte ik me in alle 10 boekjes van Bouwmeester. Zou ik met Chessbase of Lichess of wat dan ook voor hedendaagse digitale wondermiddelen, een betere schaker zijn geworden? Ik denk het niet ... alles zelf uitzoeken, met bord en stukken, dwong je als het ware om inzicht te internaliseren. Goed, openings-kennis is wellicht een ander verhaal ...

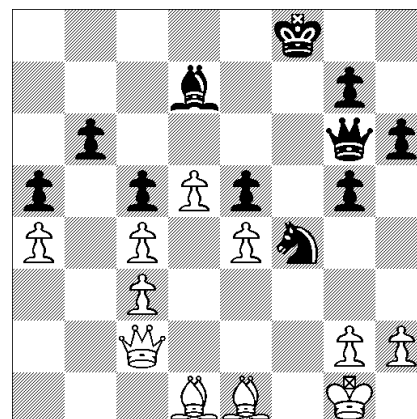
De match van de eeuw

En toch was er nog iets anders nodig om een clubschaker te gaan worden en dat was ... de match Spassky-Fischer in 1972! We waren toen op vakantie in Italië en het enige nieuws dat daar tot je kwam was dat van de Wereldradio, waar mijn ouders altijd naar luisterden vanwege de “ANWB-berichten”. Daar was de match wereldnieuws, om redenen die ik jullie als schaker niet hoeft uit te leggen. Ik zocht actief naar Nederlandse kranten die, meestal met een dag of wat vertraging, soms op de camping verkrijgbaar waren. Als de dag van gisteren herinner ik me dat ik op een extreem warme dag een Telegraaf vond. Met daarin een diagram met de volgende stelling, vergezeld door een kop van Lex Jongsma als “Spassky stort in” of zo iets.

Spassky - Fischer: 5^e partij, stelling na 27. Dd3-c2??

27. .... **Ld7xa4!**

Spassky had natuurlijk Db1 in plaats van Dc2 moeten spelen, nu gaf hij meteen op vanwege 28. Dxa4 Dxe4! Toen stond het gelijk, won Fischer magistraal de beroemde 6e partij ... enfin *the rest is history*.

Over Spassky moeten we het nog even hebben. Na zijn dramatische verlies is op één of andere manier het beeld ontstaan van een luie levensgenieter (geef hem overigens eens ongelijk!), maar dat doet hem geen recht. Ik zag hem eerst ook als een echte gentleman, die achteraf gezien veel te begripvol reageerde op het onacceptabele gedrag van Fischer. Toch een beetje een looser dus ... Pas later heb ik begrepen dat hij in zijn glorie tijd een geweldige kampioen was, met een prachtige aanvallende stijl, waarin fraaie intuïtieve offers niet werden vermeden. Hij behoort inmiddels dan ook thuis in mijn favoriete rijtje van aanvalskunstenaars op wereldtopniveau: Aljechin, Keres, Tal, Spassky dus en Kasparov .... wie komt daarna eigenlijk? Carlsen niet, die hoort in een ander rijtje dat met Lasker begint. Firouzja wellicht ... lef en kwaliteit genoeg, maar het zal allemaal nog moeten blijken. Al die wonderkinderen uit India zitten er ook aan te komen ....

Mijn schaakclubs

Met bovenstaand diagram begint eigenlijk mijn leven als clubschaker. Thuiskomend uit Italië heb ik me meteen aangemeld bij de SV Kanaleneland. Een toen volgens moderne principes opgezette groeiwijk in Utrecht voor jonge gezinnen. Veel groen en ruimtes ... het was een paradijs voor opgroeiende kinderen, ik had er een heerlijke jeugd. Door gemeentelijk wanbeleid is het later een probleemwijk geworden, door de politiek stevast aangeduid met eufemistische termen als "krachtwijk". De krachtwijk verhinderde niet dat uiteindelijk de schaakclub ter ziele is gegaan ...

Het Utrechtse had ik toen al lang verruild voor het Amsterdamse, waar ik in 1977 lid werd van de Universitaire Sportvereniging US-schaken. Tot eind jaren 80, toen ik naar Den Haag verhuisde vanwege mijn werk (eerst de Nuffic, later het ministerie van OCW) en ... om samen te gaan wonen. In de jaren 90 heb ik nog wat jaartjes bij het Haagse DD gespeeld, alvorens te besluiten om maar helemaal met dat schaken te stoppen, nadat ik voor de PvdA gekozen werd in de gemeenteraad van Leidschendam. Met ook nog een jong gezin en de uitdagingen van mijn gewone baan ... er was geen ruimte meer voor.

Vele jaren later, op een zwoele zomeravond in 2013, googelde ik op mijn balkon zomaar ineens "schaakverenigingen Den Haag". Aangestoken doordat ik inmiddels via Internet de grote schaaktoernooien was gaan volgen. Ik zocht een club die in de buurt was van Leidschenveen en die KNSB speelde. Die bleek nog te bestaan ook: de **SV Promotie**! Er was een zomercompetitie die open stond voor iedereen, dus ik dacht "kom, ik ga eens kijken". Vanaf het moment dat ik binnenliep op de toenmalige locatie (die ronde sporthal), waar ene Manuel Nepveu een vrij luidruchtige maar eloquente monoloog afstak, ene Maarten Wichhart me adviseerde om in groep III deel te nemen, ene Henk Noordhoek me vriendelijk verwelkomde en ik bovendien al die schaakborden met stukken klaar zag staan ... vanaf dat moment wist ik het meteen: ik ben weer verloren ...

Gelukkig bleek 20 jaar "onthouding" niet al te nadelig voor mijn niveau te zijn geweest en had ik de eer om voor het eerste te worden uitgenodigd. Wat ik in de jaren erna wel merkte, was dat te weinig spelen niet goed was voor de resultaten. Zozeer zelfs dat ik na wat pijnlijke nederlagen, waarvan ook het team nadeel ondervond, serieus overwoog toch maar weer te stoppen met dat verrekte schaken. Maar toen ik daar uiting aan gaf kwamen er uit veler hoek hartverwarmende steunbetuigingen, toenmalig team-leider John Tan voorop, die ik nooit zal vergeten. Dus ging ik toch maar weer door.

Conclusie: de SV Promotie heeft niet alleen het **schaken** in mijn leven teruggebracht, maar belangrijker nog: ook de **schaker**! Die soms ietwat eigenaardige, maar sympathieke mensensoort, waar ik me thuis bij voel.

Hoe graag zou ik jullie hieronder dan ook allemaal willen eren, beste clubgenoten, met één van onze onderlinge partijen. Met Ben Ahlers bijvoorbeeld, fijne gesprekspartner met een erudiete kijk op het schaken. Of met onze even aimabele als bekwame voorzitter Jaap van den Berg. Met "stijlgenoot"

Harrie Boerkamp, onze dappere gambietspeler en zijn schaakvriend, de immer enthousiasmerende Rens Minnema, onze onlineschaak-animator. Of met de onverwoestbare Joost Mostert, tegen wie ik zo heerlijk Benoni kan spelen.

Maar ik ga dat niet doen, veel te bang dat ik andere dierbare clubgenoten zou vergeten te noemen ... Rob de Vries bijvoorbeeld, want waar zouden we zijn zonder de Promoot?

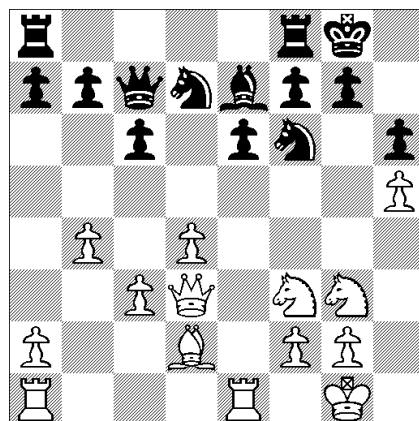
Partijen tegen onze clubkampioenen

Dus kies ik voor een objectievere norm: partijen tegen de drie clubkampioenen die ik bij Promotie heb meegemaakt: Ton de Waal, Arie Werksma en uiteraard ... *rekordmeister* Bernard Bannink.

Paul – Ton de Waal, 15-2-2022

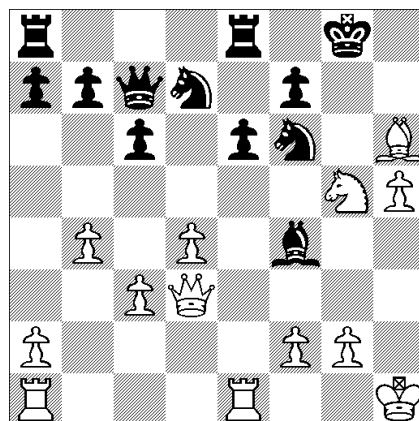
Ton is altijd de bescheidenheid zelve, die na een winstpartij standaard verklaart dat hij geen idee heeft gehad wat er allemaal gaande was. Maar onderstaande partij speelt hij foutloos, ook volgens Stockfish. Overigens gaat het hier om de ***Spassky***-variant van de Caro-Kann!

1. e4 c6, 2. d4 d5, 3. Pd2 dxe4, 4. Pxe4 Lf5,
5. Pg3 Lg6, 6. h4 h6, 7. Pf3 Pd7, 8. h5 Lh7,
9. Ld3 Lxd3, 10. Dxd3 e6, 11. Lf4 Da5+,
12. Ld2 Lb4, 13. c3 Le7, 14. b4 Dc7, 15. 0-0 Pgf6,
16. Tfe1 0-0 →

17. Pf5. Dat was de bedoeling en is de inleiding tot een helaas niet geheel correct offerfestijn:

17. ... Ld6, 18. Pxf6+!? gxf6, 19. Lxf6 Tfe8,
20. Pg5 Lh2+, 21. Kh1 Lf4! →

Een geweldige verdedigingszet van Ton! Op Lh2-d6 had ik het vrijwel winnende torenoffer Txe6! klaarliggen. Maar nu volgt op 22. Txe6 Lxg5! 23. Txe8+ Txe8 24. Lxg5 Pg4! Voor mij was het nu: wie A zegt moet ook B zeggen. Het beste zou nog Df3 zijn geweest, maar ook dan houdt zwart na e5! voordeel.

22. Pxf7!? Kxf7, 23. Dg6+ Ke7, 24. Txe6+! Kd8! Opnieuw sterk verdedigd; als zwart het torenoffer aanneemt belandt hij na Te1+ in een enorme aanval.

25. Txe8+ Pxe8, 26. Te1 Pdf6, 27. Lg7?? oei, oei Dxf7 want na Txe8+ slaat zwart natuurlijk gewoon met zijn paard terug en blijft g7 gedekt. Maar zo'n blunder komt natuurlijk nooit vanzelf, waarschijnlijk

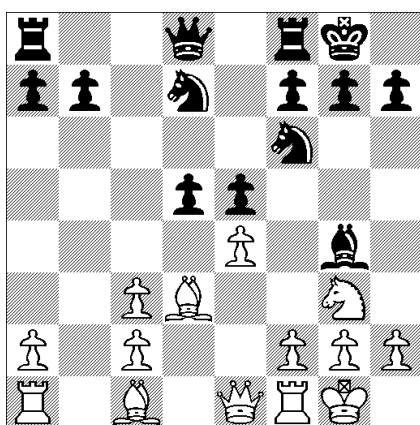
voelde ik al dat de aanval niet doorsloeg. Na 27. Lf8 Ld6, 28. Lh6 Dd7!, 29. Lg5 Kc7, 30. Lxf6 Pxf6, 31. Dxf6 heeft wit weliswaar vier pionnen voor het stuk, maar na 31. ... Tf8!, 32. Dg6 Txf2, 33. Kg1 Df5! resteert een verloren eindspel. **0-1**

Paul – Arie Werksma, 22-9-2020

Tegen Arie heb ik een desastreus score met online-blitz, maar bij het klassieke schaak gek genoeg een plusscore. Interessant fenomeen, dat wel iets te maken zal hebben met onze verschillende speelstijl, die ook blijkt uit onderstaande Siciliaanse strijd.

1. e4 c5, 2. Pf3 e6, 3. d4 cxd4, 4. Pxd4 Pf6, 5. Pc3 Lb4, 6. Ld3 e5, 7. Pf5 0-0, 8. 0-0 Lxc3, 9. bxc3.

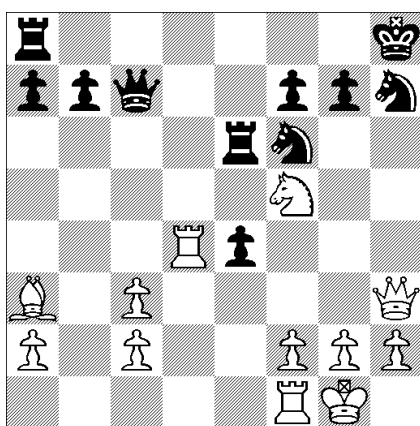
Een typerend fragment voor ons beiden: Arie mikt op het lange termijnvoordeel van de betere pionnenstructuur, ik op dynamisch stukkenspel en het initiatief **9. ... d5, 10. Pg3 Lg4, 11. De1 Pbd7?!**

Na deze onnauwkeurige zet kan wit dat initiatief pakken met het komende tijdelijke loperoffer.

12. exd5 Pxd5, 13. Lxh7+! Kxh7, 14. De4+ Kg8, 15. Dxc4! Veel sterker dan Dxd5.
15. ... P5f6, 16. Df3 Dc7, 17. Pf5 e4, 18. Pe7+ Kh8, 19. Dh3+ Ph7, 20. La3 Pf6, 21. Pf5 Tfe8, 22. Tad1 Te6, 23. Td4!

Het beste voor zwart is nu Da5, waarna wit na 24. Lc1! Dxa2, 25. Dg3 g6, 26. Pd6 Kg8, 27. Pxb7 duidelijk voordeel houdt. Arie dacht nu lang na en besloot uiteindelijk tot de volgende zet, naar ik aanneem om torenverdubbeling op de d-lijn tegen te gaan.

23. ... Td8??

Juist door dat lange nadenken had ik al een voorgevoel gekregen dat hij deze onmiddellijk verliezende blunder ging spelen. Wat is de verklaring voor zo iets? Na afloop vroeg ik aan enkele omstanders wat wit hier ging spelen en niemand die dat meteen zag. Vermoedelijk komt dat door het ogenschijnlijk bescheiden karakter van de zet (een dame één veldje opzij) en doordat drie combinatiemotieven tegelijkertijd aan de orde zijn: dubbelaanval (g7 en c7), overbelasting van de dame (d8 en g3) en vooral: *loose pieces drop off!* De zwarte dame staat ongedekt zodat bijvoorbeeld g6 niet kan. Maar hoe dan ook, het blijft een ongrijpbaar fenomeen, de blunder ...

24. Dg3! 1-0

Bernard Bannink – Paul, 3-8-2021

Mijn partijen tegen Bernard zijn altijd vol strijd en interessante momenten met wisselende kansen. Helaas “schiep God na het middenspel het eindspel” (een uitspraak van Najdorf geloof ik) en daarin is Bernard me toch echt vaak de baas. De volgende partij, met weer eens zijn geliefde Trompovsky, is exemplarisch.

1. d4 Pf6, 2. Lg5 c5, 3. Lxf6 gxf6, 4. d5 Db6, 5. Dc1 d6, 6. c3 Lf5, 7. Pd2 Pd7, 8. e4 Lg6, 9. Dc2 e6, 10. Db3 Dxb3, 11. axb3.

<i>historie</i>	Zetdwang [1]	<i>Nico Peerdeman</i>

In mijn boekenkast staat onder meer het boek *The Oxford Companion to Chess*. Op de kaft staat een recensie van *British Chess Magazine*: “a masterpiece representing a landmark in the literature of our game”. Ook onvertaald is de strekking van deze recensie wel duidelijk. Het gaat hier om een schaakencyclopedie waarin veel over de historie van het schaakspel is terug te vinden. Maar ook is er plaats voor biografieën, namen van openingen, verwijzend naar een uitgebreid schema, en vanzelfsprekend ook de nodige schaaktermen. Veel wordt toegelicht aan de hand van partijen en partijfragmenten. De schrijvers Hooper en Whyld hebben monnikenwerk verricht.

Als onderwerp voor dit stukje heb ik de term zetdwang opgezocht. Opmerkelijk genoeg bestaat er geen woord voor in de Engelse taal en moeten we het doen met het Duitse *zugzwang* dat verengelsd is. Pogingen zijn ondernomen om tot een meer gepast Engelse term of termen te komen, maar het is bij pogingen gebleven. De definitie die wordt gegeven is: “van zetdwang is sprake als in een positie elk van de spelers een slecht resultaat zou behalen indien deze aan zet zou zijn”. Een slecht resultaat staat in deze definitie gelijk aan winst of verlies. In technische termen wordt dit ook wel een *wederkerige zetdwang* genoemd. Een duidelijk voorbeeld is de eindspelstelling: Wit Kd6 pi c7 Zwart Kc8 gegeven. Wit of zwart maakt voor het eindresultaat van de partij een wereld van verschil. Als afsluiting wordt nog de volgende partij gegeven:

Sämisch-Nimzowitsch, Kopenhagen 1923

1 d4 Pf6 2 c4 e6 3 Pf3 b6 4 g3 Lb7 5 Lg2 Le7 6 Pc3 0-0 7 0-0 d5 8 Pe5 c6 9 cxd5 cxd5 10 Lf4 a6 11 Tc1 b5 12 Db3 Pc6 13 Pxc6 Lxc6 14 h3 Dd7 15 Kh2 Ph5 16 Ld2 f5! 17 Dd1 b4 18 Pb1 Lb5 19 Tg1 Ld6 20 e4 fxe4!! 21 Dxb5 Txf2 22 Dg5 Taf8 23 Kh1 R8f5 24 De3 Ld3 25 Tce1 h6!! wit geeft op.

Opmerkelijk is de reden voor het opnemen van deze partij “In 1924 werd deze partij een zetdwangpartij genoemd, een foutief gebruik van de term zetdwang dat wel vaker voorkomt”. De partij valt dus volgens de schrijvers **niet** onder de definitie van zetdwang. Dit wordt als volgt nader toegelicht. “In de slotstelling is wit om een goede zet verlegen, maar het is geen zetdwang. Zwart kan er op veel manieren voor zorgen dat wit aan zet komt; hij kan zelfs met dreigingen werken en de stelling bevat op geen enkele wijze het element van wederkerigheid.”

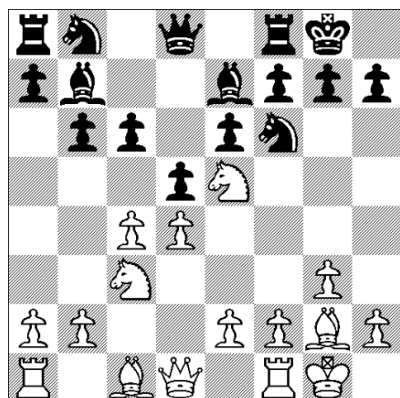
De schrijvers (schaakhistorici eigen) hanteren de enge opvatting van de term zetdwang. Er wordt op een vooral technische manier gekeken waarbij zetdwang als gevolg daarvan alleen te verwachten is in het eindspel. In mijn beleving is er ook iets te zeggen voor een ruimere opvatting. Het slechte resultaat uit de definitie wordt dan ook toepasbaar op middenspelposities waarbij elke zet slecht is en opgave onvermijdelijk. Hiermee zou ook recht worden gedaan aan het bijzondere karakter van de aangehaalde partij want een beslissing door zetdwang in het middenspel is een uniek verschijnsel.

Los van deze technische beschouwingen zijn nog meer achtergronden bij de partij te geven. De witspeler was de Duitse schaker Friedrich Sämisch (1896-1975). Hij was in zijn tijd al een professioneel schaakspeler. Aan diverse openingsvarianten, die ook nu nog steeds actueel zijn, is zijn naam verbonden. De zwartspeler was Aaron Nimzowitsch, van Letse komaf maar uiteindelijk Deens staatsburger. In zijn topjaren behoorde hij tot de top 3 van de wereld. Een mogelijke match om de wereldtitel in 1927 ging niet door omdat hij de benodigde financiën niet rond kon krijgen. Een heel openingssysteem is naar hem vernoemd: het Nimzo-Indisch. En ook nog tal van openingsvarianten. Tot slot is Nimzowitsch de auteur van 3 toonaangevende boeken, waarvan vooral *Mein System (My system)* als het meest belangrijke werk wordt gezien. In het jaar 1923 waren beide spelers toonaangevend.

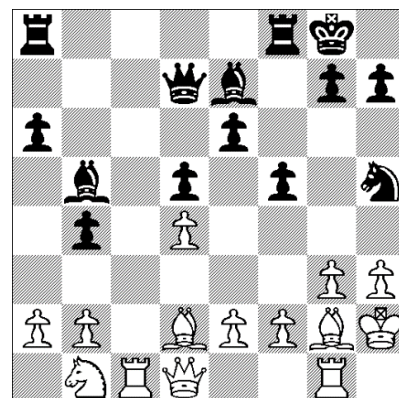

Het toernooi in Kopenhagen kende 6 deelnemers en was dubbelrondig. Vier spelers waren topspelers in die tijd, de andere twee waren Denen. De eindstand aan de top was: 1 Nimzowitsch 8/10, 2-3 Sämisch, Tartakower 6/10, 4 Spielmann 5½/10. Nimzowitsch bleef ongeslagen.

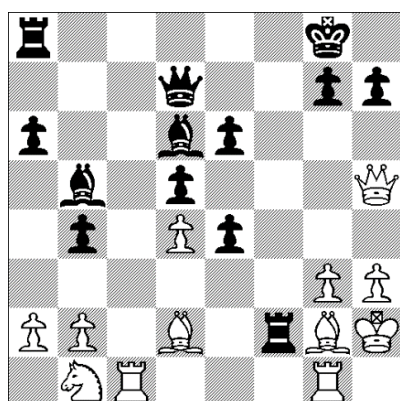
Gelijk met Sämisch eindigde Savielly Tartakower (1887-1956). Hij was niet alleen een zeer markante persoonlijkheid, maar ook een sterk schaker en auteur van diverse schaakboeken. Als zijn beste werk wordt *Die hypermoderne Schachpartie* uit 1925 gezien. In dit boek besteedt hij ook aandacht aan de partij Sämisch-Nimzowitsch. Als mededeelnemer aan het toernooi was hij ooggetuige van deze partij. In zijn boek is de volgende toelichting te lezen.

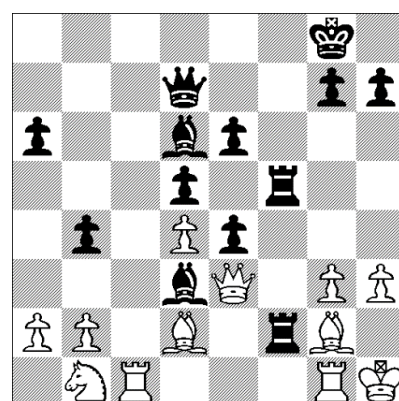
← [1] Na 8. ... c6
Door Nimzowitsch zelf aanbevolen met een zogenaamde 'zaagstelling'. Gespeeld werd hier ook 8. ... c5 en 8. ... Dc8. Een aanbeveling van Sämisch (!).

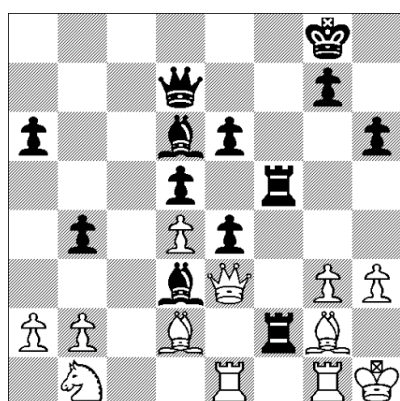
[2] Na 19. Tg1 →
Nimzowitsch stond een verrassende, op een diep stellingsbegrip gegronde, offercombinatie voor ogen.

← [3] Na 21. ... Txf2
Voor het stuk heeft zwart (in de termen van Nimzowitsch) 2 pionnen + 7^e (hier 2^e) rij.

[4] Na 24. ... Ld3 →
Veel eleganter dan de voor de hand liggende damewinst door 24. ... Te2, 25. Db3 La4.

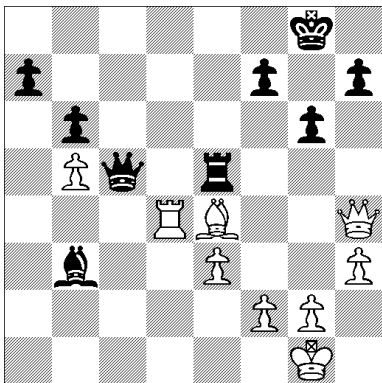
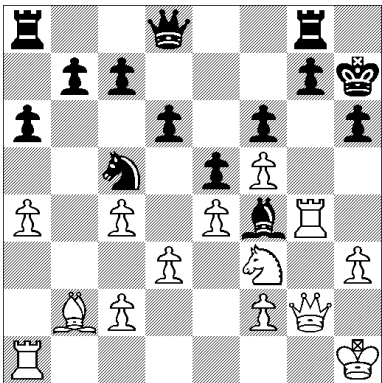
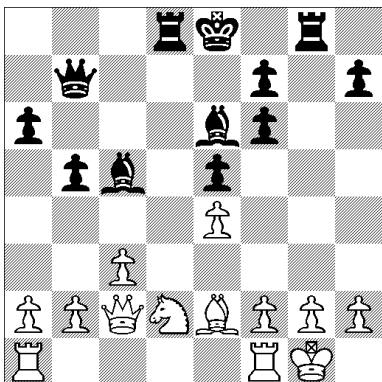
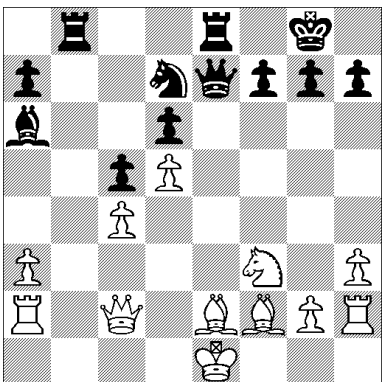
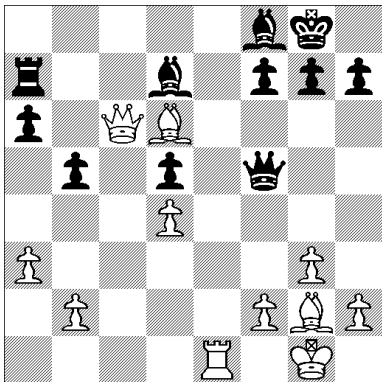
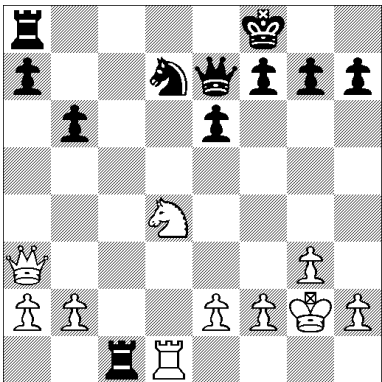
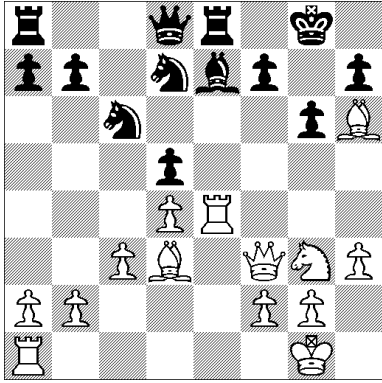
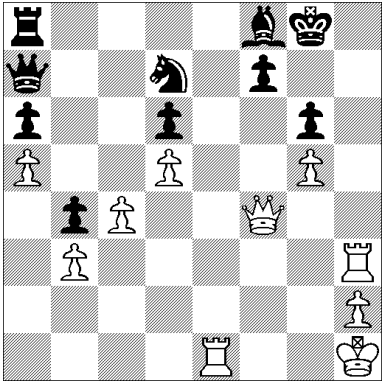
← [5] Na 25. ... h6 (slotstelling)
Een buitengewoon mooie 'probleemzet', schrijft Nimzowitsch. Hiermee is wit op een vol bord in een zetdwangstelling terecht gekomen; bijv. 26. g4 T5f3!, 27. Lxf3 Th2 mat, of 26. Kh2 T5f3, of 26. Lc1 Lxb1 enz.
Door de onmogelijkheid een bevredigende zet te vinden, verloor wit door tijdsoverschrijding.

Het is trouwens opmerkelijk dat in eerste instantie deze toch fraaie creatieve partij in de anonimiteit verdween. Door analyses van Nimzowitsch zelf kwam de partij onder de aandacht van een groter publiek. In dat opzicht was er sprake van een geslaagde PR-actie.

Tartakowers laatste aantekening is: "Die unsterbliche Zugzwangspartie". En daarmee kreeg deze partij een eretitel voor het leven.

(wordt vervolgd)

opgaven	Wit/zwart speelt en wint	redactie

	<u>stelling 1</u> wit aan zet ○		<u>stelling 2</u> wit aan zet ○
	<u>stelling 3</u> zwart aan zet ●		<u>stelling 4</u> zwart aan zet ●
	<u>stelling 5</u> wit aan zet ○		<u>stelling 6</u> wit aan zet ○
	<u>stelling 7</u> hoe wint wit na 1. ... dxe4? ○		<u>stelling 8</u> wit aan zet ○
[bron: Hans Ree, NRC] oplossingen: → blz. 65			

P70	70 jaar Promotie [2]	Rens Minnema

<i>Naam</i>	Rens Minnema
<i>Lid sinds</i>	1988
<i>Ik heb schaken geleerd van</i>	Mijn vader, op waarschijnlijk zesjarige leeftijd. Daarna ging ik met acht jaar op schaken. Op mijn basisschool werd destijds zeer actief geschaakt door twee fanatieke meesters die dit stimuleerden. We werden dan ook altijd scholenschaakkampioen van Zoetermeer.
<i>Mijn favoriete opening is</i>	Voor een speler die zeker de laatste jaren behoorlijk intensief schaakt ook in toernooien weet ik verrassend weinig van openingen, ik doe hier dan ook helemaal niets aan. Dit breekt me regelmatig op. Met wit speel ik vaak Spaans en met zwart voorheen Siciliaans, wel eens Scandinavisch, maar tegenwoordig vaak de Pirc of iets moderns wat hierop lijkt. Met wit heb ik in mijn hele carrière vermoedelijk nooit een partij met 1.d4 geopend, met zwart wel iets meer gevarieerd op zoek naar betere ontwikkeling van mijn stukken.
<i>Speelstijl</i>	Ik zou mijn speelstijl omschrijven als strategisch, met af en toe een vleugje tactiek. Een gambiet zal ik dan ook niet spelen en regelmatig kies ik ervoor complicaties uit de weg te gaan, om het zodoende niet te tactisch te laten worden. Tijdens tactische partijen voel ik wel meer plezierige spanning in een partij. Mijn kracht ligt denk ik in het vasthouden en uitbouwen van een voordeeltje.
<i>Partij(en) waar ik soms nog wakker van lig</i>	Wakker liggen van partijen doe ik echt nooit. Het spelen van een partij geeft me geen enkele druk en bijna altijd ben ik binnen 5 minuten een nederlaag vergeten. Redelijk uniek ten opzichte van veel schakers die ik ken. Alleen partijen waarin een gewonnen stelling wordt verpest hebben een uurtje verwerkingstijd nodig.
<i>Partij(en) waar ik mijn beste herinneringen aan heb</i>	Partijen in toernooien tegen grootmeesters of andere sterke spelers geven me de beste herinneringen, zoals die tegen GM Oleg Romanishin (Vlissingen), GM Roeland Pruijsers (Vlissingen), GM Victor Mikhalevski (Gibraltar). Deze partijen gingen alle verloren. Mijn beste resultaat met goede herinneringen was tegen FM Sebastian Mihajlov rating 2384, remise (Gibraltar).
<i>Mijn favoriete schaakstuk</i>	Een lastige vraag. Paarden waarschijnlijk die makkelijk door een wat meer gesloten stelling kunnen manoeuvreren. Een paard op een mooie outpost daar kan ik van genieten. Gevolgd door pionnen die de structuur van de stelling vastleggen, en omdat ze niet achteruit mogen zijn hun zetten zeer definitief.
<i>Mijn favoriete wereldkampioen</i>	Garry Kasparov, door zijn actieve speelstijl, zijn uitstraling en de enorme wil om iedere schaakpartij te winnen. Daarnaast behaalde hij zijn piekrating terwijl er nog nauwelijks fatsoenlijk engines waren. Magnus Carlsen komt voor mij wel steeds dichterbij maar legt af door zijn rustigere speelstijl en wat minder krachtige uitstraling.
<i>Mijn toekomstwens voor Promotie</i>	Ik heb ongeveer de helft van het bestaan van Promotie als lid meegemaakt. In die periode altijd met plezier naar de schaakclub gegaan, een andere schaakclub komt voor mij zoals het er nu uit ziet nooit in the picture. Het gaat mij vooral om de sfeer die de club ademt door de mensen die er lid zijn, die past mij goed. Ik hoop dat Promotie in 2052 het 100 jarig bestaan viert, en dan liefst met zoveel mogelijk leden en een hoge klassering met de KNSB teams.

terugblik	Lesgeven en de 1^e ronde	Maarten van Zetten

Wat heeft lesgeven nu weer te maken met de 1^e ronde van de KNSB-competitie? Vast niet zoveel, maar de afgelopen jaren is wel gebleken dat een goed begin het halve werk is. Wat zegt die eerste ronde over het vervolg van het seizoen?

Voor het eerst mocht ik in seizoen 2005-2006 spelen in het team van Promotie in de KNSB tegen Paul de Vries. Een spannende partij werd uiteindelijk remise, maar met een rating van 1628 was dat tegen lang niet slecht. Ahlers, Bannink, Coene, Nepveu, Noordhoek, Sibbing en nog wat anderen zag ik verder op spelen en ik keek vol ontzag toe.

De lange adem (06-07)

In deze jaargang kreeg ik een vast plekje in het team van Promotie 1. Een hele eer en ik was best zenuwachtig voor de 1^e ronde. Van de autorit kan ik me niet zoveel herinneren, maar ik weet nog wel dat we in een grote zaal zaten, met veel goede schakers. De partij begon niet al te best voor mij, omdat ik de opening niet kende. Even later stond ik een pion achter en moest ik wat aanrommelen. Dat ging niet slecht en op geven moment was ik *back in the game* en had een kwaliteit tegen wat pionnen. Het oude speeltempo werd nog gehanteerd en iets voor half 7 was de partij klaar en had ik mijn eerste overwinning binnen. Het werd een goed seizoen en we bleven in de 2^e klasse. Van de heren uit het 1^e leerde ik veel en langzaam kreeg ik het idee er een beetje bij te horen.

Hoogmoed (07-08)

Na een goed seizoen te hebben gedraaid, dacht ik de boel wel onder controle te hebben. ‘Wat een dwaze gedachte’ en dat klopt natuurlijk ook. Je moet nooit rekenen met resultaten uit het verleden. Op het schaakbord niet, maar ook met lesgeven is dat niet verstandig. Zo kwam ik de eerste partij in Overschie te spelen tegen Robbert Fokkink. Goed voorbereidend werk liet mij zien dat ik ‘De Marshall’ kon verwachten. Geen probleem, pluggen en met een nieuwtje op zak zat ik achter het bord. Het enige probleem was dat ik de zetten wel in mijn hoofd had, maar weinig praktijkervaring. Die les past ook wel bij het lesgeven, eerst wat meter maken voor het bord. Hier miste ik achter het bord de praktijkervaring en ik wilde graag goed beginnen. Eeuwig schaak paste daar niet bij en met een dwaze actie hielp ik de stelling om zeep. Later kwamen er prachtige partijen dit seizoen met overwinningen op Timon van Dijk en Aldert-Jan Keesen en met een score van 4 uit 7 was het best goed.

Mismatch (08-09)

Dit seizoen togen we richting Arnhem voor de 1^e ronde. Bernard tegen Willie Hendriks en ik mocht tegen Theo Hommeles. In die tijd was ik een echte ‘Najdorf-fan’ en het kon niet scherp genoeg zijn. Hommeles speelde ook aanvallend, maar hij stond na de opening zo beroerd dat hij in wanhoop maar een kwaliteit gaf om mijn machtige paard te bedwingen. Zoals je met lesgeven niet teveel moet nadenken als het lekker loopt met een moeilijke klas, moet je dat ook niet doen als je een sterkte tegenstander treft. Zenuwen kwamen op en ik stond nog steeds beter maar die witte aanval werd met de zet gevaarlijker. Helaas miste ik opnieuw een mechanisme om remise te maken en stortte mijn stelling snel in. Het gevoel het te kunnen, was weg en ik eindigde dit seizoen met 1.5 uit 8...

Grijze muizen (09-10 en 10-11)

Soms heb je bij het lesgeven dat leerlingen en jij écht anders zijn. Het draait wel, er speelt zich zeker wat af, maar je hebt er weinig actieve herinneringen aan. Niet om slecht te spreken over de personen, want het ligt net zo goed aan jezelf, maar zo togen deze eerste ronden van de twee seizoenen voorbij. Dat ik een verliespartij totaal niet meer kan herinneren is een fijn gevoel. Het moet zoiets zijn als dat het bij een klas totaal niet liep, maar jij er geen vervelend gevoel aan hebt overgehouden.

Schakelen (11-12)

Na de degradatie is ongetwijfeld weer iets in mij opgekomen om het zo goed mogelijk met Promotie te doen in de KNSB. '9 uit 9?' Nou, de eerste ronde tegen Sliedrecht zal niemand die op de gedenkwaardige dag daar was snel vergeten. In elk geval speelde ik tegen een oude man en lekker agressief was ik begonnen. Net begonnen op de HALO (Haagse Academie Lichamelijke Opvoeding) kostte best wat energie en werken op de markt kwam dat niet ten goede. In de ochtend had ik het fruit en de groente nog gestapeld en verkocht, maar nu zat ik moe achter het bord. Nog een les, zorg goed voor jezelf. Dat deed ik niet en ik ging met gestrekt been erin. Een stukoffer was nog goed, maar ik werd ineens mat gezet in een paar zetten. Toen mijn tegenstander Pf6+ uitvoerde, voelde ik al dat het te laat was, terwijl ik de mat in 1 niet eens zag aankomen. Bedroefd heb ik buiten gezeten tegen een paal aan, in de wetenschap dat ik er écht niets van kon. Later dit seizoen kwam het goed en met een mooie score had ik zelf een goed jaar. Helaas geen Promotie, maar het lag buiten ons team. Schakelen kwam ook van pas toen bij de beruchte wedstrijd in Haarlem Sjaak onwel werd en dat heel ernstig bleek te zijn. Gelukkig werd er snel gehandeld!

Ambitie (12-13)

Inmiddels was mijn rating boven de 2100 gekomen en had ik het idee dat er nog veel meer in zat. Na wat nadenken ben ik bij DD gaan spelen en de eerste ronde leek het goed te gaan. Met veel kracht weerlegde ik de plannen van Valery Maes en stond duidelijk beter. Zo rond de 40^e zet kwam het gevaar op dat je denkt er te zijn. Zo gaat het soms ook met lesgeven. De herfstvakantie is in zicht en het loopt op rolletjes. Je ontspant en voor je het weet heb je een heel andere klas. Zo ging het hier ook. Even dwaalden de gedachten af en ik moest na een slimme oplossing van Maes genoeg nemen met een half punt. Goed gespeeld, maar het resultaat was er niet helemaal. Soms kan het beter anders gaan, dat je misschien niet optimaal functioneert, maar dat er wel klinkende resultaten zijn. Het spel was niet slecht, maar 'de tegenstanders' waren vele en ik kon ze vaak niet aan. "Veel inzet, goede voorbereiding en een matige uitvoering" had er waarschijnlijk op mijn beoordelingsformulier gestaan als dit in het werkveld was.

Het tweede jaar (13-14)

Lesgevende personen kennen het gevoel wel. Het 1^e jaar zit erop en het volgende jaar draait het een stuk soepeler. Zo begon ik dit seizoen vol goede moed. Tegen de altijd aardige Michel de Wit in Rotterdam had ik een veelbelovende stelling opgebouwd. Helaas miste ik 1 zet, maar dat deed hij gelukkig ook. Een gevalletje van een leerling die toch wel ernstig letsel heeft in de gymzaal, wat jij verkeerd beoordeelt, maar wat in de praktijk mee blijkt te vallen. Inmiddels was ik als docent LO actief in Gouda en andere sportieve passies als zaal- en veldvoetbal vroegen ook aandacht. De mentale fitheid hielp mij misschien wel wat dit seizoen, maar met een score van 4 uit 8 was het niet slecht.

De afsluiter (14-15)

Dit derde seizoen bij DD begon ik met een paar goede partijen, maar waarbij het spel niet werd beloond met een heel punt. Vaak ging het zo dat als ik goed speelde, het remise werd en als ik redelijk speelde, dat toch ergens door mijzelf het evenwicht verbroken werd en ik alsnog verloor. Tegen Robert Straver (LSG) had ik een mooie stelling, maar taai als hij was, verdedigde hij zich goed en op moment dat het kantelend was, werd het gelukkig remise. Het voelde als iets wat je eerst onder controle had, wat later verdween en waarbij je met een blauw oog ontsnapt. Het moet zo iets zijn dat als een klas waar het niet lekker loopt, door roosterwijzigingen een andere docent krijgt en jij 'noodgedwongen' niet meer les hoeft te geven aan die klas. Een zucht van opluchting was het voor mij ook nadat ik stopte bij DD. Dit seizoen sloot ik af met 2 uit 9 en het bleek vaak dat goede voorbereiding, sterk spel, maar een matig 3^e en 4^e uur tegen deze kanonnen echt niet kan.

Terugkeer (15-16)

Met enige regelmaat kom ik bij mijn oude werkgever De Goudse Waarden langs voor een kopje koffie, een praatje met oude collega's en een rondje door de school. Het is altijd een fijn moment en ik voel de warmte van de mensen om me heen. Zo voelde de terugkeer bij Promotie ook. De mensen aan wie ik toch al lang verbonden ben, heetten mij hartelijk welkom en waren blij dat ik weer wilde spelen. Er was niemand die een geprint lijstje had van mijn score in de DD-tijd en ik mocht met een schone lei beginnen. Dat moet voor leerlingen ook als een bevrijding voelen als onderwijzers hen op die manier behandelen! Geen blik op het verleden, maar vertrouwen richting de toekomst.

Zo begonnen we in Meerzicht aan de 1^e ronde tegen het team uit Rotterdam. Een leeftijdsgenoot, Jelle Wiering, speelde met de witte stukken en inmiddels was ik overgestapt op de Franse opening. Daarnaast was ik wat veranderd qua speelstijl. Waar het vroeger agressief, aanvallend en flitsend moest, deed ik nu aan eindspelen, dames ruilen en lange partijen spelen. Tegen Jelle had ik een pionnetje gewonnen, maar was niet direct zicht op de winst. Lang manoeuvreren veranderde het stellingsbeeld langzaam en toen de toren op h1 terecht kwam, wist ik met schaakmat de partij te beëindigen. Voor ons team was het ook een goed begin en we haalden vele overwinningen binnen, maar uiteindelijk geen Promotie.

'Wat was je naam ook alweer?' (16-17)

Bij het uitzoeken van de partij die ik in de eerste ronde zou gespeeld moeten hebben, kwam ik erachter dat dit tegen Clements van der Laar was. Nu is me weinig bijgebleven hiervan en ik zou een spectaculair verhaal kunnen houden, maar het voelt zoals een leerling die je jaren later tegenkomt, maar waarvan je gewoon écht niet meer de naam weet. Zelfs na een gesprekje komen er weinig herinneringen boven. Zo was deze partij ook. Het evenwicht was niet echt verbroken en toen dat wel gedaan werd, liet ik het voordeel lopen en werd het alsnog remise.

50% tegen Leiden (17-18)

Van Michael Tal is de uitspraak dat hij een 50% score had tegen een beruchte tegenstander van hem. 'Niet slecht' denkt u waarschijnlijk. Dat klopt, alleen telde hij de remises als een heel punt. Bij mij ging het vaak andersom in en tegen Leiden. Veelbelovende stellingen tegen Leidse mannen werden alsnog remise en de stellingen die ik remise diende te maken (Van Haastert, Van Dorp) verloor ik alsnog met vervelende gevolgen voor het team. Deze ronde speelde ik tegen Reinier Feiner (2043) en in een Franse partij stond ik met de zwarte stukken al snel beter. Dat voordeel bleef wel, maar hij verdedigde taai en het slonk langzaam. Een spannende fase brak aan, maar uiteindelijk moest ik toch genoeg nemen met remise.

'Durf je wel?' (18-19)

Deze 1^e ronde gingen we als team goed uit de startblokken, want we wonnen overtuigend van Philidor Leiden 2. Zelf mocht ik aan bord 6 spelen tegen Pim Braggaar (1780). Nadat hij de opening bedachtzaam gespeeld had, bleek toch wel dat ik een voordeeltje had en dat kon ik met vaste hand uitbouwen. Niet veel later volgde het punt. Even terug. Bord 6? Eerlijk gezegd had ik toch wat last van spanning voor de 1^e ronde en ik vroeg met zelfmedelijden aan teamleider Henk om hier rekening mee te houden. Het voelde een beetje als brugklassers verslaan met touwtjetrokken, de Coopertest of wie de zwaarste dumbbell het meest kan optillen. Máár, soms moet je ook doen wat er nodig is met het oog op het grotere geheel. Een goed seizoen volgde voor ons team. Net geen promotie.

Tergende teleurstellingen (19-20)

Deze ronde kan ik me wél goed herinneren. Aan bord 2 mocht ik met de witte stukken tegen Eric Hoogenes (1980) spelen. Hij speelde Boedapester en met wit kwam ik al snel in het voordeel. Het deed me denken aan een voorbeeldpartij (lees: voorbeeld lesje in eindspelen) die in een van de boeken van John Nunn staat. Zo gezegd zo gedaan. Het was het moment dat je helemaal klaar bent. Het is op orde, je droomt alvast over andere dingen en de concentratie is weg. Op given moment merk je echter →

dat het stroef gaat en dat het nog geen uitgemaakte zaak is. Wat nu? De concentratie herpakken lukte me niet, de tijd slinkt en ik ga steeds meer twijfelen over de stelling en aan mezelf. Het mooi opgezette bouwwerk stort in en mijn tegenstander maakt het na de 40^e zet vakkundig uit. Wat een verschrikkelijk begin... We wonnen gelukkig als team maar na 6 ronden stopte de competitie ook nog. Het gaat vaak zo anders dan wat wij denken.

Deze situatie doet me denken aan een van de jaren dat ik Nederlands gaf en een klas had, waarbij de 30 gebogen hoofdjes aan het werk waren. Er werd geleerd en er was rust. Af en toe ook nog een gezellig praatje met een van de leerlingen. Wat wil je nog meer. Enkele weken later bleek dat ik wat de optimistisch was geweest en met de grootste moeite kreeg ik het nog stil, maar het werktempo was in het kwadraat gedaald en hoe soepel het eerst verliep, des te moeizaam werd het gedurende het jaar. 'Het kan verkeren'.

Stukje online (20-21)

Iets wat velen niet hadden zien aankomen. Lockdowns, een virus wat in alle heftigheid rondgaat en beperkingen als gelimiteerd bezoek, een avondklok en afgelaste evenementen. Ook de KNSB-competitie ligt stil, velen hebben andere zorgen aan het hoofd. De tijd laat vaak ook zien dat het gezinsleven opbloeit, dat mensen soms een (te) volle agenda hadden en dan het omzien naar elkaar misschien wel meer van de grond is gekomen.

Bliksemstart (21-22)

Het seizoen begint met de wedstrijd tegen LSG 4. 'Leiden, als dat maar goed gaat', denkt u vast. In dit geval wel. Ons team begint sprankelend en wint maar liefst 7-1! Zelf speel ik een gedegen partij tegen Loek Veenendaal (1967) en na de voorsprong in ontwikkeling te hebben uitgebouwd, is het al snel duidelijk dat ik met de witte stukken erg goed sta. Loek speelt het niet optimaal en ik kom net voor de tijdnoodd fase met dame en paard binnen en het is al snel 1-0.

Het doet mij denken aan het 2^e jaar bij het Driestar College. Je hebt soms van die klassen dat het vrijwel als vanzelf gaat. Je zit er zelf goed in, de omstandigheden zijn optimaal en randzaken zijn even naar de achtergrond.

Als team spelen we erg goed en met kanonnen als Bernard, Eelco, Jan-Willem en een op dreef zijnde Paul worden vele belangrijke (match)punten binnengehaald. Als het zover is, komt er wat zand in de motor in de laatste ronde, maar de bel is al gegaan en Promotie is terug in de 2^e klas!

Er zijn talloze ronden geweest en de tijd in Promotie 1 is waardevol voor mij. Het is bijzonder dat ik met open armen ben ontvangen, terwijl ik door verschillende omstandigheden weinig op de club ben. Nu maar hopen dat de schaakvrienden blijven inspireren en de 1^e ronde van 2022 nadert...

□

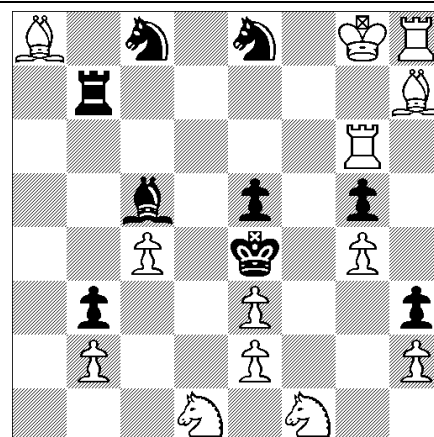
Ook 70 jaar oud

Dit leuke probleem stond eerder in de Promoot in 2002, dus toen Promotie 50 jaar bestond. Het probleem dateert uit 1952, en is dus even oud als Promotie!

De opgave is bedacht door Karl Fabel (1905-1975), en gepubliceerd in het blad "Rätselstunde" in 1952.

De opgave luidt: **Wit speelt maar geeft GEEN mat in 1.**

[bron: 100 Classics on the Chessboard,
Dickins & Ebert, Pergamon 1983]

oplossing: → blz. 65

terugblik	65 jaar schaken in clubverband	Jan Blankespoor

Toen ik mij als 11-jarig ventje aanmeldde bij de Wassenaarse schaakvereniging was ik zeker niet het enige jeugdlid. Immers, de golf babyboomers in de jaren 45-50 van de vorige eeuw produceerde ook schakertjes (vrijwel uitsluitend jongens uiteraard). Een jeugdafdeling bestond nog niet, laat staan dat er lessen gegeven werden. Zoals zovelen leerde ik schaken uit het boekje 'Oom Jan leert zijn neefje schaken' en later uit de Prisma-reeks van Hans Bouwmeester. Ik speelde mijn partijen in een ruimte die vergeven was van de sigarenrook en kon soms pas aan het einde van de avond tranend van de rook huiswaarts. Na een paar jaar werd ik gevraagd om ook extern te spelen.

Externe partijen in de Haagse schaakbond werden na 40 zetten afgebroken, om later uitgespeeld te worden. De speler aan zet moest dan een voorgenomen zet in een envelop doen, deze afsluiten en verzegelen. Bij het uitspelen werd de envelop door de wedstrijdleader geopend en werd de voorgenomen zet uitgevoerd, waarna de partij werd voortgezet. Wanneer er geen overeenstemming bereikt werd over een uitspeeldatum werd de afgebroken stelling voorgelegd aan een arbiter (in de Haagse schaakbond fungeerde daartoe jarenlang de beroemde Theo van Scheltinga), die vervolgens een onherroepelijk oordeel velde. Door afgebroken partijen te analyseren heb ik destijds mijn eindspel op een hoger plan gebracht. Iets dergelijks geldt voor mijn openingsrepertoire, dat ik in mijn studententijd opbouwde door correspondentieschaak per briefkaart te spelen, soms wel 50 partijen tegelijkertijd.

Na het hoogtoernooi reisden de deelnemende grootmeesters ieder jaar door Nederland om voor grote aantallen schakers simultaans te geven in de gebouwen van V&D. Onder andere Paul Keres, Boris Spasski, Jan Hein Donner, Tigran Petrosian, Lajos Portisch, Barry Withuis en Kick Langeweg kruisten mijn pad. Ik heb daar, door remises of zelfs te winnen menig schaakboek aan overgehouden.

Alles wat hierboven is beschreven is verdwenen, maar zijn er ook meer fundamentele veranderingen geweest in mijn 65-jarig schaakleven. De grootste verandering in het schaken gedurende mijn schaakleven was natuurlijk de invoering van de schaakcomputer en de mogelijkheden die de schaaksoftware allemaal bood. Mijn verzameling schaakboeken kijk ik daarom nog zelden in. Dat ook de schaakklok digitaal werd was een prettige bijkomstigheid. En gelukkig is ook het jeugdschaak op een veel hoger niveau gekomen door de komst van jeugdafdelingen en moderne lesmethoden. En passant is ook het Elo-ratingsysteem ingevoerd, wat, zeker voor de wat professionelere schakers van grote invloed werd op hun prestaties. Ik heb mij zelf echter nooit veel druk gemaakt om mijn rating.

Mijn liefde voor het schaken is nooit verdwenen.

□

Citaat van de maand [2]
Welke structuur?   Gehoord tijdens het knockout-toernooi: Wit (MW): "Zo, nu eerst even jouw structuur slopen".   Zwart (RdV): "Oh, heb ik structuur in mijn stelling?"

terugblik	Quo vadis Promotie?	Rudi Matai

Vreemd om te beseffen dat toen onze club werd opgericht in 1952, mijn moeder net 5 jaar oud was. Nog geen jaar later besteeg koningin Elizabeth de troon. Zou er nog iemand zijn die de oprichting van Promotie in 1952 heeft meegemaakt? Het had gekund: als deze persoon toen 10 jaar oud was geweest, dan was hij/zij nu 80. Maar in 1952 waren er ongetwijfeld nog niet direct jeugdleden. In 1982 werd ik zelf lid, inderdaad 40 jaar geleden.

Eerste partij

Mijn eerste partij was tegen Hans Degenars. Ik weet nog dat mijn bonusvader mij naar de club bracht voor die eerste partij. We gingen naar binnen en de wedstrijdleader gaf aan dat we in de zaal boven zouden spelen. Ik wierp een blik in de speelzaal beneden: daar zaten allemaal heren geconcentreerd achter het bord, er hing een blauwe walm van rook. Dat kon toen nog! Het zag er plechtig uit. OK, ik liep naar boven en daar was de tegenstander. Een nog vrij jonge man, als ik het nu beoordeel. Ik was toen zelf nog geen 14, dus dan lijkt zo iemand van rond de 30 al aardig oud. Ik speelde de partij niet slecht, maar gaf opeens een stuk weg. Een nederlaag. De volgende week won ik mijn eerste partij tegen de heer Bijkerk.

Externe partijen – uitwedstrijden

Vrij spoedig kreeg ik de vraag om in een team van de externe competitie mee te spelen, wat ik graag deed. Met name de uitwedstrijden vond ik leuk, dan ging je naar een andere club met. Altijd leuk om te kijken hoe de speelzaal en de sfeer daar was. Ik reed altijd mee naar de uitwedstrijden, want ik had zelf nog geen auto. Ik ging op de fiets naar het verzamelpunt, aan de Oranjelaan, ter hoogte van het pand van Van As makelaardij.

Ik zie mezelf nog mijn fiets vastmaken aan een lantaarnpaal, en dan wachten tot de chauffeurs zouden komen. In de herstmaanden was het rond de verzameltijd (19.00 uur) al donker. En het kon aardig regenen, en in de winter vriezen. Ja beste lezers, in de winters van de jaren 80 vroor het soms flink! Als je dan met natte jas in de auto zat duurde het soms best lang voor het vocht uit de auto was verdwenen, want er was alleen standaard ventilatie, geen airconditioning.

Enfin, als ik dan nat en koud in een warme auto mocht plaatsnemen was ik extra dankbaar. Ten slotte, als je nooit dorst hebt, hoe weet je dan hoe lekker water kan smaken?

We waren soms best wel laat terug, en dan lag ik pas rond half één in bed, terwijl ik de volgende ochtend alweer vroeg naar school moest, van Zoetermeer naar Den Haag. Als je jong bent voel je dat niet zo.

Wordt de cirkel rond?

Nu Promotie afgelopen zomer is verhuisd naar de Sullivanlijn in Noordhove is het vanaf mijn huis in Oosterheem slechts 3,4 km. Dat is een prima afstand voor op de fiets. Wel even goede verlichting regelen. Ik begon dus bij Promotie op de fiets, later werd dat de auto, en nu wordt het wellicht toch weer de fiets. De cirkel lijkt rond te worden. Ik heb al één hele partij gespeeld op onze nieuwe locatie. Prima locatie, complimenten aan het bestuur!

Waarom schaak ik eigenlijk?

Tsja, is het het spel, de ambiance, de mensen? Ik vind het moeilijk te zeggen, maar het is denk ik de combinatie, waarbij door de jaren heen het accent kan verschuiven. Na zo lang bij Promotie vind ik de mensen erg belangrijk, maar het spel vind ik ook superleuk.

Betrapt!

Toen ik op school en op de club aardig mee kon komen met het schaken deed zich de mogelijkheid voor

om voor een schoolteam uit te komen in de competitie van Haagse middelbare scholen. Op de zaterdagochtend zou de moeder van Jaap (nee, niet onze voorzitter!) ons ophalen op Den Haag Centraal. Ik was er ruim op tijd en besloot de tijd te doden in het boekenstalletje. Op een hoge plank waren daar boekjes waar ik als puber zeer in geïnteresseerd was. Ze waren formeel voor de leeftijd 18+, maar in die tijd werden ze gewoon meegegeven aan iedereen die betaalde. Met moeite pakte ik zo'n boekje en begon te bladeren. Dit was warempel nog interessanter dan een schaakboek, de overeenkomst was dat in het schaakspel ook dames voorkomen. In het boekje hadden ze weinig kleding aan. Zijn de dames in het schaakspel eigenlijk gekleed?

Plots hoorde ik een zacht kuchje achter me, en een vrouwenstem zei: "Rudi, we zijn klaar om te gaan. Kom je ook?". Het was de moeder van Jaap! Sh*t!!

Nu zou ze zien in wat voor boek ik aan het bladeren was, want dat boekje moest ik natuurlijk terugleggen. Maar ze draaide zich om en wandelde naar de groep schakers, dus ik was gered.

Ik speelde die dag onder andere een partij waarin ik alleen een koning overhad, en de tegenstander een dame en loper. Maar hij ging bijna door zijn vlag en ik speelde dus door. Nog voor hij mat kon zetten viel zijn vlag inderdaad: remise! Heerlijk!

De herfst

Eén aspect van Promotie is het herfstgevoel aan het begin van het seizoen. Meestal speel ik in de zomer niet veel op de club. Als het seizoen weer begint wordt het bij ronde 2 of 3 al vroeg donker en lekker fris. Na een warme tot hete zomer vind ik het prettig als de temperatuur dan lekker daalt als ik naar het clubgebouw loop.

Over temperatuur gesproken: afgelopen zomer was het zo heet op een dinsdag dat de Zomercompetitie die avond niet door kon gaan. Een unicum volgens mij!

Quo vadis Promotie?

Promotie komt van promoveren, dat betekent zoiets als "een stap vooruit doen". Een promovendus aan de universiteit is iemand die de volgende stap wil zetten, naar de titel van doctor.

Wat is nu de volgende stap voor Promotie, waar leidt de toekomst ons heen? Qua ledental zijn we nu licht aan het krimpen, maar waar ik vooral aan denk is de toekomst over pakweg 20 jaar. Dan zal de oudere garde toch echt afscheid gaan nemen, of al genomen hebben. Zijn de leden dan allemaal of oude mannen, of nóg oudere mannen? Het aantal spelers jonger dan 30 is momenteel toch vrij klein. Maar is dit niet een algemene trend bij schaakclubs met internet, social media en dergelijke? Het 75-jarig jubileum zie ik zeker op een leuke wijze plaatsvinden. Het eeuwfeest hoop ik ook mee te maken op mijn 84^e, maar het is afwachten of Promotie er dan nog is, maar ook of ikzelf er dan nog ben. Laten we hopen dat beiden het geval zullen zijn!

Dankwoord

Graag wil ik iedereen die in al die jaren heeft bijgedragen aan het functioneren en aan de sfeer van Promotie hartelijk bedanken, namens mijzelf en de andere leden. Zowel de tegenstanders van wie ik won als die van wie ik verloor wil ik ook bedanken.

De Promotianen met wie ik in toernooien heb gespeeld, onzettend bedankt! Niets leukers dan op een toernooi een bekend en bevriend Promotiegezicht te zien.

De spelers die de afgelopen jaren lid zijn geworden wil ik zeker ook bedanken, zij ondersteunen de continuïteit van onze club.

70 jaar Promotie. Allen hartelijk gefeliciteerd met het bereiken van deze mijlpaal. Op naar de volgende!

□

terugblik	Eventjes terugblikken: 2012-2022	Manuel Nepveu

Wie de geschiedenis van onze schaakvereniging wil napluizen kan te rade bij twee jubileumboeken. Het eerste beslaat de periode 1952-2002, het tweede de periode 2002-2012. De dikte van de boekjes verschilt nogal, de opzet niet.

Wat is er nu in de periode 2012-2022 zoal voorgevallen? Als ik daar uiterst serieus werk van zou maken, dan zou ik uren en uren in de clubbladen moeten grazen. U begrijpt het al, dat doe ik dus niet. Hier volgen een aantal observaties 'uit de losse pols', indrukken. Meer niet.

In het boekje 2002-2012 wordt het jaar 2009-2010 voorzien van de titel *Robby*. De nieuwe voorzitter van het Max Euwe Centrum, Eric Smaling, vertelt dat hij onlangs nog een KNSB-partij heeft verloren van een jongen van 9. 'Houd hem in de gaten'. Dat was dus Robby. In 2014 wordt hij FM, in 2016 IM, in 2021 GM. Kijk, zo hoort het! Het eerste lid van Promotie dat er internationaal toe doet. Niks ten nadele van Bernard Bannink met diens mooie toernooiresultaten, maar dit is andere koek. Een Promotiaanse GM, het straalt toch een beetje af op de club.

Het eerste achttal heeft de hele periode in de derde klasse KNSB moeten doorbrengen. Tot dat het in seizoen 2021-22 raak is: na lange tijd terug in de tweede klasse. Daarvoor moest dan wel versterking komen. Zonder iemand tekort te doen, in dit geval vooral via de dammende schaker Eelco Kuipers. Het moet niet zotter worden!

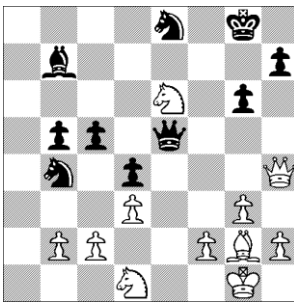
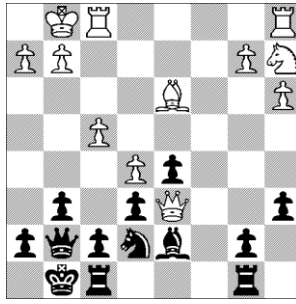
Of het statistisch verantwoord is weet ik niet, maar mijn indruk is dat er de laatste jaren aardig wat senioren de club zijn komen ophijsen met hun aanwezigheid. Dat zijn dan geen personen die op omvallen staan, maar lieden die nog jaren hun partijtje kunnen meeblazen (beetje rare beeldspraak, maar goed). Schaken is natuurlijk retegezond en houdt een zekere, niet met name te noemen ouderdomsziekte wellicht nog eventjes op afstand. Onze senioren hebben dat uitstekend begrepen.

Wat de jonge aanwas van de club betreft, dat blijft een kwestie van 'druppelen'. Maar goed, kwaliteit is ook wat waard en de druppelende jeugd zit in de lift, naar boven welteverstaan.

Wat mij bijzonder aangenaam treft is het feit dat clubblad en website duidelijk leven. Dat was in de afgelopen decennia zo en nog steeds. Er zijn redelijk wat clubleden die hun steentje bijdragen, ter leringhe ende vermaeck van iedereen.

Nu even persoonlijk, een klein dingetje maar. Het was me een genoegen om twee keer een interne partij remise te houden tegen Robby, vlak voordat hij officieel IM werd. In een daarvan speelde ik nota bene een Franse variant die ik nooit eerder op het bord had durven brengen. Moed beloond?

Welaan, het is tijd om anderen aan het woord te laten. Moge de club nog lang bloeien, tot vreugde van allen!

(JWD) – Remise? Ik dacht het niet! <i>Promotie-site, 7 oktober</i> Na het door zwart gespeelde 25. ... De5 (dreigt De1+) won Jan Willem met 26. De7! (met mat op e8 of f8 of g7, ook na 26. ... De1+, 27. Lf1, of na 26. ... Df6).	(MN) – Ziet u de juiste zet wèl? <i>Promotie-site, 8 oktober</i> Manuel had stukverlies kunnen voorkomen door 1. ... Lb5: [a] 2. Dxe7 Lxd3; [b] 2. Lxb5 Pf5, 3. Dc5/Db4/Db6 axb5, 4. Dxb5.

Philidor [1]	Wat deed Philidor in Nederland?	Max Toxopeus

[column 29-5-2004]

Een van de raadselen waar schaak- en cultuurhistorici zich tot op de dag van vandaag het hoofd over breken is het feit dat - terwijl het schaakspel in de late middeleeuwen razend populair was bij de niet-produktieve klassen (adel en geestelijkheid) - plotseling, zo vanaf het midden van de zeventiende eeuw het spel praktisch gedurende zo'n honderd jaar uit beeld verdwijnt.

Een beetje kort door bocht wordt de verklaring door sommigen gezocht in de verburgerlijking en calvinisering van de samenleving in grote delen van Europa. De ijdele pleziertjes en loze passies najagende adel boette aan rijkdom en belangrijkheid in. De normen, waarden en gewoonten van de risicodragende en investerende geldadel begonnen de samenleving te doordringen en in die context zou het verspillen van tijd en energie aan niets opleverende liefhebberijen geen hoog aanzien hebben gehad.

We zouden dat heel duidelijk kunnen zien in de door burgerlijke calvinisten gedomineerde Republiek der Verenigde Nederlanden tijdens de Gouden Eeuw. Zelfs de hobby van het kweken van fraaie tulpenrassen die toen opkwam, werd binnen de kortste keren vercommercialiseerd. Ook de binnenstromende rijkdom via de VOC werd door de kooplieden weer nuttig geïnvesteerd onder meer in droogmakerijen. Behoudens een dunne laag van boven het Hollandse maaiveld uitstekende figuren (bijvoorbeeld een Christiaan Huygens, een Hugo de Groot, of een Leeghwater) bestond de bevolking naast de kooplui, overwegend uit een intelligentsia van 'ijdele ledigganck' afwijzende dominees en een analfabete en semi-analfabete massa van boeren en stedelijke ambachtslui. Louter het hoofd boven water houden (soms letterlijk) vereiste van deze groepen te veel energie om zich ook nog aan inspannende denkfratsen te wijden. Verwijzingen naar het schaakspel worden in de vaderlandse literatuur dan ook niet of nauwelijks aangetroffen. Vondel wijdt er een paar regels aan ("Wie schaecht en niet verstaat wat spel be, duit, vrliest het velt en raecht ten schaekbort uit"), maar verder lijken de Nederlanden voor het schaakspel een braak liggend terrein.

Wat men van deze verklaring ook moge denken, feit is dat in die periode slechts in de Rooms-Katholieke mediterrane landen, waar adel en geestelijkheid zich in een sterke positie konden handhaven, de schaakfakkel doorgegeven werd. In Italië was er een Leonardo da Cutro, Giacomo Greco en een Giulio Polerio en in Spanje een Ruy Lopez en Alfonso Ceron. Later, zo rond de tweede helft van de achttiende eeuw formeerde zich dan de, wat genoemd wordt de Italiaanse school van Modena (Ponziani en Lolli) waar ook veel theoretische beschouwingen over het schaken werden gepubliceerd. Van hieruit werd de rest van Europa geleidelijk weer rijp gemaakt voor het schaakspel, het eerst in Frankrijk, daarna de Duitse landen en Engeland.

In Frankrijk verscheen Philidor (1726-1795) op het Franse schaaktoneel. Deze man, telg uit een geslacht van hofmuzikanten, werd uiteraard ook in de muziek opgeleid. Hij groeide op aan het hof van Lodewijk XV, die zich als zijn beschermheer opstelde en waar hij al jong veel waardering genoot als veelbelovend componist. Daarnaast ontpopte hij zich als een geniaal dam- en schaakspeler. Plotseling vertrekt deze man in 1747 op 21-jarige leeftijd tijdens het hoogtepunt van Oostenrijkse successieoorlog (1740-1748) naar het Nederland van de pruikentijd.

De Republiek der Verenigde Nederlanden was na de geld verslindende Spaanse successieoorlog (Vrede van Utrecht, 1713) steeds meer in stagnatie en verval geraakt. De goederenhandel had plaats gemaakt voor de geldhandel. De kooplui stopten met investeren en waren gaan potverteren met fraaie en kostbaar ingerichte buitenplaatsen aan de Vecht. Lucratieve baantjes werden geerfd, verkocht en verhuurd (de zogenoemde 'sinecures') en de corruptie ging hoogtij vieren.

Men zou verwachten dat het libertijnse regentendom en de opkomende geldadel in dit geestelijk klimaat zich ook op een 'loze passie' als het schaken zou hebben gestort maar hierover is (mij althans) niets bekend.

Wat Philidor naar dit Nederland dreef is vrij duister gebleven. De Republiek met haar bewoners had bepaald geen goede naam bij de toenmalige Fransen. De Fransen vonden het maar een merkwaardig moerasgebied met een vies volkje. Het lichaamsvuil zou naar men zei, door de inboorlingen gezien worden als een natuurlijke bescherm laag tegen kou en ziekten. En de zweet- en andere luchtjes werden niet, zoals gebruikelijk in Frankrijk, met parfums gecamoufleerd. Een Franse reiziger uit die tijd gaf lucht aan zijn walging door te vermelden dat hij maar liefst driehonderd pijp rokende en pruimende bezoekers had geteld in een niet te grote herberg in Rotterdam. Hij klaagde dat de Hollanders zelf kennelijk weinig last hadden van de vergiftiging van dergelijke kleine ruimten, maar dat de rook die uit de trekschuiten opsteeg de vossen uit hun holen joeg. Ook de encyclopedist Diderot op avontuur in Holland, stipte nog een andere zwakheid aan. Hij omschreef onze voorouders als 'levende destilleerkolven, die in feite zichzelf destilleren'.

Een niet zo overtuigende verklaring voor de komst van Philidor naar Nederland wordt gegeven door dr. M. Niemeijer in een bijlage van het Tijdschrift van de KNSB van 1938: "Het Nederlandse schaakverenigingsleven in de 19de eeuw". Philidor zou volgens Niemeijer naar Nederland zijn gekomen om mee te werken aan een aantal concerten. Deze concerten zouden worden gegeven door een zekere Signor Lanza met zijn 13 jarige dochter die als harpspeelster enige bekendheid genoot, en de violist Geminii. Helaas overleed signorina Lanza en de concerten gingen dus niet door.

Deze verklaring is echter weinig bevredigend omdat Philidor in deze onfrisse Republiek toch bleef rondhangen. Hij werd gesignaleerd in koffiehuisen in Rotterdam, Amsterdam en Den Haag en later ook in Maastricht waar hij schaakte en damde met officieren van de daar gelegerde garnizoenen.

Dit lijkt, bekeken met de ogen van nu, toch wel een hoogst merkwaardige zaak als we ons realiseren dat in het begin van hetzelfde jaar dat Philidor naar Nederland kwam, Franse legers in het kader van de Oostenrijkse successieoorlog de zuidelijke grenzen van de Nederlanden waren overgestoken. De barrieresteden in de Oostenrijkse Nederlanden (w.o. Namen, Bergen, Ieperen) met Noord-Nederlandse, althans door de Republiek ingehuurde garnizoenen, waren zonder slag of stoot gevallen. Toen ook Sluis, Hulst en Breda verloren gingen kon de Republiek, ondanks een lang volgehouden, krampachtige neutraliteitspolitiek zich niet langer afzijdig houden en ging men trachten zich te weer te stellen. De zoon van Johan Willem Friso, de bij Moerdijk verdrongen Friese stadhouder werd onder dwang van het volk door de regenten uit de mottenballen gehaald en als Willem IV tot stadhouder en kapitein-generaal benoemd. Helaas te laat en bovendien bleek Willem IV niet de capaciteiten te bezitten van zijn krijgshaftige vader of van Willem III in 1672. Het 'si vis pacem para bellum' was vanwege het kostenaspect schromelijk verwaarloosd en de Fransen waren kennelijk goed op de hoogte gebracht van het zwakke Nederlandse verdedigingsbeleid. Nog vele rampen volgden. Zelfs de onneembaar geachte vesting Bergen op Zoom ('de maagd van het zuiden', zo genoemd omdat de stad in het verleden zo vele belegeringen ongeschonden had doorstaan) viel de Fransen in 1747 zonder noemenswaardige weerstand in handen. De officiële verklaring voor deze laatste ramp luidde droogweg: 'De oude en stokdove Zweedse commandant van het Bergen op Zoomse garnizoen, Cronstrom, had de Fransen helaas niet horen aankomen (sic !!), hetgeen de vraag oproept of deze man dan in z'n eentje de wacht op de verschansingen hield.

Intussen schaakte en damde de Fransman Philidor in Holland en later in Maastricht onverstoord en lustig voort met Engelse en Nederlandse gannizoensofficieren. Tijdens zijn verblijf in Maastricht wist Philidor zelfs de vriendschap te winnen van commandant Cumberland van het aldaar in dienst van de Republiek gelegerde Engelse garnizoen.. Aan hem droeg hij het in Nederland geschreven beroemde

schaakboek 'L'analyse du jeu des echecs' op, waarin de pionnen worden omschreven als 'de ziel van het spel'. Toevallig (?) woedde in die periode, juli 1947, ook even ten westen van Maastricht in wat nu Belgisch Limburg is, de verschrikkelijke veldslag bij Vlijtingen en het gehucht Lafelt, een veldslag die de weg vrij moest maken voor de verovering van Maastricht door de Franse troepen. De slag werd vanaf een nabij gelegen heuvel gadeslagen door Philidor's beschermheer, koning Lodewijk XV persoonlijk. Hoewel het Nederlandse leger met zijn bondgenoten uiteindelijk moest terugtrekken op Maastricht werd het een met Frans bloed doordrenkte pyrrusoverwinning. De Franse zijde telde maar liefst 11500 gesneuvelden (de Nederlanders en hun bondgenoten verloren 6500 man) en Maastricht werd toen niet genomen. Lodewijk XV gaf de pastoor van Vlijtingen een zilveren monstrans als schadevergoeding voor de volledig verwoeste kerk, woonde een 'Te Deum' bij, maar vertrok daarna weer ijlings naar Frankrijk. Philidor bleef nog even. Het is moeilijk te geloven dat in deze voor de Fransen zo onaantrekkelijke Republiek met zijn riekende, rokende en zuipende bewoners en in deze vijandige oorlogssituatie, de monarchistische, chauvinistische, nauw met het Franse hof verbonden delicate Fransman Philidor, slechts neutraal, onschuldig en ontspannen zijn tijd doorbracht met schaakseances in het hart van de Nederlandse diplomatie (den Haag) en met officieren van Nederlandse en geallieerde garnizoenen in de barrièresteden.

'Gens una sumus'. Ja, ja, ... hoe naïef kan men wel niet zijn ! Philidor mag dan wel een briljant schaker zijn geweest, maar ik vertrouw hem niet. Wellicht beschouwde hij zichzelf en was hij ook daadwerkelijk, als een pionnetje de ziel van het toenmalige Franse oorlogsspel. Gelukkig hebben we nu een AIVD die de buitenlandse gastspelers bij onze schaaktoernooien nauwlettend in de gaten houdt.

Philidor [2]	"Voor het Vaderland"	Max Toxopeus

Ergens in 2008 publiceerde Hans Ree in de NRC een schaakartikeltje onder de naam "Voor het Vaderland". Hierin werd ingegaan op de toenmalige sovjetrussische schaakhegemonie die op allerlei manieren, zowel legaal als illegaal, gehandhaafd moest blijven. Naar aanleiding van dit artikeltje trad ik met hem in correspondentie en zond hem een artikeltje dat ik in 2005 over het zelfde onderwerp had geschreven.

Op 29 mei 2004 werd dit artikeltje onder de titel "Wat deed Philidor in Nederland?" gepubliceerd als column op de Promotie-website (zie *boven – red.*). Het ging in op de verdachte praktijken van Philidor in de Republiek tijdens de Oostenrijkse successieoorlog van 1740 -1748.

De mailwisseling:

"Geachte heer Ree,

Met plezier neem ik steeds kennis van uw schaakrubriek in de NRC. In de M bijlage van j.l. zaterdag snijdt u onder de titel "Voor het Vaderland" een onderwerp aan dat ik zelf, weliswaar in een andere context, in het clubblad van mijn schaakvereniging Sv Promotie te Zoetermeer ook eens bij de kop genomen heb. Wellicht kunt u het (licht ironische) artikeltje in een of andere vorm nog eens gebruiken voor een toekomstige column. Er rusten geen rechten op dus u kunt er mee doen wat u goed dunkt. Met vr. groet ...

Een week later reageerde Hans Ree als volgt:

Geachte heer Toxopeus,

Dank voor uw vriendelijke woorden over mijn schaakrubrieken en voor het aardige artikeltje dat u stuurde. Misschien zal ik er inderdaad nog eens iets mee doen. Heeft u overigens niet een beetje gesmokkeld ten behoeve van uw speels geopperde theorie ? U laat Philidor in 1747 naar Nederland

gaan, het jaar dat de Republiek zelf werd maangevallen. Maar volgens mijn bronnen ging hij al in 1745. Vooruitziende schakersblik misschien. Overigens herinner ik me een paar artikelen in British Chess Magazine van een paar jaar geleden (ik heb ze niet bij de hand) over Stamma, waarin werd geopperd dat die een spion was. Verdacht dat geschaak. Met vriendelijke groet, Hans Ree.

Ik ben daarna fanatiek naar de waarheid gaan zoeken (1745 Of 1747?) maar tevergeefs. Zelfs Wikipedia gaf later geen uitsluitsel. Als Hans Ree gelijk heeft dan zou Philidor reeds op 17/18-jarige leeftijd als spion een pion in het Franse oorlogsspel geweest zijn. Het raadsel is altijd lichtjes blijven wroeten. Ook Hans Ree geeft niet aan wat zijn bronnen zijn. Misschien is er een schaakhistoricus onder ons die licht kan brengen in deze duisternis.

Philidor [3]	Philidor twee keer in Nederland	Henk Alberts

Uit het Jubileumboek van de de Koninklijke Schaakvereniging
"Philidor 1847" (Leeuwarden):

Francois André Danican Philidor. Naamgever van de Koninklijke Schaakclub Philidor 1847. "De pionnen zijn de ziel van het schaakspel". Op 7 september 1726 wordt Francois in Dreux geboren. Dreux is een dorpje dicht bij Parijs gelegen. Al op zeer jonge leeftijd worden zijn muzikale talenten ontdekt en als zijn vader jong sterft besluit zijn moeder hem naar de koninklijke muziekkapel in Versailles te sturen, waar hij als leerling(page) wordt toegelaten. Hij is dan amper zes jaar oud. Francois krijgt hier een uitstekende muziekleiding en ontwikkelt

zich al spoedig tot een muzikaal genie. Op elfjarige leeftijd componeert hij reeds zijn eerste muziekstuk! Hij is veertien jaar oud als hij zijn opleiding bij de muziekkapel met groot succes heeft afgerond en naar Parijs vertrekt. Daar geeft hij zang- en muzieklessen en speelt mee in orkesten, waardoor hij ruimschoots in zijn onderhoud kan voorzien. Reeds tijdens zijn verblijf in Versailles maakt hij kennis met het schaakspel. Het interesseert hem zeer en al spoedig blijkt hij ook hierin een uitblinker te zijn.

In 1746 vertrekt hij naar Londen en verslaat met groot machtsvertoon Sir Abraham Jansen, die in Engeland bekend staat als een zeer sterke schaakmeester. Ook hier geeft hij vele blindseances waarmee hij weer veel opzien baart, temeer daar hij soms een pion of een stuk voorgeeft of met de zwarte stukken speelt! Daarna verslaat hij de destijds beroemde Arabische schaakmeester Philipp Stamma van Aleppo kansloos met maar liefst $8\frac{1}{2}$ – $1\frac{1}{2}$. In 1747 komt hij terug naar ons land en zet zich aan het schrijven van zijn zeer bekend geworden schaakboek "L'analyse du jeu des échecs". Dit boek komt in 1749 op de markt en wordt een bestseller. Er volgt dan ook snel een Engelse uitgave en er verschijnen vele vertalingen, waaronder een Nederlandse in 1786. Philidor keert na lange omzwervingen, waarbij hij niet nalaat over zijn schaakboek te promoten en zijn later naar hem genoemde Philidorverdediging aan te prijzen, naar Parijs terug.

Als in 1792 in Frankrijk de vervolging van de royalisten een hoogtepunt bereikt verblijft Philidor in Engeland en hij vindt het wijzer daar te blijven.. De laatste jaren woont hij in Londen. Het schaakcafé in St. James's Street is voor hem een aangenaam trefpunt van schaakvrienden. Hij overlijdt, 69 jaar oud, in Londen op 31 augustus 1795 en wordt begraven door zijn schaakvrienden in de St. James's Church. Bij bombardementen op de kerk is zijn grafsteen verloren gegaan. Niets in de kerk herinnert nog aan de grootste schaker van zijn tijd.

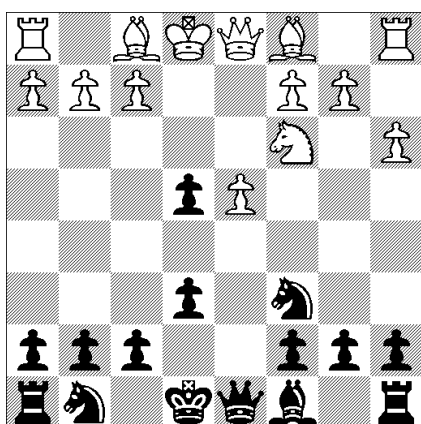
□

partijen	Frans	Willem Broekman

In 2011 hebben Henk Noordhoek, Bernard Bannink en mijn persoontje meegedaan aan het Lille Open. Een behoorlijk sterk toernooi in de periode rond Pasen. Zoals bekend gaat het schaken me niet meer zo goed af, maar af en toe is er nog een sterke partij. Onderstaand het resultaat tegen de sterkste tegenstander ooit. Remise tegen een grootmeester van 2574 uit Georgie. Het toernooi bracht mij de eerste plaats bij de veteranen met een prijsje van 220 euro.

Yuri Solodovnichenko – Willem Broekman

1. e4 e6, 2. d4 d5, 3. Pc3 Lb4, 4. Pge2 dxe4, 5. a3 Lxc3+, 6. Pxc3 Pc6

Hier verreweg het meeste gespeeld. Zwart moet oppassen niet onder de voet gelopen te worden. Dat gaat alleen door heel actief te spelen. Pc6 geeft voortdurende druk op de stelling van wit. Pion d4 heeft zorg.

7. Lb5 Pge7, 8. Lg5 f6

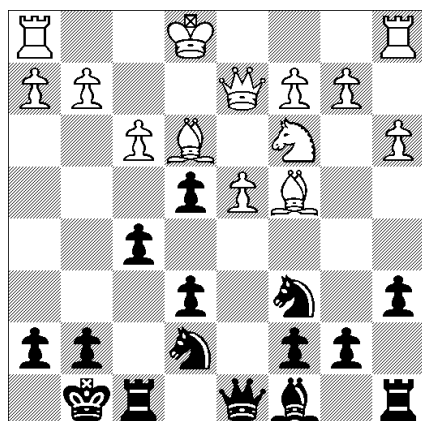
De zet die alles voor zwart brengt. De druk op pion d4 blijft. Zwart kan zich verder ontwikkelen. Verder dreigt de zet f5.

9. Le3 O-O, 10. Dd2 a6

Thuis voorbereid.

11. Lc4 f5, 12. f3?

Dit is de eerste nieuwe zet en eigenlijk al een fout. Er had hier gerocheerd moeten worden. Hij onderschat mij en probeert het spel zo scherp mogelijk te houden. Slaan op f3 is uit den boze i.v.m. de open g-lijn.

12. ... Pd5 !

Lost alle problemen voor zwart op.

13. Lg5 e3, 14. Lxe3 Pxe3, 15. Dxe3 Dxd4, 16. Dxd4 Pxd4, 17. O-O-O Td8, 18. The1

De laatste vijf zetten waren min of meer geforceerd. Zwart kan net zijn zwakke pionnetje op e6 behouden.

18. ... Kf7, 19. Te5 Td6, 20. Tc5

Een rommelzet die eigenlijk net niet gaat.

20. ... Tc6, 21. Pa4 b6

Als je Tc5 toe staat moet je deze zet gezien hebben.

22. Txc6 Pxc6

Met een remiseaanbod van mij. Normaliter zegt de schaaketiquette dat de sterkere speler het eerst remise moet aanbieden. Ik had hier echter zo iets dat zwart gewonnen staat en dit aanbod wel kon.

23. Pc3 Ke7, 24. Te1 Kf6

Lijkt wat rare koningsmanoeuvre. Maar Ke7 was nodig om veld d7 te dekken. Nu de toren weg is van de d-lijn kan de koning naar het betere veld f6.

25. f4

Legt de zwaktes van zwart definitief vast. Slechte loper. Veld e5 is voor wit en een zwakke pion op e6. Maaaaar... een pion meer.

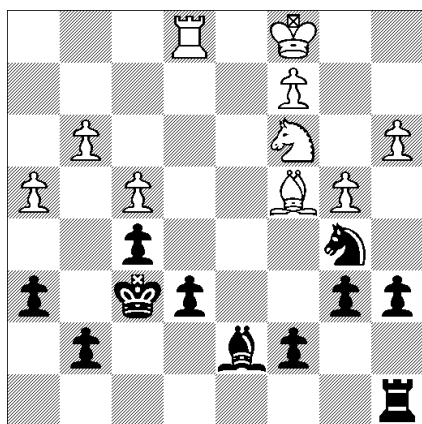
25. ... Ld7, 26. g3 h6 27. h4 Pd4

(27. ... b5, 28. Td1 Td8, 29. Le2 Le8, 30. Txd8 Pxd8, 31. Kd2 en zwart heeft ook grote winstkansen)

28. b4

(28. Td1 c5, 29. Pe2 Pxe2+, 30. Lxe2 Ke7)

28. ... Pb5

29. Kb2 Pxc3

Heel veel mensen zullen hier Pd6 gespeeld hebben. Maar ik krijg veld e4 waarschijnlijk toch niet in handen en het witte paard kan naar e5 streven. Ik ga voor de makkelijke weg maar wel met een brede remisemarge.

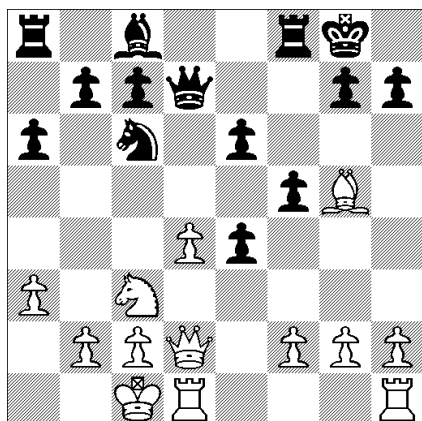
30. Kxc3 a5, 31. Td1 axb4+, 32. axb4 Lc6, 33. Te1 Te8, 34. Kd4 Td8+, 35. Kc3 Te8, 36. Kd4 Td8+

Wit kiest eieren voor zijn geld en neemt genoeg met remise. Ik ken mijzelf. Als ik doorspeel op winst ga ik misschien de boot in. En neem daarom genoeg met dit toch uitstekende resultaat. (36. ... Le4, 37. Ld3) ½-½

In 2017 speelde ik in Gibraltar tegen Cécile Haussernot, toendertijd een van de top jeugdspelers van Frankrijk met een behoorlijke rating. In de voorbereiding zag ik dat ze dezelfde opening speelt als Solodovnichenko. Dus nog een keer verdiept in deze opening.

Cécile Haussernot – Willem Broekman

1. e4 e6, 2. d4 d5, 3. Pc3 Lb4, 4. Pge2 dxe4, 5. a3 Lxc3+, 6. Pxc3 Pc6, 7. Lb5 Pge7, 8. Lg5 f6, 9. Le3 O-O, 10. Dd2 a6, 11. Lxc6 Pxc6, 12. O-O-O f5 (12. ... b6, 13. Pxe4 Lb7, 14. f3 en zwart is oké), 13. Lg5 Dd7

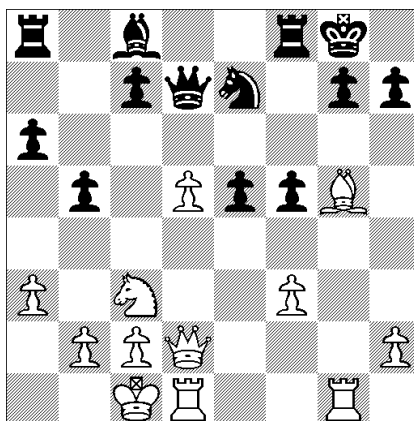
14. f3

Met wit speel je f3. Je gaat voor de aanval.

14. ... exf3, 15. gxf3 b5

15. ... e5 is door sterkere spelers 3x gespeeld. Stockfish houdt van mijn zet.

16. Thg1 Pe7, 17. d5 e5

18. h4

Miste de volgende variant. Maar dat deed Cécile ook. 18. d6 cxd6, 19. Pd5 Pg6, 20. h4 Lb7, 21. h5

18. ... Lb7, 19. h5 Dd6 (Tf7 is beter)

20. f4

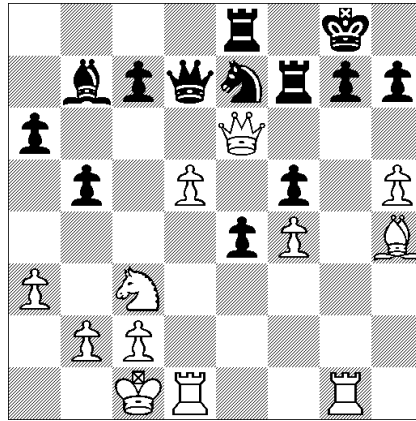
Stockfish houdt niet van deze zet.

20. ... e4, 21. Dd4 Tf7, 22. De5 Te8

22. ... Td8

23. Lh4 Dd7, 24. De6? →

De fout die de partij weggeeft.

24. ... Pxd5, 25. Txxg7+ Kxxg7, 26. Tg1+ Kf8

(26. ... Kh8, 27. Dxd7 Txd7, 28. Pxd5 Lxd5 (28. ... h6, 29. Pf6 Ted8, 30. Pxd7 Txd7) 29. Lf6+ Rg7, 30. Txxg7 Te6, 31. Ld4 h6)

27. Dh6+ Tg7, 28. Pxd5 Lxd5, 29. Lf6 Tee7, 30. Tg5 e3,

31. Lxxg7+ Txxg7 0-1

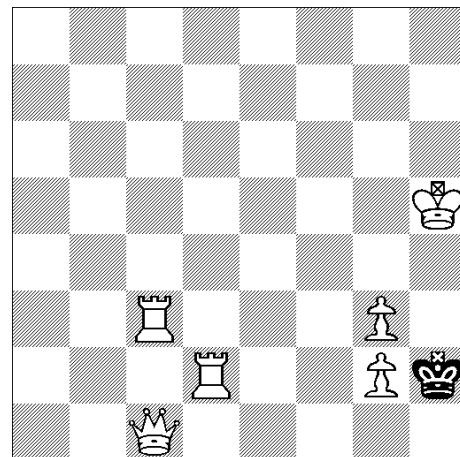
□

Een leuk probleem van
A. Kraemer (1898-1972),
gepubliceerd in 1922
in de Deutsche Tageszeitung

Wit geeft mat in 2

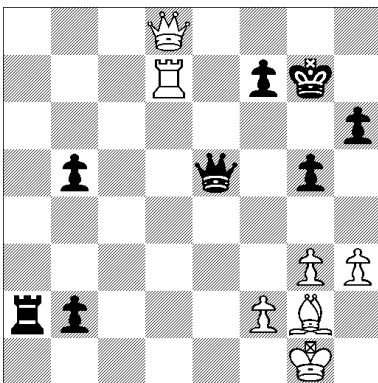
[bron: 100 Classics on the Chessboard,
Dickins & Ebert, Pergamon 1983]

oplossing: → blz. 65

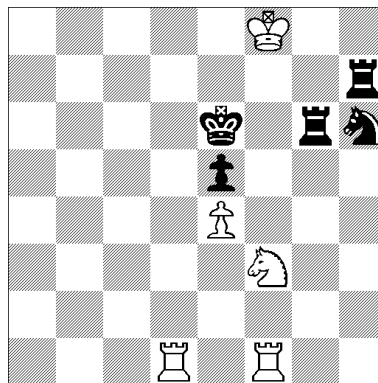

3 maal "kort maar krachtig" (vervolg van blz. 4)

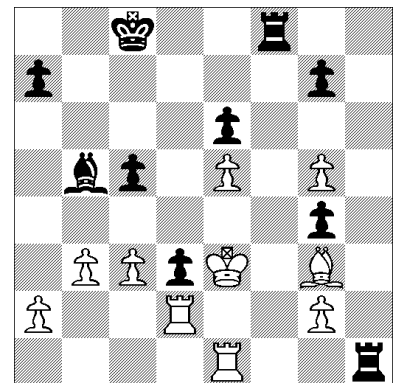
[D] wit aan zet ○

[E] wit aan zet ○

[F] zwart aan zet ●

bron: Hans Ree (NRC)

oplossingen: → blz. 65

varia	Schaakboeken	Hans Meijer

In het begin leerde Theo de Rijk mij hoe de stukken over het schaakbord bewogen. Verder was er duisternis. Pas nadat ik de Prisma schaakboekjes van Bouwmeester en de Openingen en Middenspel boeken van Euwe kocht en bestudeerde was er licht. Ik begon iets van het schaakspel te begrijpen. Niet veel maar voldoende om kampioen van de schaakclub Breukelen te worden en het jeugdkampioenschap van de Stichts-Gooise Schaakbond te winnen. Later volgden boeken van Nederlanders zoals Pam, Donner, Prins, Krabbé, Van der Sterren, Kieboom, Welling, Münninghoff, Van der Weide, Kok, Grooten, Van Delft, Straat, etc., en boeken van buitenlanders als Nimzowitsch, Fischer, Hooper & Whyld, Korchnoi, Larsen, Sadler & Regan, Chéron, Marin, Suetin, Eingorn, Lilienthal, Winter, Rowson, etc.. En ook nu druppelen er nog steeds schaakboeken binnen zoals die van Spaans, Smerdon en Bosboom die in Amsterdam bij mijn dochter Arwa op mij liggen te wachten.

In mijn boekenkast staan zo'n 200 schaakboeken. Dat is vergeleken met Jan Timman die er 2500 heeft en Hans Ree die er 3000 had niet veel. Toen Ree en zijn vrouw Lien Heyting naar een kleinere woning verhuisden moest de helft weg, zoals ik in 'Packing my Library' in NiC Magazine 2015#2 las, zodat hij er nu nog zo'n 1500 heeft. Mijn andere boeken staan in het Max Euwe Centrum in Amsterdam waar ik af en toe mijn dochter naartoe stuur als ik iets wil weten.

Mijn drie favoriete schrijvers zijn, in willekeurige volgorde, Hans Ree, Genna Sosonko en Jan Timman. Ik geef overzichten van de boeken die ik van hen in huis heb plus wat commentaar.

Jaar	Hans Ree	Jaar	Hans Ree
1979	In den eersten stoot pat	1997	Schitterend schaak
1986	Wat een kracht! Wat een gratie!	1998	Holland verlicht
1989	Een blinde reus	2002	God is niet koppig
1993	Rode dagen en zwarte dagen	2010	Mijn schaken
1993	Schaakstukjes		

De columns van Hans Ree beslaan een breed terrein en zetten mij vaak aan het denken. Zo merkt hij in 'Een blinde reus' in zijn column 'Verkiezingen' het volgende op: Ooit was er een verstandige moeder van een president van Bolivia. Ze zei: 'Als ik geweten had dat hij president zou worden, had ik hem lezen en schrijven geleerd.' Ik vroeg mij af wie die president was en dacht meteen aan Mariano Melgarejo uit Tarata, een stadje in de vallei van Cochabamba. Hij werd in armoedige omstandigheden opgevoed door zijn alleenstaande moeder Lorenza Melgarejo en kon volgens Wikipedia inderdaad niet lezen. Zelfs voor Boliviaanse begrippen was Mariano een wel zeer opmerkelijke president. Een voorbeeld. In 1868 vaardigde Melgarejo een nieuwe grondwet uit waarmee hij aan zijn functie, letterlijk, de bevoegdheid toekende om *'tegenstanders te vervolgen en te doden'*. Na afloop van de ceremonie was er een banket gevolgd door een orgie waar zijn concubine Juana Sánchez volledig naakt optrad.

Ik vraag mij overigens af of Ree het belang van het kunnen lezen en schrijven niet overschat. A.L. Snijders besprak dit in zijn laatste zkv 'Parkeerwachter' die hij voor de gemeente Lochem schreef: 'En op 28 oktober 1886 schrijven twee Franse schrijvers in hun dagboek over een man die miljonair is geworden met het vervaardigen van uniformen voor de legers van Napoleon. Dat is op zichzelf niet zo bijzonder, maar wel bijzonder is dat die man niet kon schrijven. Hijzelf was er laconiek onder, en zei: 'Je vindt altijd wel een imbeciel die kan lezen en schrijven''.

Jaar	Genna Sosonko	Jaar	Genna Sosonko
2001	Russian Silhouettes	2013	The World Champions I Knew
2003	The Reliable Past	2018	Evil-Doer Viktor Korchnoi
2006	Smart Chip from St. Petersburg	2021	Genna Remembers

Kunnen wij westerlingen Rusland begrijpen? De meeste Russen menen van niet maar gelukkig beschik ik over twee goed ingevoerde informanten. De eerste is Genna Sosonko. Zijn boeken hielpen mij om op de hoogte te raken van de vreemde wereld die Rusland heet. Veel van wat hij over zijn vaderland schreef las ik met stijgende verbazing. Hoe is het mogelijk om in een land te leven waar het steeds anderen zijn die besluiten wat jij moet denken en doen? De huidige machthebbers in Rusland dateren van voor de val van de muur van Berlijn in 1989. Hun denken is in die donkere jaren gevormd en dat zijn de jaren die Sosonko in zijn boeken meestal beschrijft. Ik verwachtte dat de val van de muur van Berlijn een keerpunt zou zijn maar inmiddels weten we wel beter. In zijn boek 'Russian Silhouettes' noemt hij concepten als stakhanovetes (arbeiders die hun fabrieken helpen om de normen te overschrijden), subbotniks (dagen van onbetaalde arbeid), politieke informanten, persoonlijke archieven, beperkingen voor het reizen naar het buitenland, etc.. Bizarre concepten. De USSR was een in zichzelf gesloten wereld. Het westen was de vijand waar men zich van af moest schermen. Voor de inwoners van Rusland gold dat velen het land waar ze leefden accepteerden zoals het was met een grote dosis patriottisme. Die vaderlandsliefde kleeft ook aan Gennadi Borisovitsj Sosonko uit St. Petersburg zoals blijkt uit het gedicht dat hij een paar weken na zijn komst in Nederland schreef en dat ik in 'Mijn Schaken' van Hans Ree aantrof: 'Ik heb honger, ik heb dorsjt, ik wil borsjtsj.'

Mijn tweede informant is mijn neef Huascar die met een studiebeurs eind jaren tachtig begin jaren negentig in Moskou studeerde. Zijn vader Gustavo Giacomani is een vooraanstaand lid van de Partido Comunista de Bolivia (PCB). Huascar bezocht ons in 1987 in Zoetermeer en wij bezochten hem in 1993 in Moskou. Hij trouwde met een Russische en samen hebben ze een zoon die in Moskou woont. Naast de Boliviaanse heeft Huascar ook de Russische nationaliteit. Voor zijn kijk op de wereld volgt hij de berichtgeving van het propagandakanaal van de Russische regering Russia Today op de voet. Als ik wil weten hoe de wereld er door een zuivere Russische bril uitziet bel ik Huascar en gaan we samen ergens in Cochabamba koffie drinken.

Jaar	Jan Timman	Jaar	Jan Timman
1983	Schaakwerk I	1993	De kunst van de analyse
1988	Het smalle pad	2011	The Art of the Endgame
1990	Schaakzaken	2012	Schakers portretten
1991	Schaakwerk II	2016	Timman's Titans

Jan Timman is de meest succesvolle schaker van mijn generatie. In zijn boeken beschrijft hij zijn lange tocht over het smalle pad naar de absolute top. Helaas voor Jan, en uiteraard ook voor ons, was Anatoly Karpov net iets beter en werd Jan geen wereldkampioen. Bijzonder fraai zijn de eindspelstudies die Jan her en der in zijn boeken het licht laat zien. Hans Ree merkte in 'Schaakstukjes' in zijn column 'Broederschap' op dat het niet erg waarschijnlijk is dat er over vierhonderd jaar nog iemand aan hem denkt, maar dat het heel goed zou kunnen dat een schaker uit de toekomst een partij van Jan Timman naspeelt. Ik deel zijn mening.

□

terugblik	Tegen Euwe in 1979	Bert Ouwens

Ik heb de eer gehad om een keer tegen de wereldkampioen schaken, Max Euwe, te mogen spelen in een simultaan tegen 25 studenten. Het was in oktober 1979, Euwe was toen 78 jaar oud. Zijn gezondheid was toen al niet meer geweldig, hij liep moeizaam. Twee jaar later in november 1981 overleed hij, maar schaken kon hij nog, Het staat mij bij dat hij geen enkele partij verloor en vier remises speelde. Ik liet mij mat zetten in 33 zetten.

Na afloop van de partij toen ik hem feliciteerde, gaf hij nog een tip in welke stelling ik een betere zet had kunnen doen, waarna ik volgens hem beter had gestaan. Hij kwam bij mij over als een hele vriendelijke, bescheiden en geduldige man.

Hierbij de partij. Het gaat lang gelijk op, totdat ik begin te knoeien. De laatste drie zetten van wit zijn wel grappig: Dg3-g5-g6-g7.

Max Euwe – Bert Ouwens, 31 oktober 1979, Rotterdam

1. d2-d4	d7-d5	12. 0-0	Pb8-d7	23. f2-f3	Kg8-g7
2. c2-c4	e7-e6	13. Pe2-f4	g7-g6	24. h3-h4	h7-h5
3. Pb1-c3	Pg8-f6	14. a2-a3	a7-a5	25. Dg4-g3	Tc8-e8
4. Lc1-g5	Lf8-e7	15. Dd1-f3	De7-g5	26. b5xc6	b7xc6
5. e2-e3	0-0	16. b2-b4	a5xb4	27. Tc1-b1	Ta2-a8
6. Ta1-c1	Pf6-e4	17. a3xb4	Ta8-a2	28. Tb1-b7+	Kg7-h6
7. Lg5xe7	Pe4xc3	18. b4-b5	Tf8-c8	29. f3-f4	Ta8-a1+
8. Tc1xc3	Dd8xe7	19. Tf1-c1	Pd7-b8	30. Kg1-h2	Df6-g7
9. c4xd5	e6xd5	20. h2-h3	Dg5-d8	31. Dg3-g5+	Kh6-h7
10. Lf1-d3	c7-c6	21. Pf4xe6	f7xe6	32. Dg5-g6+	Kh7-h8
11. Pg1-e2	Lc8-e6	22. Df3-g4	Dd8-f6	33. Dg6-g7#	

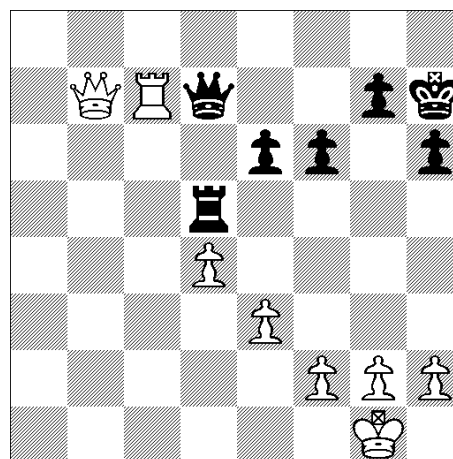
□

Om van je stoel te vallen...

Eerder door Rudi Matai gepubliceerd op onze website, maar zo leuk dat we hem ook op paier willen hebben, om te bewaren...

Wit had **1. Tc1-c7** gespeeld en wachtte op zwarts opgave. Als de dame wijkt volgt 2. Txg7+ en het is uit (3. Th7+ en 4. Dg7#).

Maar zwart speelde iets waarvan wit van zijn stoel viel: **1. ... Tc5!!**, en wit verliest de toren (of de dame) of gaat mat.

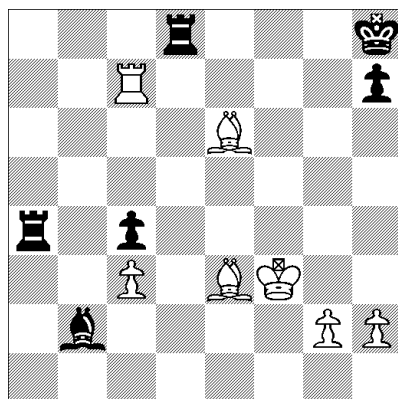
Hierna wees Promoot-redacteur Henk Alberts erop dat hier een lek in zat:

Na 1. ... Tc5 speelt wit 2. Db1+ gevolgd door 3. Txd7, en wint. Om dit schaak op b1 onmogelijk te maken moet de pion van f6 op f5 worden geplaatst, en dan klopt bovenstaand verhaal wel.

tactiek	Taktische fouten bij R.B. Ramesh	Rudi Matai

R.B. Ramesh is een Indiase top schaakcoach. Hij heeft een mooi boek uitgebracht over het berekenen van varianten. Oftewel: "calculation". Van dit boek kun je hier een voorproefje vinden: https://www.newinchess.com/media/wysiwyg/product_pdf/9138.pdf

Nou, dan gaan we het eerste taktiekje uit dit boek maar eens bekijken.

Carlsen – Vachier-Lagrave, internet 2021

Hier kon wit winnen met **1. Tc8!** De toren is onkwetsbaar wegens 1. ... Txc8, 2. Ld4# mat. Ramesh vermeldt de volgende variant:

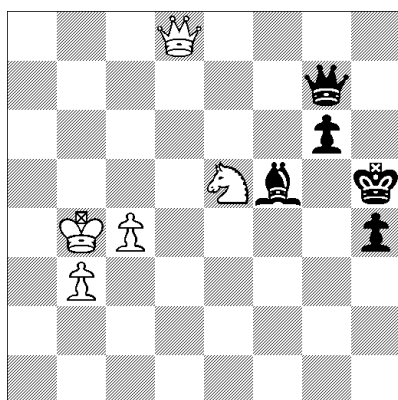
1. Tc8 Ta8 (nu staat Td8 gedekt), **2. Txa8 Txa8**, **3. Ld4#** mat.

Maar hier klopt iets niet beste schaakvrienden. Want na **1. Tc8 Ta8** moet wit niet op a8 slaan. Hij kan meteen mat geven met Ld4 want de zwarte toren op d8 staat gepend door de Tc8 en kan dus niet op d4 slaan!

Ik geef hier met opzet geen tweede diagram, want de bedoeling van "calculation" is dat je dat in je hoofd doet, net als in een echte partij.

Hoe zou een speler die door Ramesh wordt gecoached het er vanaf brengen? Dommaraju Gukesh, op de Olympiade in Chennai (India) spelend voor team India-2, ging als een bulldozer. Hij begon met 9 uit 9, door onder andere Fabiano Caruana met zwart te verslaan. Toen kwam de wedstrijd tegen Uzbekistan.

Gukesh – Abdusattorov, Olympiade 2022, Chennai

Wit aan zet. Gukesh had gewonnen gestaan met wit, maar nu moet hij vechten voor remise. Bijvoorbeeld met 1. Dd1+ of zoiets. De coach van Uzbekistan was "onze" Ivan Sokolov, wonend te Amsterdam. Ramesh was de coach van India-2, maar ook Vishy Anand, ex-wereldkampioen, hielp een handje mee. De Olympiade was per slot van rekening in zijn woonplaats Chennai. We zitten rond zet 75 en beide coaches stierven op dit moment duizend doden, zoals te zien in de verslagen van chess.com. Bij remise zou India-2 de wedstrijd winnen, ze stonden met 2-1 voor. Twee matchpunten dus, en een zeer goede kans op de eind-overwinning. Maar als zwart zou winnen, zou de totale wedstrijd in 2-2 eindigen, wat gunstig was voor Uzbekistan.

Wat er volgde was ongelofelijk. Houd je vast! Wit speelde **1. Pe5-f3?????** en zwart antwoordde meteen: **1. ... Db7+** en het paard valt. **0-1**. Eén zet diep beste mensen. Uzbekistan won uiteindelijk goud. Vishy Anand haastte zich om de onfortuinlijke witspeler te troosten.

Tsja, ik weet niet of deze twee voorbeelden iets zeggen over de kwaliteit van de coach R.B. Ramesh. Nee natuurlijk niet, het boek schijnt erg goed te zijn. Han Schut heeft er een prima review over geschreven. Wel met de opmerking dat je er alleen iets aan hebt als je echt hard wilt werken.

Link naar deze review: <https://lichess.org/@/HanSchut/blog/book-review-improve-your-chess-calculation-by-rb-ramesh/Dam8G3fX>

Aan u de keuze om dit boek al dan niet aan te schaffen!

□

terugblik	Het begin, met kapper Ton	<i>Bas van de Graaf</i>

Mijn schaakgeschiedenis [1]

Tijdens de coronaperiode heb ik mijn partijen, voor zover ik de notaties nog had, ingevoerd in een database. Het was een ontvullende bezigheid, veel blunders van mijzelf en van mijn tegenstanders. Er kwamen echter ook veel waardevolle herinneringen boven en het idee rees om mijn schaakgeschiedenis voor de Promoot op papier te zetten. De eerste aflevering volgt hier.

Mijn vader was kapitein op de binnenvaart en mijn ouders woonden op een sleepboot. Omdat er voor schipperskinderen toen geen leerplicht met financiering van overheidswege was en internaten duur waren, woonde ik tijdens de jaren op de lagere school, Openbare Jongensschool Feijenoord, dus noodgedwongen bij familieleden. De eerste kennismaking met schaken was toen ik 10 jaar was en bij een oom en tante in Barendrecht woonde. Die oom schaakte, SV Barendrecht, en leerde mij de loop van de stukken.

Echt schaken kwam later. Ik was 13 jaar toen mijn vader stopte met varen en mijn ouders een woning betrokken op het Noordereiland in Rotterdam. Ik zat inmiddels op de HBS en liet mijn haar knippen bij de dichtsbijzijnde kapper. Dat was kapper Ton en die was een enthousiaste schaker en in zijn kleine eenmanszaak stond prominent een bord met stukken op een tafeltje en iedereen die maar enigszins kon schaken was welkom. Zat hij te schaken en kwam er een knipklant binnen dan speelde hij meestal simultaan: knippen en schaken. Hij was achteraf gezien geen sterk schaker maar tactisch wel handig. Ik heb daar heel veel partijtjes gespeeld en blijkbaar toch indruk op hem gemaakt want hij ging op bij mijn ouders langs om te vragen of hij mij mee mocht nemen naar zijn schaakclub en die hadden geen bezwaar.

Die schaakclub waar ik op 15-jarige leeftijd lid van werd was SIO, Schaken Is Ontwikkelen, met de personeelskantine van de NRC als speellokaal. In die tijd had de krant zijn redactie en zetters in het centrum van Rotterdam in de Witte de Withstraat. In mijn herinnering was SIO een goedlopende vereniging. In de interne competitie drie groepen en een aantal teams in de RSB-competitie. Partijen uit mijn tijd bij SIO heb ik niet maar in een sigarendoos vind ik medailles: beste bondsprestatie (1955); 1^e plaats groep 3 (1955); 1^e plaats ESS-streektoernooi (1955); en 1^e plaats groep 2 (1958).

Belangrijk in het Rotterdamse schaakleven waren toen de persoonlijke kampioenschappen van de RSB. Volledige competitie in groepen van 10 met in de hoofdgroep spelers als Bergsma, Jongsma en Vlagsma. In mijn herinnering was de deelname massaal. Ik heb tweemaal meegespeeld, de laatste keer zonder groot succes in groep 1. Het Rotterdamse schaakleven was overigens in die tijd verscheurd. Uit protest tegen de volgens velen te hoge afdracht aan de KNSB was in 1955 de Nieuwe Rotterdamse Schaakbond opgericht. Pas in 1970 waren alle clubs weer teruggekeerd in de schoot van de RSB.

Mijn leukste herinnering uit mijn SIO-tijd is de scholierenontmoeting Rotterdam- Antwerpen. In 1955 was die in Antwerpen en ik speelde mee in het schaakteam van Rotterdam. Van de partij en mijn tegenstander herinner ik me niets. De variété-voorstelling met veel bloot waar we op werden getrakteerd heeft echter diepe indruk op me gemaakt.

In 1958 ben ik met een aantal studievrienden van de TU Delft overgestapt naar SV Charlois.

Hoe het mij daar is vergaan komt in aflevering 2.

□

P70	70 jaar Promotie [3]	Willem Broekman

<i>Naam</i>	Willem Broekman
<i>Lid sinds</i>	1974 (tot ongeveer 2013)
<i>Ik ben gaan schaken sinds</i>	1951
<i>Ik heb schaken geleerd van</i>	mijn vader
<i>Mijn favoriete opening is</i>	1. d4
<i>Partij(en) waar ik soms nog wakker van lig</i>	Tegen Henk Breugem. Afgebroken. Ik moest winnen om kampioen te worden. Hij stond een pion voor en wilde niet meer op winst spelen.
<i>Partij(en) waar ik mijn beste herinneringen aan heb</i>	Twee partijen met de Franse opening: [1] tegen Yuri Solodovnichenco, Lille 29-4-2011, remise, een top-honderd speler; [2] Céline Haussernot (rating destijds ongeveer 2120), Gibraltar 2-2-2017, gewonnen. Beide spelers speelden dezelfde opening waarop ik me goed had voorbereid. (zie elders in deze Promoot – red.)
<i>Mijn favoriete tegenstander</i>	Manuel Nepveu.....veel gewonnen
<i>Mijn 'angstgegners'</i>	Gerhard Eggink.....veel verloren of remise
<i>Mijn toekomstwens voor Promotie</i>	Zo doorgaan

varia	De rode lantaarndrager	Dolf Strikwerda

In Coronatijd, nu zo'n 1½ jaar geleden, meldde ik mij aan bij SV Promotie als potentieel lid. Ik was geïnteresseerd in het schaken, speelde tot die tijd maximaal één, soms twee potjes per jaar met mijn zoon, was nooit eerder lid geweest van een schaakclub, had nooit schaakles/-training gevolgd en wilde mij na mijn pensionering (per 01-01-2021) meer verdiepen in het schaken. Door Coronatijd waren er echter geen fysieke schaakavonden. Vanuit de club nam Rens Minnema contact met mij op, hij attendeerde mij op Lichess en stelde voor deel te nemen aan de online competitie van SV Promotie op Lichess. Zo gezegd, zo gedaan, echter het werd mij al snel duidelijk dat ik moest opboksen tegen clubgenoten met veelal minimaal 20 tot 40 jaar schaakervaring. Uiteraard een ongelijke strijd. Gedurende Corona bleven het alleen namen voor mij, ik kende niet de gezichten erbij. Uiteraard kon ik qua schaken nog niet de competitie aangaan, ik verloor al mijn partijen maar het schaken zelf vond ik erg leuk, maar het was duidelijk dat ik nog een lange weg te gaan heb om enigszins in de buurt te komen van het niveau van de anderen. Ik besloot lid te worden en na Corona werden weer fysieke schaakavonden mogelijk en kregen mijn online tegenstanders en clubgenoten nu gelukkig een gezicht. Ik speel sindsdien mee in de interne competitie, de zomercompetitie, heb me aangemeld voor H3 in de HSB-competitie en probeer op die manier zoveel mogelijk ervaring op te doen, hiernaast schaak ik op Lichess ook regelmatig nog online. Ik beleef veel plezier aan het schaken, geleidelijk krik ik mijn niveau op, maar ben nog zeker niet waar ik wil zijn. Tot nu toe delf ik op de club nog steeds het onderspit in partijen met mijn clubgenoten en draag ik in alle competities nog steeds de rode lantaarn, maar dit ontmoedigt mij niet. Ik kan goed tegen mijn verlies en houd als doel voor ogen dat ik binnen nu en een jaar mijn eerste winstpartijen wil behalen.

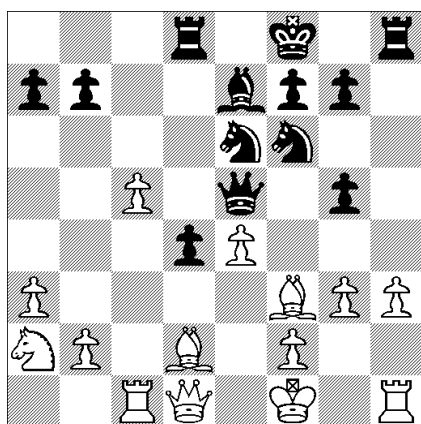
□

partijen	Fighting spirit	Bernard Bannink

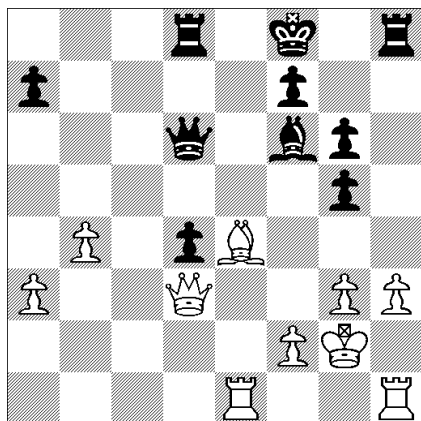
Het afgelopen toernooi in Dieppe deed ik het niet zo goed. Te fantasieloos in gelijke stellingen. Met 4 uit 6 kwam ik nog goed weg eigenlijk. Een voorbeeld hoe het wel moet is te zien in de volgende partij uit een toernooi in 2018. We speelden in het aardige Paisley onder Glasgow. Mijn tegenstander was een taaie speler die eerst beter kwam te staan toen koos voor een afwikkeling naar een potremise-stelling, maar door subtiel te spelen wist ik hem toch nog te verslaan.

Bernard Bannink (2206) - Stuart White (2103), SCO-ch op 125th Paisley (ronde 6), 12-07-2018

1. d4 d5, 2. Pf3 Pf6, 3. c4 c6, 4. e3 Lf5, 5. Pc3 e6, 6. Ph4 Lg6, 7. Pxd6?! (Le2 is beter) hxg6, 8. Ld2 Pbd7, 9. Dc2 Le7, 10. Le2 Dc7, 11. h3 Td8, 12. Tc1 Db8. Na een solide opening volgt een fase waar ik langzaam minder kom te staan. **13. a3 g5, 14. cxd5 exd5, 15. Dd1 Pf8, 16. Lf3 Pe6, 17. g3 Kf8, 18. Pa2 c5, 19. dxc5 d4, 20. e4? De5, 21. Kf1?**

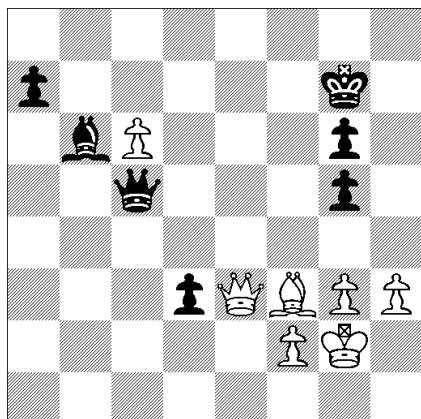

21. ... Pxe4? Met Pxc5 staat zwart +2 volgens de engine. Nu volgt een fase waar wit de stand weer gelijktrekt. **22. Kg2 Pxd2, 23. Dxd2 Pxc5, 24. Tce1 Dd6, 25. b4 Pd7, 26. Lxb7 Pe5, 27. Le4 Lf6, 28. Pc1 g6, 29. Pd3 Pxd3, 30. Dxd3**

Potremise-stelling maar hoe kan je dan toch nog winnen? Zie het vervolg.

30. ... Kg7, 31. b5 The8, 32. Lc6 Te5, 33. Txe5 Dxe5, 34. Tc1 Le7, 35. a4 Lb4, 36. Tc2 Df6, 37. Tc4 Lc3, 38. Lf3 Td6, 39. Tc6 Txc6, 40. bxc6. Een gedekte vrijpion is altijd handig. **40. ... Dd6, 41. Dc4 La5, 42. Ld5 Lb6, 43. Lxf7 d3, 44. Ld5 Df6, 45. Da2 Dc3, 46. a5 Lxa5, 47. Lf3 Lb6, 48. De6 Dc5, 49. De3** een beetje op de bluf gespeeld).

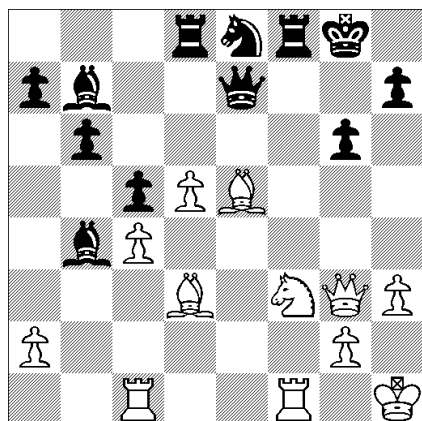

49. ... Dd6, 50. Dxd3 d2, 51. Dg4 a5, 52. Kf1 Dd3+, 53. Kg2 Dd6, 54. h4 Kh7? Begrijpelijk maar met d1D moest wits c-pion onschadelijk gemaakt worden. **55. h5 gxh5, 56. Dxd3+ Kg7, 57. Ld5 Df6, 58. Dg4+** Nu staat wit gewonnen. **58. ... Kf8, 59. Dc8+ Kg7, 60. Dd7+ Kh6, 61. Lf3 Dd8, 62. Dxd8 Lxd8, 63. Ld1 Kg7, 64. Kf3 Kf7, 65. Ke2 Ke6, 66. Kxd2 Kd6, 67. La4 Kc5, 68. Kc3 Lf6+, 69. Kd3 Le5, 70. g4 Kb4, 71. Ke4 Lc7, 72. g5 Kxa4, 73. g6 Kb3, 74. g7 1-0**

In het zelfde toernooi won Ben Ahlers drie dagen later op soortgelijke wijze van Stuart White.

Stuart White (2103) – Ben Ahlers (2069), SCO-ch op 125th Paisley (ronde 9), 15-07-2018

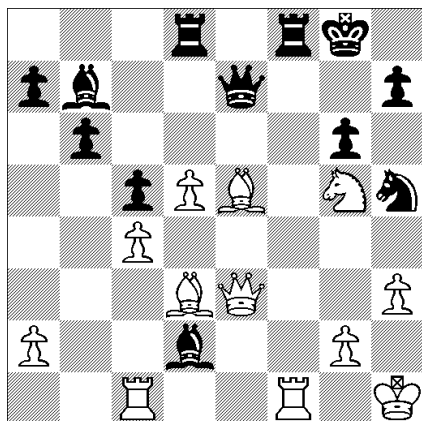
1. d4 Pf6, 2. c4 g6, 3. Pc3 d5, 4. cxd5 Pxd5, 5. e4 Pxc3, 6. bxc3 Lg7, 7. Da4+ c6, 8. Pf3 0–0, 9. Da3 b6, 10. Le3 Dc7, 11. Le2 Lb7, 12. 0–0 e6, 13. Tad1 Pd7, 14. c4 Tfe8, 15. Pd2 c5, 16. d5 Pf6, 17. Lf3 e5, 18. h3 Tf8, 19. Le2 Pe8, 20. f4 exf4, 21. Lxf4 De7, 22. Dg3 Ld4+, 23. Kh1 f6, 24. Ld3 Td8, 25. Pf3 Lc3, 26. Tc1 Lb4, 27. e5 fxe5, 28. Lxe5

Hier staat Ben ongeveer -6. Omdat hij geen materiaal achter staat is dit puur positioneel. De lopers staan erg slecht. Maar met opgeven kom je nergens.

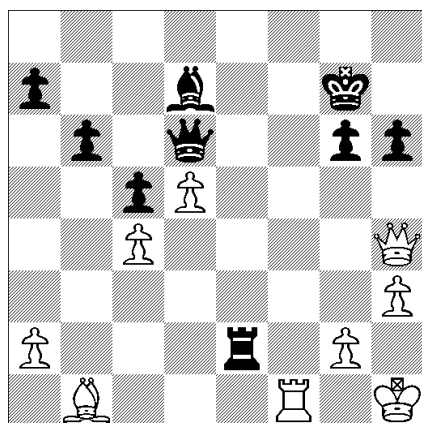
28. ... Pg7, 29. Pg5? (29. d6! Dd7, 30. Pg5 Ph5, 31. De3 was winnend maar Stuart had Ld2 gemist denk ik)

29. ... Ph5, 30. De3 Ld2!

Een mooie swindle. De kreupele loper op b4 word geruild tegen de kanjer op e5 waarna zwart bijna gelijk staat.

31. Txf8+ Txf8, 32. Dxd2 Dxe5, 33. Pe4 Lc8, 34. Dc3 Pg3+, 35. Pxd3 Dxd3, 36. Le2 Dd6, 37. Lf3 Dg3, 38. Le2 Dd6 (wit wil remise), **39. De3** (nee, blijkbaar heeft het voorgaande ervoor gezorgd dat in deze gelijke stelling wit ten onrechte op winst blijft spelen) **Ld7, 40. Ld3 Te8, 41. Dg5 Kg7, 42. Tf1 h6, 43. Dh4 Te3, 44. Lb1 Te2**

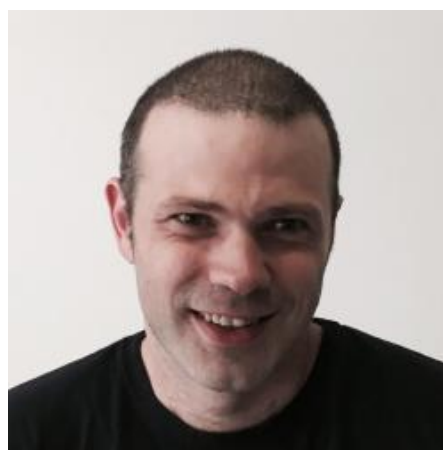

Nu geeft Stuart het in 1 zet weg:

45. Te1? g5 De dame is overbelast.

0–1

Stuart heeft geen goede herinneringen aan de Nederlanders in Paisley. Wij wel aan hem.

□

terugblik	Schaken in Zoetermeer voordat Promotie bestond	Jan Veldhuizen

Kort geleden zag ik op de website van Historisch Genootschap Oud Soetermeer oude gedigitaliseerde publicaties staan. Eén ervan was “Streekblad 1949” van 22 april 1949. Dit leek niet erg op het huidige Streekblad, maar het was een streekblad voor de tien gemeenten: Benthuisen, Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk, Leidschendam, Moerkapelle, Nootdorp, Pijnacker, Zevenhuizen en Zoetermeer, 10 dorpen in deze omgeving.

Eerst even mijn geschiedenis bij Promotie: In 1955 werd ik op 10-jarige leeftijd, samen met vijf andere jongens, lid van Promotie. Leo van der Slik, mijn 16 jaar oudere neef, zal daar ongetwijfeld een rol in gespeeld hebben. De vijf anderen zijn circa 1 jaar lid geweest, maar ik ben ongeveer 2 jaar lid geweest. Ik heb toen ook nog enkele keren meegespeeld in een team voor de HSB. De eerste keer niet op mijn eigen naam (ik was kennelijk nog niet aangemeld bij de HSB), maar als Jan van der Slik (een oudere neef van mij). Toen ik naar de HBS (in Voorburg) ging, werd ik daar lid van de schoolschaakclub.

In de seizoenen 1962/63, 1963/64 en 1964/65 ben ik weer lid geweest van Promotie. Ik ben in die drie seizoenen steeds als tweede geëindigd in de interne competitie, steeds achter een andere kampioen. De sterkste speler was toen J. Hagoort, maar die deed niet mee aan de interne competitie, hij studeerde toen 's avonds. Bij clubwedstrijden zat ik meestal aan het tweede bord, achter Hagoort. Het klopt m.i. niet dat de heer Hagoort in het seizoen 1964/65 kampioen geworden is. Misschien kan iemand dat nog eens uitzoeken.

Daarna kwam het schaken “op een laag pitje”. Wel deed ik nog wel regelmatig mee aan de simultaanwedstrijden, die V&D altijd na het Hoogovenschaaktoernooi organiseerde. In 1981 leerde mijn zoon Niels op de basisschool “toevallig” schaken. Hij werd lid van Promotie en in januari 1982 werd ik ook weer lid. Mijn eerste partij op 12 januari 1982 was tegen Hennie van der Helm en vanaf die tijd heb ik de meeste partijen in mijn Fritz-database bewaard. In het juleumboek kom ik de naam Hennie van der Helm drie keer tegen. Vanaf het seizoen 1984/85 ben ik vier jaar jeugdleider van Promotie geweest en daarna ben ik nog heel lang betrokken gebleven bij de jeugd.

Bij het nieuws van Zoetermeer staat de stand bij de R.K. Schaakclub. Daar zag ik de volgende namen:

G. v.d. Broek – de pastoor, de zeereerwaarde heer G. P. v.d. Broek, voerde in zijn pastorie, Dorpsstraat 13 (tel. 6) het secretariaat (blz. 3, *We hebben geschaakt, dus we bestaan*, 2002).

N. v.d. Bosch – de persoon die er voor zorgde dat de Hagenaars, die een externe wedstrijd voor de HSB in Zoetermeer speelden, weer naar Den Haag gebracht werden (blz. 3, *We hebben geschaakt, dus we bestaan*, 2002).

A. Nühn (1908 – 1981) - wedstrijdleader bij Promotie van 1955 t/m 1975 en erelid van Promotie.

G. de Vree (1907 – 1980) - penningmeester bij Promotie van 1956 t/m 1977 en erelid van Promotie.

Bij het nieuws van Bleiswijk staan nog de uitslagen van de 4-dorpenwedstrijd Pijnacker – Bleiswijk. Daarbij zie ik H. Breugem. Dat zal niet “onze” Henk Breugem zijn, het is immers een wedstrijd tussen Pijnacker en Bleiswijk. De naam Tiel Groenesteege komt tweemaal voor bij Pijnacker; A. W. Tiel Groenesteege heb ik ook nog meegemaakt als wedstrijdleader bij Scheve Toren uit Pijnacker.

(We zien bij Bleiswijk ook nog een Noordhoek, en bij Zoetermeer een Westhoek (!) – red.)

BLEISWIJK.

Persoonlijke uitslagen 4-dorpenwedstrijd Pijnacker—Bleiswijk.

A. W. Tiel Groenesteege—H. L. Kirchner 0—1; Dr W. v. d. Horst—J. W. Groen 0—1; G. v. d. Kooy—A. A. Noordhoek 1—0; E. A. Tiel Groenesteege—J. W. Schuddebeurs $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$; C. Kentie—Dr A. J. Karreman $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$; C. Neeleman—Niet opgek. 1—0; G. Bos—S. de Wolff 0—1; J. Fresco—W. v. d. Lecq 1—0; G. Koot—H. Breugem 0—1; Th. v. d. Meer—Th. v. Herwijnen 0—1.

ZOETERMEER.

— In de spelregelcompetitie, georganiseerd door de Haagse scheidsrechtersvereniging, staat de voetbalvereniging D.S.O. met Naaldwijk aan de kop, ieder met 27 punten. Op 27 April moet D.S.O. weer aantreden voor de demi-finale.

— Naar wij vernemen heeft D.S.O. zich uit de beker-competitie teruggetrokken.

— De leden van de R.K. Schaakclub hebben er weer lustig op los geschaakt. Vooral in groep I vordert de competitie. De stand is nu:

Groep I	gespeeld	punten
P. Westhoek	16	13½
N. v. d. Bosch	14	12½
H. Comijn	10	7½
A. de Vree	15	7½
Th. v. d. Meer	9	6½
H. Houtman	15	6
G. de Vree	14	4
A. Nühn	8	3½
J. Rijnveen	12	1
J. v. d. Arend	11	—

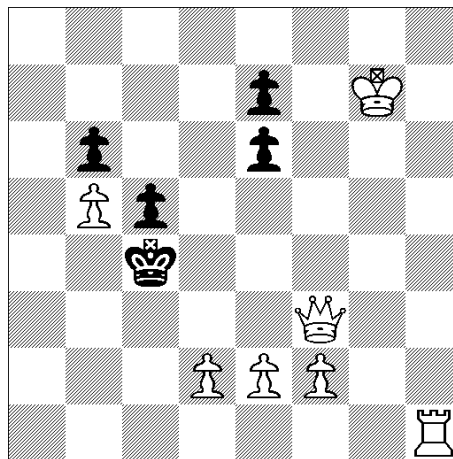
Groep II	gespeeld	punten
H. v. Well	8	7½
G. v. d. Broek	9	6
P. Westerman	9	6
A. v. d. Broek	9	4½
A. v. Domburg	11	4½
Th. v. Galen	5	3½
J. Vaneman	9	2
A. Stig	3	—
P. G. Scholte	5	—

Een lastig probleem van
J. Berger (1845-1933),
gepubliceerd in 1887
in de Frankfurter Rundschau

Wit geeft mat in 3 (vind de sleutelzet!)

[bron: 100 Classics on the Chessboard,
Dickins & Ebert, Pergamon 1983]

oplossing: → blz. 65

Als onderdeel van een lustrumfeest van Promotie was er door de jaren heen ‘altijd’ een simultaan. En er werden niet de minste simultaangevers uitgenodigd. De top van Nederland reisde af naar Zoetermeer onder wie Max Euwe in 1962 en Loek van Wely in 1992. Ik heb goede herinneringen aan de simultaan tegen van Wely. Ik speelde namelijk remise! Mijn eerste gedachte was: “en nu helemaal stoppen met schaken; beter zal het niet meer worden”. Echter toen later op de avond bleek dat van Wely’s score slechts 77% was, realiseerde ik me dat er nog een wereld te winnen was.

Bij de opening van een nieuw schaakseizoen was er in de afgelopen jaren óók wel eens een simultaan. Hiervoor werd de nieuwbakken clubkampioen van het voorgaande schaakjaar ingezet. Hieronder een impressie van Bernard in het jaar dat hij voor het eerst clubkampioen was geworden.

Simultaan door Bernard Bannink in het jaar dat hij voor het eerst clubkampioen was geworden (houtschooltekening Rinus Van de Velde).

1952. De oprichting van Promotie. En, er is niets nieuws onder de zon, de speelavond was maandagavond. Ongeveer 20 schakers speelden wekelijks in een bovenzaaltje van de Spaar- en Voorschotbank hun partijtjes, eerst nog zonder klokken. Aan het begin van het tweede jaar werden schaakklokken aangeschaft, “om ook in dit onderdeel van het in competitieverband spelen de vereiste routine te krijgen”. Promotie speelde namelijk in de 5de en laagste klasse van de Haagse Onderbond (bron: *We hebben geschaakt, dus we bestaan*, 2002).

De eerste schaakklokken van Promotie met rechts de zogenaamde zijstopper.

P70	70 jaar Promotie [4]	Jaap van den Berg

Naam	Jaap van den Berg
Lid sinds	1990
Ik ben gaan schaken sinds	1970
Ik heb schaken geleerd van	Mijn neef Albert
Mijn favoriete opening is	Hollands. Dat ben ik gaan spelen op advies van Igor Coen. Die vond dat wel passen bij mijn speelstijl. Het was wel schrikken toen ik een van de eerste keren dat ik het speelde verrast werd met het Staunton-gambiet. Met mijn lange nadenken verraadde ik dat ik bij het studeren op deze opening nog niet aan dat hoofdstuk toegekomen was. Gelukkig ging het daarna een stuk beter.
Partij(en) waar ik soms nog wakker van lig	Al weer jaren geleden – we speelden nog in de Olympus – verloor ik met zwart een Hollandse partij tegen Bernard Bannink. Op zich niet bijzonders totdat Bernard mij eind van de week berichtte dat er drie dingen niet goed waren gegaan: we hadden met de verkeerde kleur gespeeld, de klok was niet goed ingesteld en ik had opgegeven terwijl het mat in twee was. Het duurde even voordat ik mij realiseerde wat Bernard bedoelde: ik had opgegeven terwijl ik op dat moment Bernard in twee zetten mat had kunnen zetten! En natuurlijk had hij gelijk. Kijk naar de bijgevoegde stelling na mijn 42. ... Kg7 en Bernard's 43. b7. Ik geef op omdat ik niet zie hoe ik promotie van de b-pion nog kan voorkomen. Wat ik niet zie is dat na 43. ... Th8 Bernard niet meer aan mat kan ontsnappen.
Partij(en) waar ik mijn beste herinneringen aan heb	Ter introductie twee zinnen uit de biografie <i>De Zwijger</i> van René van Stipriaan over het leven van Willem van Oranje: "Uiteindelijk laat een groot deel van Oranjes volwassen leven zich samenvatten als schaken in een zwakke en vaak zelfs verloren stelling. Doorspelen terwijl je verloren staat, geldt in schakerskringen als oneervol, maar Oranje deed het." Een aantal jaren geleden lukte het vrij regelmatig hopeloze stellingen toch nog tot een goed einde te brengen. Een goed voorbeeld daarvan was mijn partij uit het voorjaar van 2018 tegen de Delftse houwdegen Evert van den Hooven. In een voor mij hopeloze stelling slaagde ik erin hem te verleiden tot een fatale zet. Zie bijgevoegde stelling waar Evert met 37. De6 zijn ondergang inluidt. Mijn antwoord 37. ... Dd3+ kost hem niet alleen de toren, want na zijn antwoord 38. Ka2 meteen de partij. Mat is niet meer te voorkomen. Het bleef nog lang onrustig in Everts Delft. Toen hij een paar weken later getuige was van een vergelijkbaar spelverloop kon ik merken dat hij onze partij nog niet verwerkt had.
Mijn 'angstgegner(s)'	Harrie Boerkamp. Hoe vaak ik ook beter kom te staan, vrijwel altijd vindt Harrie een uit- of sluipweg die hem de overwinning bezorgt. Waarna hij zich uitvoerig verontschuldigt voor het aangebrachte leed.

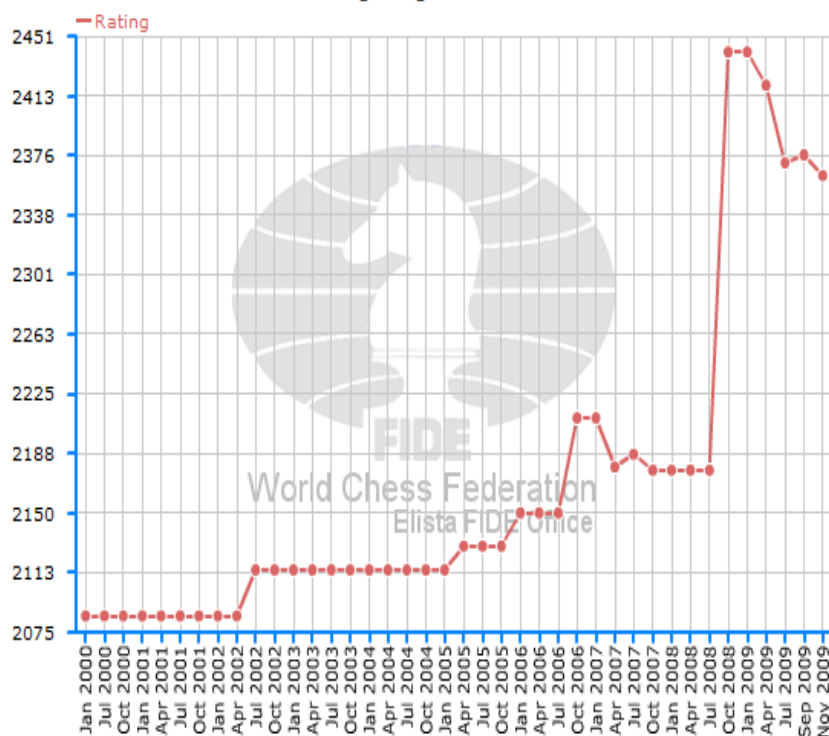

<i>Mij favoriete wereldkampioen</i>	Boris Spasski. Mijn eerste spreekbeurt op de middelbare school ging over de match Spasski-Fischer uit 1972. Hoewel de sympathie ondanks zijn wangedrag in die dagen vooral bij Fischer lag sprak mij vooral de houding van Spasski aan. Hij koos ervoor dat de match door ging en ging daarbij in tegen zijn Russische begeleiders. Welke Rus zou dat vandaag nog durven!
<i>Mijn toekomstwens voor Promotie</i>	Mooie jaren waarin we meer dan de afgelopen tijd nieuwe talenten aan ons weten te binden en vooral meer naar buiten treden in Zoetermeer.

vals spel	Een dubieus meestertje?	Willem Broekman

Het was de laatste ronde in Liberec, Tsjechië. Ik was ingedeeld tegen Andrejs Strebkovs uit Letland. Volgens de deelnemerslijst een meester met een rating van 2376. Bij dit soort toernooien bereiden we ons altijd voor. Ik was dan ook zeer verrast dat in Chessbase (2009) bij deze speler een rating van 2114 stond. Van hem waren 41 partijen bekend, de laatste uit maart 2008. In Chessbase stond geen foto, wel een geboortjaar: 1980. Wat was hier aan de hand?

Op onderzoek bij de ratinggegevens van de FIDE. Daar stond als geboortjaar 1981. Zijn ratingchart toonde een opmerkelijk beeld.

Een opmerkelijke sprong in oktober 2008 behaald over 62 partijen. Dus maar even verder zoeken. Hij heeft in deze periode vier toernooien gespeeld in Oekraïne; de gegevens staan in de volgende tabel.

plaats	aanvang	partijen	rating change	scheids- rechter	De totale ratingsprong voor Strebkovs is 264. Spelersresultaten: tegen Lantuh (2184): 7 uit 8, ratingafstap 276; tegen Vartapetyan (2300): 6 uit 8, afstap 193; tegen Kidalov (2145): 6 uit 6, afstap 214
Kherson	1-7-2008	14	80,4	P.Kievich	
Tavriysk	8-7-2008	16	70,8	P.Kievich	
Kalamit	1-8-2008	16	57,9	V.Retinskiy	
Vitino	10-8-2008	16	54,9	V.Retinskiy	

Als je deze tegenstanders onderzoekt ontstaat er ook weer een schimmig beeld.

- Lantuh, geboren in 1965. Hij was voor de FIDE ratingloos. Hij scoort in een toernooi in maart 2009 een ratingperformance van 2184. Hij verliest deze ratingpunten weer in de vier geciteerde toernooien in oktober met een resultaat van 7½ uit 62 (ratingverlies van 276,2).
- Vartapetyan, geboren 1978. Hij scoort in de vier geciteerde toernooien 22½ uit 62. En scoort daarmee een ratingafstap van 193,5. Hij speelt nog een 5^e toernooi waarin hij normaal scoort.
- Kidalov, geboren 1985. Hij was voor de FIDE ratingloos. Hij scoort in een toernooi in januari 2009 een ratingperformance van 2296. Hij verliest deze ratingpunten weer in de vier geciteerde toernooien in oktober met een resultaat van 8 uit 62 met een ratingafstap van 214,5.

Verder moet worden genoemd Angela Borsuk uit Israel. Zij speelde drie toernooien in Oekraïne en verkreeg het meesterschap en grootmeesterschap bij de vrouwen. In twee toernooien speelde ook Strebkovs. Onderling hebben ze toen 2 uit 4 gespeeld. We vinden verder de naam Klinova uit Israel op de lijst met een sprongetje. Zij blijkt haar punten verdiend te hebben in 2001 en 2004. Jullie begrijpen wel waar. Zou zij de weg geweten hebben en Borsuk voor een zelfde spelletje meegenomen?

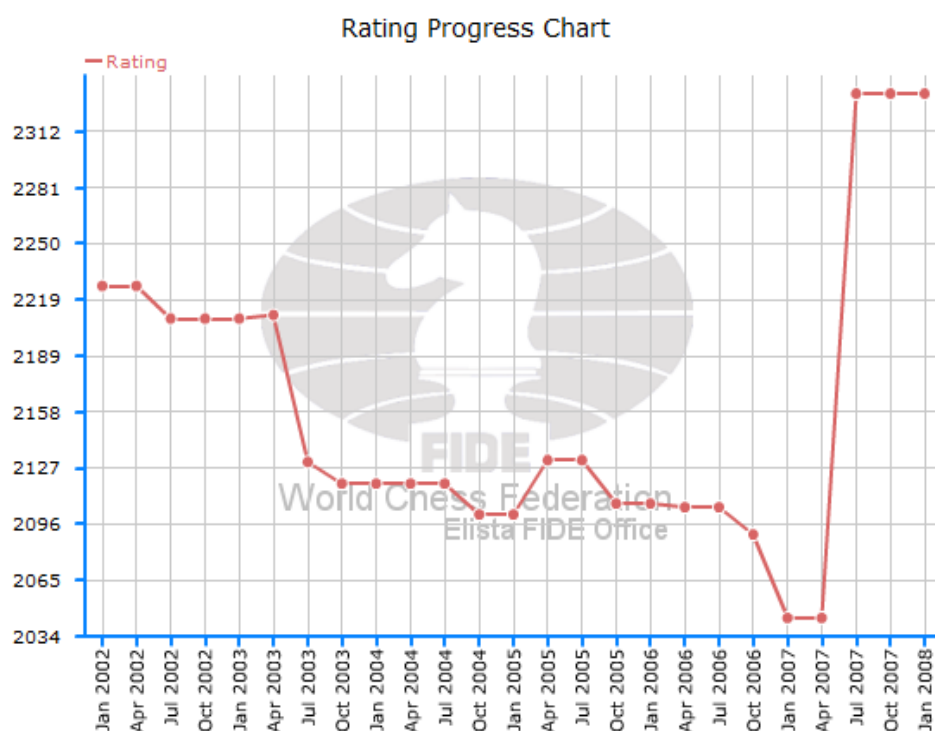
Daarna maar eens gezocht op internet. Al snel vindt je een site met het volgende kopje: "Andrejs Strebkovs is the biggest plagiarist in the past years". Zie: <http://www.goja.sk/p28a.htm>. Een site met vele voorbeelden van plagiaat bij studies van Strebkovs.

Diverse Promotianen hebben hun eigen ervaring met deze materie. Het was in Samaipata in Bolivia 2008. Op de eerste deelnemerslijst stond Alan Borda met een rating van 2333. Maar daar was ook wat mee aan de hand. Er lag een bericht van de FIDE dat bij eventuele rating resultaten zijn rating op 0 gewaardeerd zou worden. We zouden daarom gedupeerd zijn als we tegen hem moesten spelen. Hij heeft zich daarom uit het toernooi teruggetrokken. De toernooirectie heeft hem nog gematst door hem als arbiter (?) aan te stellen.

Het verhaal achter de ratingsprong van hem is als volgt: Veel toernooitjes in drie maanden. Het tempo was rapid in plaats van normaal. Vriendjes die partijen cadeau gaven. En alle deelnemers kregen geld. Tot slot werkte een hotemetoot van de Boliviaanse schaakbond mee door de gegevens aan de FIDE door te geven nadat hij door een relatie van Borda die op het ministerie van Sport werkt onder druk gezet was.

In Bolivia en Peru krijg je als FIDE-meester meteen de beschikking over allerlei toernooifaciliteiten zoals een eigen hotelkamer, eten, etc. Volgens een ons bekende speler uit La Paz ging Borda zich zelfs anders kleden na het behalen van de FM titel. Op het volgende plaatje ziet u zijn ratingverloop.

Inmiddels staat bij zijn profiel bij de FIDE: *not rated*. Er staat echter nog steeds FIDE Meester als titel. Ik denk dat deze meneer zich binnen Bolivia nog steeds als een FM met een rating van meer dan 2300 verkoopt.

Dat men het in Bolivia niet zo nauw neemt blijkt uit bijgaande foto april dit jaar. Links Alan Borda, rechts Morales, de president van Bolivia

Verder leesvoer betreffende fraude in het schaken:

De fraude van Afromeev: <http://chesspublishing.blogspot.com/2007/07/new-fide-rating.html> en http://en.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Afromeev

It is impossible to completely eliminate fraud

http://groups.google.com/group/rec.games.chess.computer/browse_thread/thread/d15c21c55590fb6c

The fake Heroes of Chernobyl revisited <http://www.chessbase.com/newsdetail.asp?newsid=2406>

□

Als onderwerp voor deze speciale editie ben ik teruggegaan naar een schaakactiviteit van toch al enige tijd geleden. Door mijn sterke neiging tot vastlegging, heb ik aan de hand van de aantekeningen op twee schrijfblokken onderstaand verslag gemaakt. Het is een periode waar ik nog steeds met veel plezier aan terugdenk. In de periode september 2008 – april 2013 is door John van der Wiel aan diverse Promotie-leden training gegeven. De initiatiefnemer hiervoor was Wong Tsai. In het kader van secundaire arbeidsvoorwaarden had hij aan zijn werkgever een plan mogen voorleggen. Zijn idee was om een vooraanstaande Nederlandse schaker een reeks van trainingen te laten verzorgen. Dit plan werd goedgekeurd en een budget werd beschikbaar gesteld. Er staat me bij dat dit budget niet volledig toereikend was en dat ook de deelnemers nog een bijdrage betaald hebben.

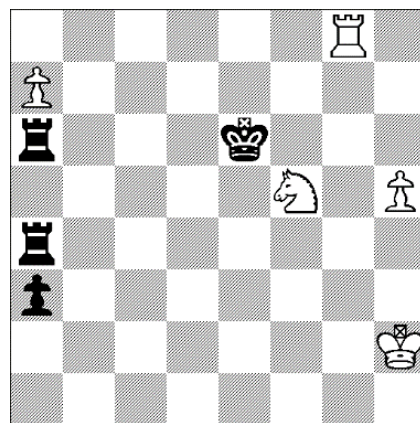
Het ging steeds om een reeks van vijf trainingen per jaar. De locatie was Galerie de Vlaming aan de Vlamingstraat 1. In januari 2013 vond een verbouwing plaats, waardoor deze ruimte niet meer beschikbaar was. De laatste drie trainingen vonden plaats in Berkel en Rodenrijs. Wong fungeerde als taxichauffeur voor John en haalde hem standaard uit Leiden op. Daarnaast zorgde hij ook voor al het schaakmateriaal inclusief een demonstratiebord. In de voormalige artotheek zaten de gemotiveerde schakers klaar voor de (groot)meester. Zelf heb ik 22 keer deelgenomen. In mijn aantekeningen kom ik de namen van de volgende leden van Promotie tegen: Henk Alberts, Henk Noordhoek, Maarten van Zetten, Ben Ahlers, Jan Blankespoor, Manuel Nepveu, Bert Ouwens. Ik dacht dat ook John Tan heeft meegedaan. Daarnaast ook oud-leden Joop Huijzer, Erik Hennink en Ruurd Kunnen. Natuurlijk deed Wong zelf ook mee. In de latere lessen namen ook diverse leden van de Drie Torens uit Berkel en Rodenrijs deel.

De opbouw van een les bestond uit een aantal basisingrediënten. Aan het begin vaak een opgave die blind moest worden opgelost. Daarna diverse andere opgaven waarbij het bord wel mocht worden gebruikt. Dit konden studies zijn maar ook stellingen uit de schaakpraktijk, onder meer die van John. Vervolgens was er plaats voor een uitspeelpartij, waarbij twee spelers een door John opgegeven stelling tot een goed einde moesten zien te brengen. Als afwisseling diende de quizpartij. Hierbij kregen de cursisten een partij voorgeschoteld. Op verschillende momenten in de partij moest dan een quizvraag worden beantwoord. Vaak ging het om het voorspellen van de beste zet, maar ook om het aangeven/onderbouwen van ideeën. Deze quizpartijen hadden een zeer pittige moeilijkheidsgraad. Als afsluiting diende het huiswerk. Aan de hand van een opgegeven stelling werd bijvoorbeeld gevraagd naar de meest waarschijnlijke afloop. Uiteraard onderbouwd met analyses.

Het was waarschijnlijk voor velen lastig om dit huiswerk met een drukke baan te combineren. Opvallend vond ik dan ook de manier waarop John hiermee omging. Op een rustige, prettige manier liet hij iedereen in zijn waarde en begon onverstoord aan zijn uitleg. Dit zorgde ook voor de laagdrempelige sfeer gedurende de lessen.

Uit de enorme hoeveelheid materiaal heb ik een keuze gemaakt door me te richten op één les van toen om een beeld te schetsen en twee partijen (of zijn het er toch drie?) die om uiteenlopende redenen bijzonder zijn.

Het is 17 september 2009. De les begint. Als opwarmertje dient deze stelling. De opgave is: kan wit dit remise houden? Daarbij volgt ook nog de volgende hint: et de eerste zet van wit wordt

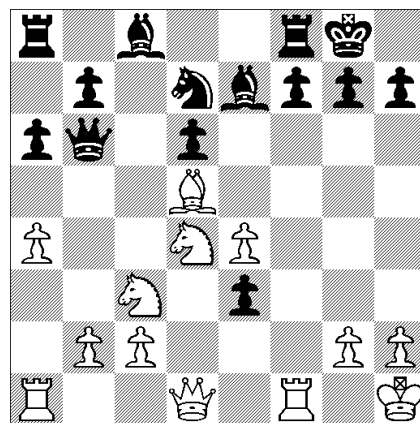
alles duidelijk. Zowel 1. h6 a2 of 1. ...Txa7 en 1. Pd4 Kf7+ falen allebei. Het idee is om gebruik te maken van de zwarte torens op de a-lijn. De clou is dan **1. Ph6!** De zwarte koning kan niet bij g5 en g7 komen. Conclusie: het is eeuwig schaak.

Hierop volgt de start van een themasessie: "Aanvallen vanuit de opening". Allereerst komt de partij Van der Wiel-Van Zanten, LCT 2009 voorbij. In 19 zetten weet de maestro in een Slavische partij met behulp van zwaar geschut de winst binnen te halen. Na het uitspelen van een praktisch eindspel en het solo ontrafelen van een studie gaat de themasessie verder. Vier groepjes van drie mogen hun tanden gaan stukbijten op de volgende partij.

1. e4 c5, 2. Pf3 d6, 3. d4 cxd4, 4. Pxd4 Pf6, 5. Pc3 a6, 6. f4 e5, 7. Pf3 Pbd7, 8. a4 Le7, 9. Lc4 O-O, 10. O-O Db6+, 11. Kh1 exf4, 12. Ld5 Pg4, 13. Pd4 Pe3, 14. Lxe3 fxe3. →

De opgave luidde: Noem de 23^e zet voor wit.

Ik herinner me nog dat enig onrustig rumoer ontstond. Samen met Henk Alberts en Maarten van Zetten gingen we aan de slag met de stelling. We 'verloren' enige tijd door eerst te kijken naar 15. Pf5 Lf6, 16. Pxd6 Dxb2 om tot de conclusie te komen dat dit niet optimaal is.

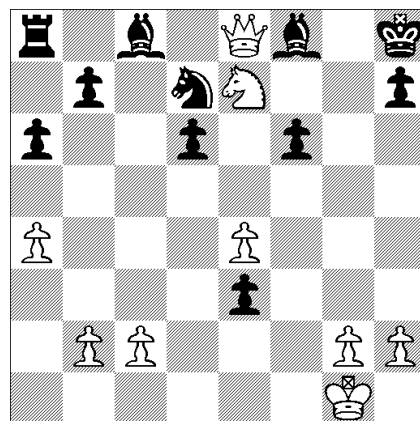
Vervolgens kwamen we op het goede spoor vanwege de zwakte van veld f7.

15. Txf7! Txf7, 16. Lxf7+ Kxf7. En richtten we al onze pijlen op 17. Pd5 Dd8, 18. Dh5+ Kg8, 19. Pe6 g6, 20. Dh6 Lf8 en hier zagen we niet goed hoe bij die 23^e zet moesten uitkomen. Met de vlag bijna op vallen gooiden we het nog over een andere boeg. **17. Dh5+ Kg8, 18 De8+** en hier was de tijd om.

Tijdens onze analyse bekwam me wel het gevoel dat ik dit eerder had gezien, maar kon het nog niet plaatsen. John begon aan zijn uitleg, de ontknoping zou ik bijna zeggen. Zetten 15 en 16 werden akkoord bevonden. Alleen in de variant met 17 Pd5 kwam 17. ... e2! naar voren. Na 18. Dxe2 Dxd4, 19. Dh5+ g6, 20. Dxh7 Dg7 is de witte aanval tot stilstand gekomen.

Dus verder met **18. ... Lf8, 19. Pd5 Dxd4, 20. Pe7+ Kh8, 21. Tf1 Df6.** Zelfs al gedwongen **22. Txf6 gxf6, 23. Kg1! →**

Wit moest pion e3 stoppen en dreigt nu Pxc8. Vanaf de 15^e zet heeft wit een logische reeks aanvalszetten gedaan. Je moet er maar opkomen. En de aanval is nog niet afgelopen!

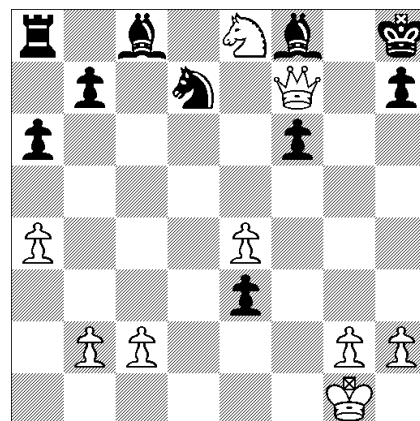

23. ... Kg7, 24. Pf5+ Is zelfs al eeuwig schaak.

24. ... Kg8, 25. Pxd6 Kg7, 26. Df7+ Kh8, 27 Pe8! →

En hier volgde dan de langverwachte ontknoping en had ik een aha-erlebnis. Deze zetten waren allemaal voorgekomen in twee partijen van John van der Wiel zelf, nog in zijn jonge jaren! Relatief kort na elkaar gespeeld en bekend als de Van der Wiel-tweeling: Van der Wiel-Baljon uit 1979 en Van der Wiel-Ribli 1980.

In van der Wiel-Baljon volgde **27. ... b5.** Na **28. Pxf6 Pxf6, 29. Dxf6+ Kg8, 30. Dg5+** en verloor zwart uiteindelijk de toren op a8 na een schaak op d5.

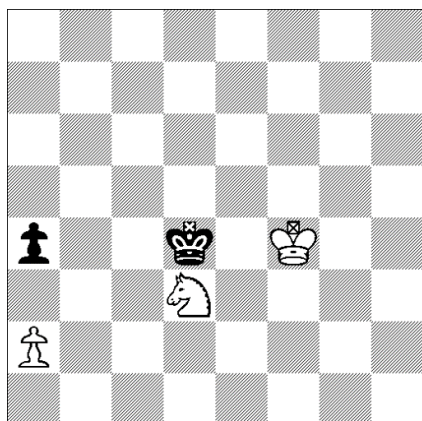
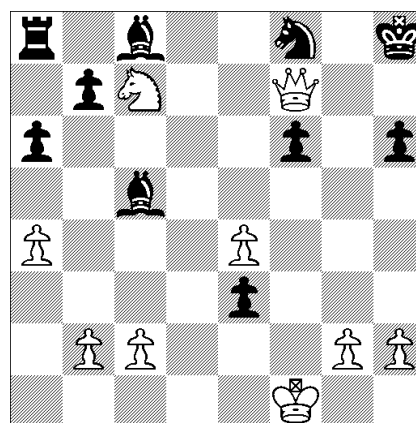

In van der Wiel-Ribli volgde **27. ... h6, 28. Pc7 Lc5, 29. Kf1 Pf8** en zwart gaf het op. Na 30. Pe8 is mat onontkoombaar.

Een fraai voorbeeld waartoe het menselijk brein in staat is. John toonde dit met een zekere ingetogenheid. Dat staat me tot op de dag van vandaag nog heel erg bij.

slotstelling na 29. ... Pf8 →

Als uitspeelstelling volgde nog deze uitdaging.

De winstvoering in één van zijn fraaie vormen gaat als volgt:
1. Pc1 Kc3, 2. Ke3 Kb2, 3. Kd2 a3, 4. Pd3+ Kxa2, 5. Kc2 Ka1,
6. Pc1 a2, 7. Pb3# mat!

Als afsluiting huiswerk: vindt de drie meest geschikte kandidaatzetten en welke is de beste?

De trainingen hebben ook nog een partij opgeleverd waarbij drie Promotiespelers in onderlinge samenwerking het tegen John van der Wiel hebben opgenomen op 11 april 2012.

Bernard Bannink, Manuel Nepveu, Jan Blankespoor – John van der Wiel

Tijd wit: 1:50; tijd zwart 1:10.

De aantekeningen zijn voortgekomen uit de nabespreking. De opening, het tweepaardenspel, heeft voor een deel de handtekening van Jan. Er ontstond een dynamische strijd waarbij de partij, na een gemiste kans voor zwart, op een verdienstelijke remise uitliep.

1. e4 e5, 2. Pf3 Pc6, 3. Lc4 Pf6, 4. Pg5 d5, 5. exd5 Pa5, 6. Lb5+ c6, 7. dxc6 bxc6, 8. Ld3

Wel bekend maar meer gangbaar is 8. Le2 h6, 9. Pf3 e4, 10. Pe5 Dd4, 11. f4 Lc5, 12. Tf1 Lb6.

Ook het aparte 9. Ph3 Dd4, 10. d3?! Dh4 is nog genoemd.

8. ... Pd5, 9. Pf3

Hier werd verwezen naar het New In Chess-jaarboek 101. Als sterker geldt: 9. h4! Le7 (9. ... Pf4, 10. Lf1), 10. Df3 f5, 11. Lxf5 Tf8 (Golubev) maar leidt tot ingewikkeld spel. Bijvoorbeeld 12. g4 g6, 13. Pxf7 gxf5, 14. Pxf8 e4!

9. ... Ld6, 10. 0-0 Pf4, 11. Te1 Pxd3, 12. cxd3, 0-0 13. Pxe5

13. Pc3 werd gespeeld in Short-Kasparov maar was minder.

De gespeelde zet 13. Pxe5 is bekend uit de partij Negi-Sargissian 2005.

13. ... c5

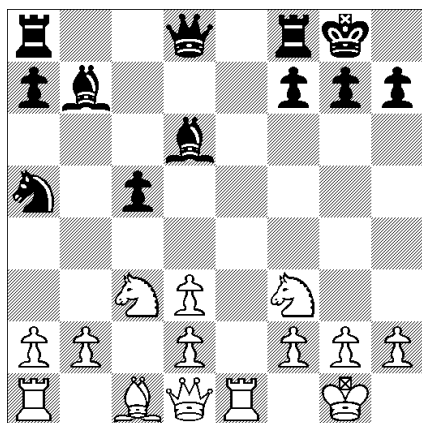
13. ... Te8, 14. d4 c5, 15. d3 cxd4, 16. Pf3 Txe1+, 17. Dxe1 is de partij Negi-Sargissian 2005.

14. Pc3

14. b3 verliest direct na 14. ... Lxe5, 15. Txe5 Dd4.

14. ... Lb7, 15. Pf3 Hier werd 15. b3 als beter aangegeven en een zekere remise-optie.

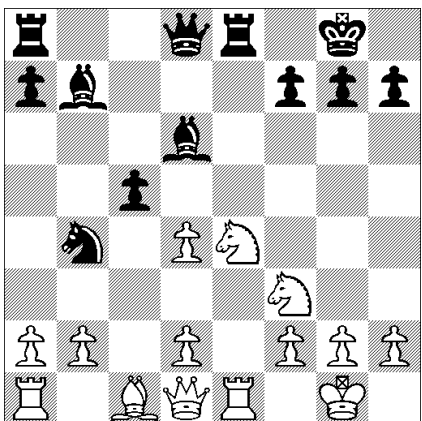

De hoofdvariant gaat verder met 15. ... Df6, 16. Pg4 Dg5, 17. Pxe4 Lxe4, 18 f4!! (nodig i.v.m. het motief De5; zwart krijgt voordeel na 18. dxe4 h5!. 19. e5 Lc7).

15. ... Pc6, 16. Pe4 16. a3 Te8 is de partij Howell-Nikolic.

16. ... Pb4, 17. d4 "Uitermate verstandig".

17. ... Te8

De oorspronkelijke bedoeling 17. ... Pd3 was sterker. Na 18. Te3 cxd4:

A) 19. Pxd6 dxe3, 20. Pxb7 exf2+, 21 Kf1 Dd5 en zwart wint i.v.m. Te8.

In geval van 18. Pd6 Lxf3: dit is zeer gunstig voor zwart na

B) 19. Pxd4 Lxh2+, 20. Kxh2 Dxd4, 21. Df3 Pc5, 22 d3 f5;

C) 19. Txd3 Lxe4, 20. Tb3 d3!, 21. Pe1 Te8!

En ook 18. dxc5 Pxe1, 19. Pxd6 Pxf3+, 20. gxf3 Dg5+, 21. Kh1 Dxc5, 22. Pxb7 Db6! En daarna Dxf2 geeft zwart goede kansen.

Conclusie: wit had het paard niet naar b4 mogen laten komen.

18. d3 c4 Een verrassing voor de witspelers maar juist de bedoeling van zwart.

19. Lg5 f6, 20. Pxd6 Dxd6, 21. Txe8+ Txe8, 22. Le3 cxd3, 23. Tc1! Pxa2, 24. Tc5

Met 24. Da4 Txe3 kon nog een moeilijke stelling ontstaan, 25. fxe3 Pxc1, 26. Dc4+

24. ... Ld5, 25. Dxd3 Pb4, 26. Dc3 Tb8, 27. Tc8+ De meest duidelijke aanpak.

27. ... Txc8, 28. Dxc8, Kf7 29. Pd2 Foutief zou zijn 29. Dc5 Dxc5, 30. dxc5 Ke6 met kansen voor zwart.

29. ... Pc6, 30. Df5 h6 De pionzet 30. ... g6 is na 31. Pe4! met het idee Pg5 gunstig voor wit.

31. h4 De6, 32. Dxe6+ Kxe6, 33. Pb1

33. f3 Pb4, 34. Pe4 Pd3, 35. Pc5+ leidt ook tot een gelijke stelling

33. ... Pb4, 34. Ld2 Pc6

Mogelijk verdient 34. ... Pd3, 35. Lc3 Lc4 nog nadere uitwerking. Maar 35. b4 is solide.

35. Le3 Indien 35. Lc3 Lc4 en zwart heeft nog iets.

35. ... Pb4 En de partij werd remise gegeven.

□

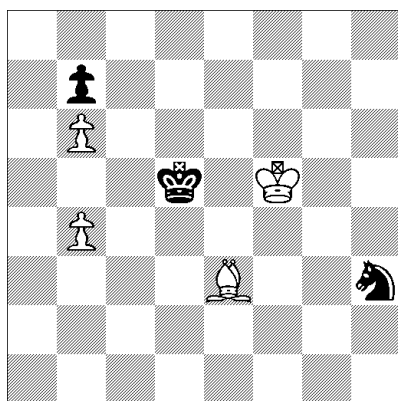
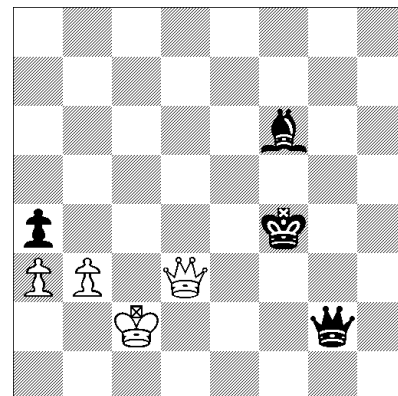
varia	Play it again, Sam!	Rudi Matai

Sam Shankland is een goede Amerikaanse schaker. Maar af en toe...

Sam Shankland – Robert Hovhannisyan

(Match USA – Armenië, Olympiade 2022, Chennai)

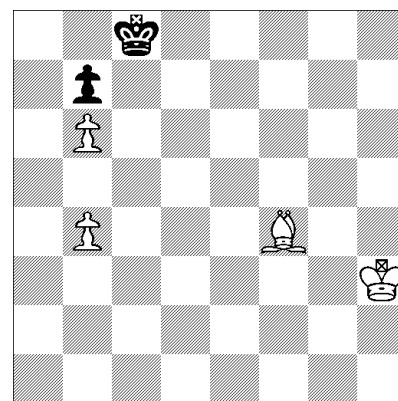
De witte koning stond op b1. Zwart speelde 1. ... Dc6-g2 (dreigt Db2# mat). Shankland pakte de koning, zette deze op c2 (*diagram*) en zag toen dat dat illegaal was. Hij gaf op. Hij moet nu namelijk met de koning spelen (aangeraakt is zetten!), en de enige zet is dan 2. Kb1-c1 maar dan volgt 2. ... Db2+, 3. Kd1 en zwart slaat met dame of pion op b3 en wint. Dit was onnodig, want 1 zet eerder had wit 1. b2-b3 gespeeld, waarmee de laatste zwarte pion afgeruild zou worden, waarmee remise een feit zou zijn. Na 1. ... Dg2 moet wit wat schaakjes geven denk ik. Het zal wel remise worden.

En zie wat hij zichzelf aandeed tijdens het Tata Steel Chess 2019.

← Girish – Shankland

Shankland (met zwart aan zet) zag de volgende zettenreeks in zijn hoofd: 1. ... Kc6, 2. Kg4 Kd7, 3. Kxh3 Kc8, 4. Lf4. En dat leidt tot dit diagram. → Shankland zag dat hij nooit het veilige veld a8 zou bereiken, dat de remise garandeert. En dus.... gaf hij op !!

Giri vroeg, toen Shankland zijn hand uitstak, nog expliciet of hij opgaf. “Ja”, luidde het antwoord. Giri vertelde hem meteen dat hij had opgegeven in een remisestand. Als de zwarte koning blijft spelen tussen c8, d8 en d7, kan de witte koning hem niet verjagen. Het kan hoogstens pat worden. Giri zei nog: “ik zou elk aanbod hebben aanvaard. Zowel een remise-aanbod als opgave...” (Kun je opgave door de tegenstander eigenlijk weigeren? Ik denk het niet.)

Shankland zei later: “Mijn rating schommelde een tijdje ronde de 2650. Toen won ik echter het kampioenschap van Amerika, waaraan drie top-10 spelers meededen. En daarna ook het Capablanca Memorial en het American Continental. Na 61 partijen zonder nederlaag was mijn rating 2731 en stond ik 21^e op de Fide-wereldranglijst. Toen kwam Tata Steel. Mijn eerste supertoernooi, met twee ex-wereldkampioenen en de wereldkampioen zelf in het deelnemersveld. Het ging maar matigjes, ik scoorde 4½ uit 10. Toen kwam de 11^e ronde tegen Giri. Opgeven in remisestand. Op het internet werd ik helemaal afgemaakt. Maar ik keek in de spiegel en zei: “*je gaat in de laatste twee ronden niet je koppie laten hangen*”. Ik moest tegen Nepomniachtchi en Kramnik, en ik won beide partijen! Een prestatie waar ik nog steeds trots op ben”. Shankland heeft nu de reputatie van klungelig verliezen.

We wachten tot hij weer iets raars speelt. Dat doet me denken aan de quote uit de oude film Casablanca: “Play it again, Sam!”. Hierbij vraagt hoofdrolspeelster Ingrid Bergman aan barpianist Sam om nog een keer het lied “As time goes by” te spelen en te zingen. In dit lied komt de zin voor: “*The fundamental things apply, as time goes by...*”

Dat kennis van het fundamentele onontbeerlijk is geldt ook voor Sam Shankland: ken je remiseposities, en eerst kijken voordat je een zet doet. Play it again, Sam!

□

<i>over de grens</i>	Schaken in Spanje	Willem Broekman

Zoals bekend ben ik vaak in het buitenland geweest. Op dit moment woon ik al 9 jaar in Spanje; voorheen heb ik gewoond in Tsjechië, Duitsland en België. Zowel in Tsjechië en in België heb ik in de competitie gespeeld.

Over schaken in **Praag** heb ik een tweetal artikelen geschreven, zie <http://www.svpromotie.nl/index.php?pagina=artikelen&item=17031> en <http://www.svpromotie.nl/index.php?pagina=artikelen&item=16836>

Ook over het schaken in **België** heb ik een artikel geschreven. Ik heb daar samen met Henk Noordhoek en Bernard Bannink twee jaar in de Belgische competitie gespeeld om Mechelen voor degradatie te behoeden; zie <http://www.svpromotie.nl/index.php?pagina=artikelen&item=16822> .

Dus nu schaken in **Spanje**. Ik woon in Frigiliana, een bergdorp zes kilometer van de zee, 50 kilometer van Malaga. Ik ben lid van de verrassend sterke schaakclub in Nerja. Toen ik daar kwam waren er nog drie spelers van mijn sterkte. Het stadje is 20.000 inwoners groot.

De schaakorganisatie in Spanje telt 3 organisatie-niveaus. Voor mij zijn dat schaakbond Malaga (<https://ajedrezmalaga.org/>), schaakbond Andalusië (<https://www.fadajedrez.com/#>) en schaakbond Spanje. Het schaakkampioenschap van Spanje voor teams wordt in één week gespeeld.

Andalusië kent de helft van het aantal inwoners van Nederland en is twee keer zo groot. De provincie Malaga heeft 1,6 miljoen inwoners en kent 19 schaakverenigingen. Mijn team speelt in de heen en weer- boot van Malaga en Andalusië. Andalusië en Malaga kennen beide twee klassen. De teams zijn vier spelers groot, dat past in één auto. De teamwedstrijden worden op zondag gespeeld. De afstanden zijn hier gewoon te groot om op een avond te spelen. Er worden promotie-degradatie wedstrijden gespeeld. Soms gaat dat met een overnachting gezien de afstanden.

Andalusië is de armste zelfstandige regio van Spanje. Van oudsher een links bolwerk. Daardoor zijn de voorzieningen hier uitstekend; gezondheidszorg is hier beter dan in Nederland. De scholen zijn goed. De keuze voor het middelbaar onderwijs gebeurt hier rond de 14^e/15^e verjaardag van de leerling. De burgemeester wordt gekozen. De grootste partij in het bestuur levert de burgemeester. Het gevolg is dat men op gemeenteniveau sterk betrokken is bij de politiek. Op landelijk niveau is dat heel anders. In verkiezingstijd worden de lokale politieke bijeenkomsten druk bezocht. De burgemeester is hier de vader onder de inwoners en doet er natuurlijk alles aan om weer herkozen te worden.

De sociale cohesie is hier erg groot. Dat is beleid. Er wordt door de gemeentes veel geïnvesteerd in deze sociale cohesie. Je moet hier de sportvoorzieningen eens zien. Die zouden in een middelgrote gemeente in Nederland niet misstaan. Elke gemeente kent een gemeenschapshuis met lokalen waar inwoners gebruik van kunnen maken. Sport wordt gesubsidieerd, zo ook het schaken. Daar staat tegenover dat de clubs op de scholen schaakles moeten geven.

Wat mij erg bevalt is de sterke automatisering op het niveau van Andalusië. Alle schaakbonden maken daarvan gebruik, ook voor hun lokale teamwedstrijden. Makkelijk toegankelijk. De individuele kampioenschappen worden ondersteund door deze automatisering. Wil ik meedoen aan bijvoorbeeld het seniorenkampioenschap van Malaga, dan hoeft ik dit in dat systeem het alleen aan te klikken. En dat geldt voor alle onderbondswedstrijden in Andalusië.

Malaga kent een sterk zomercircuit van rapidtoernooien. Voor de lokale organisatoren makkelijk gemaakt: je hoeft allen voor de ruimte, de tafels en de prijzen te zorgen. De ruimte is vaak buiten in de open lucht. Ongeveer 25 toernooien per zomer. Als de gemeente nog wat extra prijzengeld ter

beschikking stelt spelen er altijd meesters en grootmeesters mee. Vaak meer dan 100 deelnemers. Voor de gemeentes een uitgelezen mogelijkheid om jouw dorp in de belangstelling te zetten.

Als afsluiting een partijtje tegen Elena Terron, uit een teamwedstrijd. Hij is een Fide-meester op zijn retour, rating rond 2200. Zeg maar een Bannink. Hij is tevens de trainer van een jeugdtalent bij ons op de vereniging. Daar wil ik dus niet van verliezen.

Francisco Miguel Terron Elena - Willem Broekman, 24 oktober 2021

1. d4 Pf6, 2. c4 g6, 3. f3 e5, 4. d5 (4. dxe5 Ph5 5. Ph3 Dh4+ 6. Pf2 Dxc4 7. e4 De6 8. Pc3 Dxe5) e4, 5. Pc3 Lg7, 6. Lg5 exf3 (6... h6), 7. exf3 h6, 8. De2+ Kf8, 9. Ld2 d6, 10. O-O-O Pa6, 11. g3 Pc5, 12. Lh3 Lxh3, 13. Pxh3 Dd7, 14. Pf4 Te8, 15. Df1 Kg8, 16. g4 Pa4, 17. h4 Ph7, 18. Dd3 Le5, 19. Pfe2 Pc5, 20. Db1 (20. Dc2) Lg7, 21. Pf4 Pf6, 22. h5 g5, 23. Pd3 Pa4, 24. The1 Pxc3, 25. Lxc3 b5, 26. Txe8+ Dxe8, 27. Te1 Dd7, 28. b3 Pxh5, 29. Lxg7 Pxg7, 30. Dc2 h5, 31. De2 bxc4, 32. bxc4 hxg4, 33. fxg4 Th4, 34. Pf2 f5, 35. Tg1 Th2, 36. De3 De8, 37. Dg3 De5, 38. Dxe5 dxe5, 39. Pd3 e4, 40. Pc5 Txa2, 41. Kb1 Tf2, 42. gxf5 e3, 43. Pe4 Txf5, 44. Te1 g4, 45. Txe3 Tf4 (45. ... Tf3, 46. Te1 g3, 47. c5), 46. c5 Pf5, 47. Te1 Kf7, 48. d6 cxd6, 49. cxd6 (49. c6) Ke6, 50. Td1 Pxd6, 51. Pxd6 g3, 52. Tg1 Tg4, 53. Pc4 Txc4, 54. Txc3 ½-½

□

P70	70 jaar Promotie [5]	Ruurd Kunnen

<i>Naam</i>	Ruurd Kunnen
<i>Lid sinds</i>	1978-2014
<i>Ik ben gaan schaken sinds</i>	1961
<i>Ik heb schaken geleerd van</i>	Mijn vader
<i>Mijn favoriete opening is</i>	Spaans
<i>Partij(en) waar ik soms nog wakker van lig</i>	3 verliespartijen met zwart tegen Harrie Boerkamp in 1996-1998. Hierin speelden wij steeds hetzelfde dubieuze variantje van het Evans-gambiet.
<i>Partij(en) waar ik mijn beste herinneringen aan heb</i>	Mijn winstpartij uit 2011 tegen Harrie Boerkamp, waarin ik eindelijk met bovengenoemd dubieuze variantje wist te winnen.
<i>Mijn favoriete tegenstander</i>	Manuel Nepveu
<i>Mijn 'angstgegner(s)'</i>	Willem Broekman
<i>Mijn favoriete schaakstuk</i>	Dame
<i>Mijn favoriete wereldkampioen</i>	Tal
<i>Mijn toekomstwens voor Promotie</i>	Nog vele goede jaren

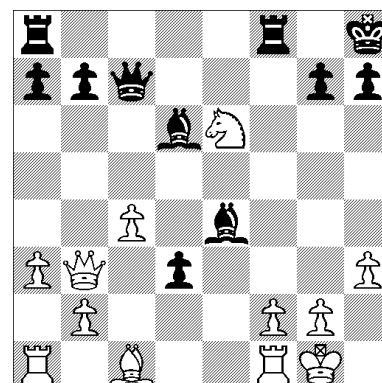
partij	Een gedenkwaardige partij	Jan Blankespoor

Van de 70 jaar die Promotie bestaat ben ik tot dusver 45 jaar lid. In 1974 verhuisde ik met mijn echtgenote van Rijswijk naar Zoetermeer, maar ik bleef nog enkele jaren schaken bij het Rijswijks Schaakgenootschap. Op 22 maart 1977 speelde ik mijn laatste partij voor mijn oude club tegen de club waar ik naar zou overstappen. Het werd een gedenkwaardige partij, waarmee ik meteen mijn visitekaartje afgaf. Voor beide teams stonden er geen belangen meer op het spel en ik verkeerde in een jolige bui. De partij eindigde met een driedubbel offer:

Frans Cayaux – Jan Blankespoor (Promotie 1 – Rijswijk 1, bord 1)

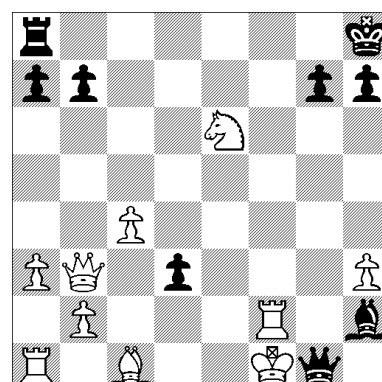
Frans Cayaux was in 1976 clubkampioen bij Promotie geworden. Ik was dat ook bij Rijswijk, dus troffen we elkaar op bord 1.

1. d4 d5, 2. c4 e5 (jaja, het Albins tegengambiet, dat ik voor het eerst in een serieuze partij uitprobeerde!), **3. dxe5 d4, 4. a3 c5?!** (deze zet wordt (nog steeds) weinig gespeeld, meer normaal is Pc6 of a5), **5. Pf3 Pc6, 6. e3 f6, 7. exf6 Pxf6, 8. exd4 cxd4, 9. Dd3?** (veel sterker is 9. b4) **Le7, 10. Le2 O-O, 11. O-O Pg4, 12. Dc2 Pge5, 13. Pxe5 Pxe5, 14. Ld3 Pxd3, 15. Dxd3 Lf5, 16. Db3 Dc7, 17. Pd2 Kh8, 18. Pf3 d3, 19. Pd4, Ld6, 20. h3 Le4, 21. Pe6??** (zie diagram 1)

Frans loopt met open ogen in de val die ik plaatste. Vanaf hier is het mat in 5 zetten:

21. ... Lh2+, 22. Kh1 Lxg2+, 23. Kxg2 Txf2+, 24. Txf2 (Kxg2 is meteen mat met Dg3) **Dg3+, 25. Kf1 Dg1# mat** (diagram 2).

Toen ik mij in september 1977 aanmeldde als lid bleek al gauw dat Frans Cayaux op dat moment een van de meest pittoreske en humoristische schakers bij Promotie was. Hij was de onbetwiste uitvinder van het Oliebollenschaak en leverde fantastische bijdragen aan het clubblad. Zijn stukjes waren hilarisch! Er staan er nog enkele (zeer het lezen aan te bevelen!) op onze website, helemaal onderaan de Artikelen (Columns). Frans bleek een van mijn favoriete tegenstanders bij Promotie. Ik heb alle (serieuze) partijen die ik met hem speelde gewonnen en meestal waren die net zo spectaculair als de eerste, die ik zojuist toonde. Op een gegeven moment verhuisde hij naar Rijswijk en stapte hij over op het Rijswijks schaakgenootschap. De cirkel was rond...

□

oude doos	<i>Wél leuk</i>	<i>Rob de Vries</i>

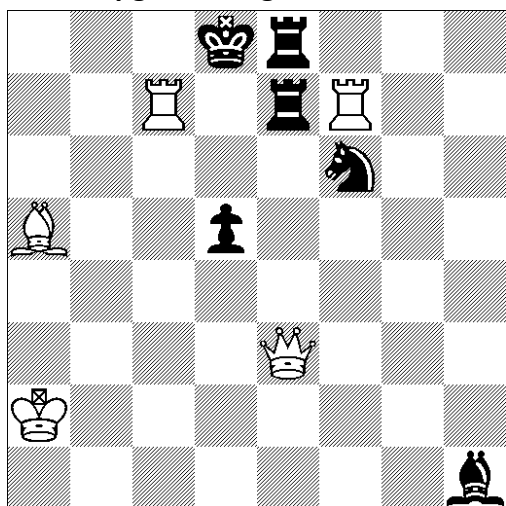
	<i>oktober 2002</i>	<i>Dit probleem stond, met onderstaande titel, in de Promoot van oktober 2002, dus bij ons 50-jarig bestaan!</i>

Een probleemstelling die wij wél leuk vinden

Het schijnt dat de meeste (maar niet alle) partijspelers een afkeer hebben van het oplossen van schaakproblemen in de trant van "wit geeft mat in 2", vooral als het van die gekunstelde stellingen betreft die in de verste verte niet op een partijstelling lijken; voor de meesten vallen die in de categorie "ver-van-mijn-bed-show". Er zijn echter ook mat-in-x-problemen met stellingen die er wél uitzien als een partijstelling, en die spreken meteen veel meer aan. Je zou het bij wijze van spreken zelf op je bord kunnen hebben.

Het volgende probleem trof ik aan in de schaakrubriek van het Utrechts Nieuwsblad, toen ik bij een oud familielid op bezoek was en het weer te slecht was (het was in De Bilt!) om de geplande wandeling te gaan maken en we gedwongen waren de zondagmiddag binnen door te brengen. Je bladert dan eens door wat kranten en je oog valt natuurlijk op de schaakrubriek. Daarin stond deze opgave:

opgave: wit geeft mat in 2

Zonder bord en te midden van pratende familieleden kwam ik hier toen niet uit, en toen later Manuel Nepveu bij mij langs kwam om over nog belangrijker zaken (dit clubblad) te praten kwamen we er samen ook niet uit (smoes: maar we hebben ons er toen ook niet erg intensief mee bezig gehouden).

De derde keer dat ik er naar keek was samen met oud-Promotielid Luuk de Vries (geen familie, wel collega), aan wie ik eerst ons jubileumboek liet zien waar hij zelf ook een paar keer in voorkomt (o.a. omdat hij in het seizoen 1991/92 extern 8 uit 8 scoorde!) [en die tussen haakjes de eerste Nederlandse computer-schaakkampioen is, of beter gezegd de maker van het eerste programma — YNCT 2.0 — dat kampioen van Nederland werd; YNCT betekent overigens "You Never Can Tell", oftewel "je weet maar nooit"], en daarna dit probleem.

En jawel, toen kwamen we er uit! Dus nu ter zake.

Een eerste blik op de stelling leert het volgende. Wit zal dit best winnen, maar met mat in 2? Wit heeft een dame en 2 torens, plus een loper die staat te popelen om aftrekschaak (of aftrekmat) te geven. Zwart heeft als verdediging 2 torens en een (lastig) paard, en ook nog een vreemde loper op h1 die blijkbaar niet veel beters te doen heeft dan de enige pion op d5 te dekken, en die pion staat er op zijn beurt zo te zien voornamelijk om dame-schaakjes over de

d-lijn onmogelijk te maken, en naar later zal blijken misschien ook om het paard van d5 af te houden.

Als we wat langer kijken komen we er achter dat er genoeg dreigingen zijn te verzinnen, maar dat zwart hierop helaas steeds een afdoende antwoord heeft. Heel vervelend is dat als de dame van de e-lijn afgaat om ergens (bijvoorbeeld op b6 of op h6) mat te dreigen, zwart een torenschaakje op e2 heeft, zodat mat-in-1 er niet meer in zal zitten. En minstens even irritant is dat heel veel witte eerste zetten kunnen worden beantwoord met Pd7 (1. ... Pf6-d7), waardoor er geen aftrekmat meer is omdat het paard er dan tussen kan op b6 (2. ... Pd7-b6).

Voordat U nu verder leest is dit het moment om, gewapend met deze voorkennis, nog eens goed te kijken of er nu toch niet één zet te vinden is die al deze zwarte weerleggingen omzeilt.

< denkpauze >

Gelukt? Of heeft het voorgaande U op het verkeerde been gezet? Dat torenschaakje op e2, bent U het er mee eens dat er dan geen mat-in-1 is? Let op: je kan dat schaakje - onder omstandigheden - beantwoorden met Tc7-c2 MAT!!! Dus toch aftrekmat! Interessant, misschien kan de dame dus toch van de e-lijn af. Maar niet naar c5, want dan kan de toren niet van c7 naar c2 (de dame kan wel van c5 naar c2, maar dat maakt de looper-diagonaal niet vrij).

En hoe zit het met dat paard? De toren van c7 kan op 2 manieren aftrekschaak (laten) geven: door zich [A] over de c-lijn of [B] over de 7e rij te verplaatsen. Omdat het paard dan van d7 (na 1. ... Pf6- d7) naar b6 kan om het lopermat onmogelijk te maken, moet er dan een ander mat zijn. In geval A is veld d7 niet meer gedekt, en in geval B veld c8. Als we de dame dus "ergens" neer gaan zetten dan moeten we dat zo doen dat één van deze beide velden (d7 of c8) bestreken wordt.

Dit alles leidt tot de oplossing: 1. Dc1! (Veld c1 is de enige plek op de c-lijn waar de dame niet de zet Tc7-c2 onmogelijk maakt.)

Met de volgende varianten:

1. De3-c1	a. 1. ... Te7-e2+	2. Tc7-c2	mat
	b. 1. ... Te7xc7	2. Dc1xc7	mat
	c. 1. ... Te7xf7	2. Tc7xf7	mat
	d. 1. ... Te7-d7	2. Tc7xd7	mat
	e. 1. ... Te7-e1/e3/e4/e5/e6	2. Tc7-c8	mat
	f. 1. ... Te8-f8/g8/h8	2. Tc7xe7	mat
	g. 1. ... Pf6-d7	2. Tc7-c8	mat
	h. 1. ... Pf6-e4	2. Tc7xe7	mat

Het is mij niet gelukt de krant van een week later te pakken te krijgen (waar de oplossing in stond), dus was ik niet 100% zeker dat dit waterdicht is, maar gelukkig bracht de computer (in dit geval het programma "Schaakmeester voor Windows") uitkomst: na luttele seconden "denken" kwam inderdaad de zet 1. De3-c1 met de opmerking "nu mat in 1" uit de bus!

□

vals spel	Valsspelen in vroeger tijden (volgens Godfried Bomans)	Henk Alberts

Op dit moment is er veel te doen om het (vermeende) valsspelen van Hans Niemann. Valsspelen kwam echter ook in vroegere tijden voor. Lees onderstaand verslag over het wereldkampioenschap in 1948 in Amsterdam maar eens.

In 1946 overleed Aleksandr Aleksandrovitsj Aljechin op zijn hotelkamer in het Portugese Estoril. Daarom werd er in 1948 (liefst vier jaar voor het ontstaan van onze vereniging) in Amsterdam en Moskou een dubbelrondig toernooi om het wereldkampioenschap schaken gehouden. De deelnemers waren Mikhail Botvinnik (naamgever van 'die andere vereniging in Zoetermeer'), Vassily Smyslov, Samuel Reshewsky, Paul Keres en onze eigen Max Euwe.

Godfried Bomans, schrijver, journalist, radio- en tv-persoonlijkheid en in zijn vrije tijd tevens schaker en veelvuldig deelnemer aan het Hoogovens Schaaktoernooi, bezocht het toernooi in Amsterdam en schreef daar het volgende verslag over:

“Reshewsky speelt vrolijk, onbekommerd, luchthartig, glimlachend en vooral: listig. Maar... het is geen faire speler. De wedstrijdleader Vidmar heeft met deze meester reeds droeve ervaringen opgedaan. Zo werd de sluwe Amerikaan gisteren op een kunstgreep betrapt, die door de Wereldschaakbond als ongeoorloofd wordt verworpen. Gelijk men weet, mogen de spelers, indien zij dit verkiezen, hun eigen bord meenemen. Nu had Reshewsky in zijn hotelkamer één der vakjes met een figuurzaag uitgezaagd en vervolgens het vierkantje onzichtbaar weer met een scharnier op zijn plaats

gebracht. Onder de tafel had hij nu een touwtje bevestigd, waaraan hij slechts behoefde te trekken om het vijandige stuk, dat zich op het vierkantje bevond, te doen verdwijnen. Tot tweemaal toe had hij zich in zijn partij tegen onze landgenoot Euwe van deze kunstgreep bediend, zonder dat iemand van de aanwezigen er erg in had. Totdat de brave Amsterdammer, die zich maar niet genoeg over de snelle wisseling van het spelbeeld verbazen kon, op de gedachte kwam om onder tafel eens in het zakje te kijken. En jawel, daar zaten de stukken in, die hij zo pijnlijk gemist had.

Terstond tekende hij bij de spelleider, de grijze Vidmar, protest aan. Deze sloeg onverwijld de statuten van de “Federation of Chess Players” op, en jawel hoor, daar stond het: “Het heimelijk doen verdwijnen van stukken in een gewatteerd zakje onder de tafel is niet geoorloofd.” Tevergeefs voerde Reshewsky aan, dat hij deze bepaling niet kende, vruchteloos betoogde hij, dat bij zijn club deze speelwijze heel gewoon was. De partij was en bleef verloren.”

In 1960 werd het schaakbord van Reshewsky nagemaakt, namelijk door een meneer van de Martel, ‘een timmerman van het Hoogovens Schaaktoernooi’. Dit nagemaakte bord werd dat jaar gebruikt bij de loting van het Hoogovens Schaaktoernooi. Bomans kreeg het bord na afloop mee naar huis. Sindsdien was het bord verdwenen.

Godfried Bomans overleed in 1971. Hij had die avond, hoewel hij zich reeds ziek voelde, nog een partij gespeeld op zijn schaakclub te Bloemendaal: "Het lukte niet erg, die avond. In zijn laatste schaakpartij bood hij tot twee keer toe remise aan. Hij had het warm, deed zijn bord los en verdween. Met de auto wist hij zijn huis nog te bereiken. Kort na middernacht overleed hij aan een hartaanval."

In 2021 was het 50 jaar geleden dat geleden dat Godfried Bomans in Bloemendaal overleed. Als eerbetoon aan zijn werk werd er onder meer het Bomans schaaktoernooi georganiseerd. Dit toernooi was een initiatief van Stichting TijdSparen Nederland, de Gemeente Bloemendaal en de schaakclub Kennemer Combinatie. Een gezelligheidstoernooi onder het motto dat Godfried Bomans in 1962 opschreef "Schakers, die plotseling iets zien, behoren gewoonlijk niet tot de topklasse."

Dit jaar, op zondag 28 augustus 2022, werd het tweede Bomans schaaktoernooi gehouden. Tijdens de pauze van dit schaaktoernooi werd het onlangs teruggevonden schaakbord onthuld. Het bord bleek teruggevonden bij een kapper in Overveen. Fred Berendse, voorzitter van het Godfried Bomans Genootschap, vertelde tijdens de pauze van het schaaktoernooi: Toen een kennis van ons werd geknipt en over het verhaal van Bomans vertelde, zei de kapper ineens: "O, dat bord heb ik thuis." Zodoende kwam dit 'ultieme valsspeelbord' even bij het Godfried Bomans Genootschap terecht. Voor even, want de kapper wilde het bord wel terug hebben.

Het bord oogstte bij de aanwezige schakers veel bewondering. Volgens het verslag "leek een aantal jeugdspelers duidelijk gefascineerd en op een idee gebracht."

Het verslag van Godfried Bomans uit 1948 is uitgegeven in de verhalenbundel 'Buitelingen'. Titel van het verhaal is 'Wat denkt een meester er van?' De verhalen zijn verdeeld in hoofdstukken en dit verhaal staat in het hoofdstuk 'Onzin.' Met die meester uit de titel van het verhaal bedoeld Bomans overigens zichzelf. Dit omdat hij kampioen van Haarlem is en een maand eerder nu al voor de 16^e keer de zo zeer begeerde beker van Noord-Holland in de wacht sleepte. Het wordt vervelend, aldus de schrijver, maar zeg nu eens neen als er weer een beker wordt thuisbezorgd?

Volgens het toernooiboek verloor Euwe drie van de vijf partijen die hij in dit toernooi tegen Reshewsky speelde. De beide anderen werden remise. Het is slechts een onbelangrijk detail.

□

Oplossingen problemen

Kort maar krachtig (blz. 4 en 37)

stelling A 1. Tf3 1-0 (1. ... exf3, 2. Dh7+ Kf8, 3. Dg7#)	stelling B 1. ... Dxf4+ 0-1 (2. Kxf4 Tf1+, 3. Tf3/Kg4 Te4#)	stelling C 1. Dxh7+!! 1-0 (1. Kxh7, 2. Pg5+ Kg8, 3. h7#)
stelling D 1. Txf7+ Kxf7 2. Ld5+ Kg6 (2. ... Kg7, 3. Dg8+ Kf6, 4. Df7#) 3. Dg8+ 1-0 (bijv. 3. ... Dg7, 4. De8+ Kh7, 5. Le4+)	stelling E 1. Pg5+ Txxg5 2. Tf6+ Kxf6 3. Td6# mat	stelling F 1. ... Th3 2. gxh3 Tf3+ 3. Ke4 Lc6#

Wit / zwart speelt en wint (blz. 21)

stelling 1 1. Lxg6 fxxg6 (1. ... hxg6, 2. Td8+ Kg7, 3. Dh8#) 2. Td7 Lf7 3. Df6 1-0 (3. ... Tf5, 4. Td8+ en mat of dameverlies)	stelling 2 1. Txf4 exf4 2. Dg6+ Kh8 3. Pg5 (dreigt Dh7#) 1-0 (3. ... hxg5, 4. Dh5#) (3. ... fxg5, 4. Dxh6#)
stelling 3 1. ... Txd2 2. Dxd2 Dxe4 0-1 (3. Lf3 Dxf3) (3. g3 Lh3)	stelling 4 1. ... Dxe2+ 2. Dxe2 Tb1+ 3. Kd2 Txe2+ 4. Kxe2 Lxc4+ 5. Ke3 Lxa2 0-1
stelling 5 1. Te8 Db1+ (1. ... Lxc6, 2. Txf8#) (1. ... Lxe8, 2. Dxe8) 2. Lf1 h6 3. Txf8+ Kh7 4. Dc3 1-0 (4. ... Lh3, 5. Dd3+)	stelling 6 1. Pxe6+ Ke8 (1. ... fxe6, 2. Df3+ 1-0) 2. Pxxg7+ Kd8 3. Dxe7+ Kxe7 4. Txc1 1-0
stelling 7 1. ... dxe4 2. Dxf7+ Kxf7 3. Lc4+ Kf6 4. Pxe4+ Kf5 5. g4+ Kxe4 6. Te1+ Kf3 7. Te3# mat	stelling 8 1. Te7 (1. Dh4 Lg7) 1. ... Lxe7 (1. ... Pe5, 2. Txa7 Txa7, 3. Df6 Lg7, 4. Dxd6 1-0) 2. Dh4 1-0

Ook 70 jaar oud (blz. 26)

1. Tg6-c6+ (dit is niet mat, want nu kan 1. ... Tb7xh7).
Alle andere zetten zijn wel mat in één: Lxb7, Pc3, Pf2, Pd2, Pg3, en alle (8) andere zetten met Tg6.

Extra problemen

Mat in 2 (blz. 37): 1. Tc8! Kxxg3, 2. Dc7#	Mat in 3 (blz. 47): 1. Tf1! 1. ... Kd4, 2. Dd3+ Ke5, 3. f4# 1. ... e5, 2. Tb1 2. ... Kd4, 3. Dd3# 2. ... e4, 3. Dxe4#	1. ... Kxb5, 2. Tb1+ 2. ... Ka4/a5/a6, 3. Da8# 2. ... Kc4, 3. Dd3#

Agenda t/m januari 2023

oktober 2022

ma 17 okt	19:45	[6] periode 1 - ronde 6	DSC 6 - Promotie H3
ma 24 okt	19:45	[7] periode 1 - ronde 7	
ma 31 okt	19:45	[8] periode 1 - ronde 8	

november 2022

di 1 nov	19:45		Rijswijk 2 - Promotie H2
za 5 nov	13:00		Promotie K1 - Fischer Z 1 Promotie K2 - Fianchetto 1
ma 7 nov	19:45	[9] periode 1 - ronde 9	Promotie H2 - DD 3
ma 14 nov	19:45	[10] periode 1 - ronde 10	
ma 21 nov	19:45	[11] periode 1 - ronde 11	
za 26 nov	13:00		SOPSWEPS'29 1 * - Promotie K1 DSC Delft 3 - Promotie K2
ma 28 nov	19:45	[12] periode 2 - ronde 1	Promotie H1 - DD 2 Promotie H3 - SHTV 3

* SOPSWEPS = Samen Op Pad Spelen Wij Een Potje Schaak

december 2022

ma 5 dec	19:45	[13] periode 2 - ronde 2	
di 6 dec	19:45		Voorburg 1 - Promotie H3
ma 12 dec	19:45	[14] periode 2 - ronde 3	Promotie H2 - DSC 4
za 17 dec	13:00		Promotie K1 - AAS 1 Promotie K2 - SHTV 1
ma 19 dec	19:45	[15] periode 2 - ronde 4	
ma 26 dec		<i>geen clubavond</i>	
wo 28 dec	20:00	<i>Oliebollentoernooi</i>	

januari 2023

ma 2 jan	19:45	[16] periode 2 - ronde 5	
ma 9 jan	19:45	[17] periode 2 - ronde 6	
vr 13 jan	19:45		Scheve Toren 2 - Promotie H1
ma 16 jan	19:45	[18] periode 2 - ronde 7	
ma 23 jan	19:45	[19] periode 2 - ronde 8	
ma 30 jan	19:45	[20] periode 2 - ronde 9	HSV 1 - Promotie H2